

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

«Πολιτική ανάλυση γυναικείων εφημερίδων, των μαχητριών του ΔΣΕ, την περίοδο 1948-1949»

ΑΡΑΠΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Βαμβακίδου Ιφιγένεια

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Κυρίδης Αργύρης
Φωτόπουλος Νικόλαος

ΑΕΜ:341/281

ΚΟΖΑΝΗ

2020

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Abstract.....	5
Εισαγωγή:	7
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	22
Τύπος και ΔΣΕ.....	41
Ο σκοπός και ο χαρακτήρας του ΔΣΕ:.....	44
Η στρατιωτική εκπαίδευση στο ΔΣΕ	45
Οι δημοκρατικές συνελεύσεις :	45
Η ζωή εκεί που κυριαρχούσε ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας:	46
Μεγάλες μάχες του ΔΣΕ:	48
Τύπος και γυναίκες:	53
Η γυναίκα στον ΔΣΕ:.....	54
Με αυτοθυσία εντάσσονται οι γυναίκες στον ΔΣΕ.....	54
Μαχητικότητα που προκαλούσε δέος στους αντιπάλους.....	55
Γυναικείες εφημερίδες	55
Η διαφωτιστική δουλειά.....	58
ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	59
Πολιτική και κοινωνικοσημειωτική ανάλυση Εφημερίδων	61
ΜΑΧΗΤΡΙΑ	63
ΜΑΧΗΤΡΙΑ	66
ΜΑΧΗΤΡΙΑ	71
ΜΑΧΗΤΡΙΑ	73
ΜΑΧΗΤΡΙΑ:	75
ΜΑΧΗΤΡΙΑ:	78
ΠΑΡΤΙΖΑΝΑ:.....	82
Παρτιζάνες του Βίτσι:.....	85
ΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ:	89
Ηλέκτρα:.....	92
Αρτικόλεξα:	98
Βιβλιογραφία	99

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξουμε – μέσα από τις γυναικείες εφημερίδες της εποχής (1948-1949)- την εξελικτική πορεία και τις πλευρές της γυναικείας συμμετοχής στο Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας ,όπου άλλες πάλεψαν με το όπλο στο χέρι , άλλες στις υγειονομικές υπηρεσίες, άλλες σε διάφορες υπηρεσίες στα μετόπισθεν και άλλες στους λαϊκούς θεσμούς. Αυτή η πορεία συνδεόταν και με την προσπάθεια ν' αντιμετωπιστούν τα εμπόδια στην ταξική πάλη και στην πολιτική αφύπνιση των εκμεταλλευομένων και των καταπιεσμένων γυναικών, οι αντιδραστικές αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνική ζωή και δράση, που κυριαρχούσαν και σε πλατιές εργατικές και λαϊκές δυνάμεις.

Στην παρούσα έρευνα μας ενδιαφέρει να απαντήσουμε στο ερευνητικό ερώτημα, σχετικά με το πώς αναλύονται τα ιδεολογικά σημαίνοντα και πώς αναδεικνύεται ο ρόλος των γυναικών στην τρίχρονη εποποιία του ΔΣΕ μέσα από τις γυναικείες εφημερίδες εκείνης της περιόδου (1948-1949)

Πολλές από αυτές σώζονται στο Αρχείο -βιβλιοθήκη Χαρίλαος Φλωράκης όπου πήραμε και το ερευνητικό υλικό.

Στις 22 Αυγούστου 1948 εκδόθηκε το πρώτο φύλλο της «Μαχήτριας» , οργάνου των μαχητριών του ΔΣΕ. Η «Μαχήτρια» σ' αυτό το φύλλο της αλλά και στα επόμενα, έδινε πληροφορίες κυρίως για τη δράση των γυναικών που πολεμούσαν μέσα από τις γραμμές του ΔΣΕ και, παράλληλα πρόβαλλε με σχόλια της τους σκοπούς , τις προοπτικές και τις επιτυχίες του αγώνα.

Επιπροσθέτως επιδιώκουμε να μελετήσουμε κάτω από ποιες συνθήκες δημιουργήθηκε ο ΔΣΕ, πώς η κοπέλα του χωριού- που στερούνταν ακόμη και τη βασική εκπαίδευση , που δεν είχε δικαίωμα να διαλέξει ούτε τον άντρα της- κατάφερε να σταθεί, να σφυρηλατηθεί με ανταρτόπουλα με το όπλο στο χέρι, με γνώμη στη συνέλευση, σε ομαδάρχισσα που οδηγούσε τους μαχητές και τις μαχήτριες στην κατατρόπωση του αντιπάλου.

Abstract

The purpose of this paper is to highlight - through the women's newspapers of the time (1948-1949) - the evolutionary course and aspects of women's participation in the Democratic Army of Greece, where others fought in the war zone, others in health services, some providing help from the cities or the villages and others fighting within the institutions that the mountain government had set. This evolutionary course was also linked to the effort to overcome the obstacles within the different social classes and the political awakening of exploited and oppressed women and to eliminate the reactionary perceptions of the position of women in social life and action, which dominated both broad labor and popular forces.

In the present study we are interested in answering the research question, on how the ideological signifiers are analyzed and how the role of women, in the significant three-year course of the DSE, is highlighted through the women's newspapers of that period (1948-1949).

Many of them are preserved in the Charilaos Florakis Archive-Library from where we also derived the research material.

On August 22, 1948, the first issue of the "Fighter", a tool of the DSE fighters, was published. The "Fighter" in this publication and in the following ones, provided information mainly about the action of the women who fought with the DSE and, at the same time, promoted with its comments the aims, the perspectives and the successes of the war.

In addition, we seek to investigate under what conditions the DSE was created, how the village girl - who was deprived of even basic education, who did not even have the right to choose her husband - managed to stand, to be shaped as a warrior fighting next to the guerillas, to express her opinion in the assembly, to make a team leader who led the fighters to defeat the opponent.

Δήλωση πνευματικών δικαιωμάτων

Με την παρουσίαση της διπλωματικής εργασίας για το μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, συμφωνώ ότι η Βιβλιοθήκη μπορεί να διαθέσει τα αντίγραφα της ελεύθερα για επιθεώρηση. Συμφωνώ επίσης ότι η εκτεταμένη αντιγραφή αυτής της διπλωματικής εργασίας επιτρέπεται μόνο για ακαδημαϊκούς σκοπούς, σύμφωνα με την «ορθή χρήση» όπως ορίζεται στον Νόμο περί πνευματικών δικαιωμάτων. Οποιαδήποτε άλλη αναπαραγωγή για οποιονδήποτε τρόπο δεν επιτρέπεται χωρίς την γραπτή μου άδεια.

Εισαγωγή:

Το θέμα αυτής της εργασίας είναι η στράτευση της Γυναίκας στον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας (ΔΣΕ), η συμμετοχή της στις πολεμικές του επιχειρήσεις, η εκτίμηση της δικής της συμβολής στην πολεμική δράση και σ' όλες τις άλλες δραστηριότητες του, καθώς και οι αιτίες που την ώθησαν στην εθελοντική ένταξή της στις γραμμές του ΔΣΕ.

Το θέμα της στράτευσης των γυναικών και της συμμετοχής τους σε πολέμους έχει ιστορική, κοινωνική, οικονομική και πολιτική διάσταση. Στο πρωτόγονο κοινοτικό σύστημα ο καταμερισμός ανάμεσα σε άνδρα και γυναίκα ως προς τις αρμοδιότητες, τις ευθύνες για την επιβίωση βασιζόταν στα βασικά χαρακτηριστικά: η γυναίκα συνυφασμένη με την κυοφορία και ο άνδρας με την μυϊκή δύναμη. Ο άνδρας ήταν υπεύθυνος για την εξασφάλιση της τροφής και η γυναίκα για το νοικοκυριό, τη στέγη. Με βάση εκείνη τη βαθμίδα εξέλιξης της κοινωνίας, για την προστασία της αναπαραγωγής του είδους δεν μπορούσε η γυναίκα να απομακρυνθεί από το κοινοτικό νοικοκυριό, είχε τη φροντίδα του, την φροντίδα των παιδιών, των αδύναμων, των ηλικιωμένων. Δεν μπορούσε να υπερβεί τις βιολογικές διαφορές της με τον άντρα που την καθιστούσαν πιο ευάλωτη στη φύση.

Το γεγονός ότι βρέθηκε η γυναίκα κοντά στο κοινοτικό νοικοκυριό δεν είχε να κάνει με τις αντιλήψεις, την συμπεριφορά των ανδρών απέναντί της. Είχε να κάνει με την υποταγή του ανθρώπου στη φύση, με βάση τα τότε μέσα εργασίας, επιβίωσης. Αυτός ο καταμερισμός αφορούσε όλα τα μέλη της συγκεκριμένης κοινωνικής μονάδας, και τους άντρες και τις γυναίκες. Η μορφή συμβίωσης των ανθρώπων εκείνης της εποχής δεν είχε τα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού όπως το ξέρουμε εμείς σήμερα.

Στο πλαίσιο λοιπόν αυτού του πρωτόγονου κομμουνιστικού νοικοκυριού, που περιλάμβανε πολλούς άντρες και γυναίκες και τα παιδιά τους, η διευθέτηση του νοικοκυριού είχε ανατεθεί στις γυναίκες. Η καταγωγή των παιδιών μπορούσε να καθοριστεί μόνο από τη γραμμή της μητέρας. Επικρατούσε το «μητρικό δίκαιο». Σε αυτήν την φάση διαμορφωνόταν το γένος ως βασική κοινωνική μονάδα, ως στοιχειώδης οργάνωση της κοινωνίας η οποία δε γνωρίζει ακόμα το κράτος (Ενγκελς, Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, 2016).

Η παραγωγικότητα της εργασίας ήταν πολύ χαμηλή. Δεν υπήρχε περίσσειμα, υποπροϊόν ώστε να μπορεί κάποιος να ζει χωρίς να δουλεύει εις βάρος του άλλου. Δηλαδή, δεν υπήρχε εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

Με την εισαγωγή της κτηνοτροφίας, της επεξεργασίας μετάλλου, της υφαντουργίας και τέλος της γεωργίας τα πράγματα άλλαξαν. Εμφανίζεται πλεόνασμα, κυρίως στην κτηνοτροφία και τη χειροτεχνία. Από τα προϊόντα που παρήγαγαν για την ικανοποίηση των αναγκών της κοινότητας, δημιουργήθηκε περίσσειμα το ονομαζόμενο υπερπροϊόν. Αυτό το περίσσειμα εμφανίζεται στη «ζώνη» αρμοδιοτήτων του άνδρα. Άρα ιδιοποιούνταν, εκμεταλλεύονταν και το περίσσειμα.

Στην εξέλιξη λοιπόν αυτής της μεγάλης ιστορικής χρονικής περιόδου, η δουλειά των γυναικών υποβιβάστηκε στο πλαίσιο του λεγόμενου κοινοτικού νοικοκυριού, έχασε την κοινωνική της σημασία. Χάνεται ο κοινωνικός χαρακτήρας της εργασίας και δημιουργείται ο πρώτος ταξικός διαχωρισμός στην ιστορία της ανθρωπότητας ανάμεσα σε δουλοκτήτες και δούλους, εμφανίζεται ο εκμεταλλευτικός καταμερισμός εργασίας μεταξύ χειρωνακτικής και πνευματικής.

Καθώς ολοκληρώνονταν αυτός ο καταμερισμός εργασίας, η εξάρτηση της γυναίκας έπαιρνε μεγαλύτερη ένταση, μέχρι που τελικά την έριξε στη σκλαβιά. Η εισαγωγή της ατομικής ιδιοκτησίας επιτάχυνε τη διαδικασία αποκοπής της γυναίκας από την κοινωνική παραγωγή.

Σε αυτές τις συνθήκες έγινε και ο διαχωρισμός των φύλων και η διαπάλη μεταξύ τους. Για να εξασφαλίσει ο άντρας την ατομική ιδιοκτησία και το ότι αυτή θα παρέμενε στους δικούς του απογόνους μετά το θάνατο του, το δίκαιο από μητριαρχικό γίνεται πατριαρχικό.

Το βασικό σε σχέση με τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία είναι ότι η δουλειά της γυναίκας στο κοινοτικό νοικοκυριό, ως μονάδα κοινωνικής εργασίας έχασε την κοινωνική της αξία. Με τον ίδιο τρόπο πήρε τέλος η ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις συμμετοχή της στην κοινωνική ζωή. Περιορίστηκε για αιώνες ολόκληρους μέσα στους τέσσερις τοίχους του σπιτιού της και αποκλείστηκε από κάθε εργασία, σημαντική για την κοινωνία. Δε φρουρούσε πια την εστία ως συλλογική μητρική φιγούρα προς το συμφέρον ολόκληρης της φυλής, αλλά ως σύζυγος και υπηρέτρια του άνδρα της.

Η υποταγή του γυναικείου φύλου στο ανδρικό δεν έγινε από τη μια μέρα στην άλλη. Ακόμα και στο δουλοκτητικό σύστημα, στο πέρασμα από το πρωτόγονο κομμουνιστικό κοινωνικοοικονομικό σχηματισμό στην δουλοκτησία συναντάμε διαφορές όσον αφορά στη θέση της γυναίκας π.χ. σε ορισμένες πόλεις της δουλοκτητικής Ελλάδας ή στη Ρώμη, η θέση της γυναίκας ξεχώριζε.

Η ύπαρξη των εταίρων είναι απόδειξη πως η γυναίκα ζητούσε και τότε τρόπους να βγει από την πνιγηρή φυλακή που την είχαν κλείσει και που συμβόλιζε την εξάρτησή της. Έλειπε όμως από τις εταίρες μια ουσιαστική και θεμελιακή προϋπόθεση για την επιτυχία τους: δεν είχαν καμία σημασία για την κοινωνική παραγωγή. Οι ελευθερίες και τα προνόμια που είχαν κατακτήσει ήταν θεμελιωμένα πάνω στην άμμο. Από υλική άποψη εξαρτιόνταν από τους άνδρες και τότε όπως και πριν.

Αλλά και μετέπειτα στο πέρασμα από τη δουλοκτησία στη φεουδαρχία, η γυναίκα του φεουδάρχη σε ορισμένες περιοχές είχε αναβαθμισμένες ευθύνες, όσο ο φεουδάρχης έλειπε σε πολέμους. Ο πύργος του φεουδάρχη ήταν το οικονομικό κέντρο και επέβλεπε τους χωρικούς, τους υπηρέτες, την επεξεργασία των πρώτων υλών, την αποθήκευση και συντήρηση των τροφίμων, άλλων υλικών. Οι γυναίκες που ανήκαν στην άρχουσα τάξη ήταν σεβαστές ως οργανώτριες της παραγωγής. Αυτό εκφραζόταν και στην συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή π.χ. οι γυναίκες των αρχοντικών οικογενειών έκαναν χρέη δικαστή. Ακόμα, σύμφωνα με το γερμανικό, αγγλικό, γαλλικό έθιμο δίκαιο η γυναίκα μπορούσε να κληρονομήσει τους τίτλους και την ιδιοκτησία του συζύγου της. Αλλά και το δικαίωμα της γυναίκας της άρχουσας τάξης στη γνώση και στη μόρφωση εξηγείται με το ρόλο της ως συζύγου ενός ιδιοκτήτη τεράστιας περιουσίας. Όταν κλάδοι της παραγωγής όπως η κατασκευή όπλων πέρασαν στην πόλη, στον αχυρώνα του χωρικού, ο ρόλος της γυναίκας του φεουδάρχη στα πλαίσια του πύργου υποβαθμίστηκε.

Όπως και στη δουλοκτησία, η γυναίκα της εκμεταλλεύτριας τάξης έχει τη θέση ενός «κοινωνικού παράσιτου», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Κολοντάι.

Τι γίνεται όμως με τις γυναίκες της εκμεταλλευόμενης τάξης στη δουλοκτησία και τη φεουδαρχία. Το γεγονός ότι ο δούλος, ο χωρικός ήταν εξίσου χωρίς δικαιώματα με τη γυναίκα του ,βοηθούσε στο μετριασμό ή ακόμα και την εξάλειψη των διαφορών μεταξύ τους. Τόσο ο άνδρας, όσο και η γυναίκα στέναζαν μαζί κάτω από το ζυγό του δουλοκτήτη, του φεουδάρχη (Κολοντάι, 2016).

Στην οικογενειακή του ζωή ωστόσο ο υποταγμένος και χωρίς δικαιώματα δουλοπάροικος ,δεν έπαυε να φέρεται σαν κύριος και αφέντης απέναντι στη γυναίκα και στα παιδιά του. Ο χωρικός είχε το δικαίωμα να την πουλήσει στον πλειστηριασμό στην πλατεία του χωριού. Στη φεουδαρχία αρχίζουν οι γάμοι μέσα στην εκμεταλλευόμενη τάξη από οικονομικό συμφέρον και όχι από έρωτα.

Γιατί όμως οι παραγωγοί του κοινωνικού πλούτου, οι δούλοι και οι δουλοπάροικοι στερούνταν στοιχειωδών κοινωνικών δικαιωμάτων; Εκεί που επικρατεί η ατομική ιδιοκτησία η έμφαση δε δίνεται στην εργασία ή στο άμεσο αποτέλεσμά της, την παραγωγή καταναλωτικών αγαθών, αλλά δίνεται έμφαση μόνο σε ορισμένα εισοδήματα που αποκομίζει κανείς από το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας και της εκμετάλλευσης της εργασίας του άλλου.

Κατά το πέρασμα από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό υπάρχουν τα πρώτα σπέρματα γυναικείας εργασίας στην κοινωνική παραγωγή από την περίοδο της βιοτεχνίας. Υπήρχε παράλληλα με το σύστημα της δουλοπαροικίας και συμπλήρωνε τη φεουδαρχία, όμως δεν ήταν η κυρίαρχη στην οργάνωση της οικονομίας και της κοινωνίας. Ήδη, ανάμεσα στο 12ο και 15ο αιώνα, η εργασία των γυναικών ήταν τόσο διαδεδομένη σε πολλές πόλεις της Αγγλίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, που ορισμένες συντεχνίες αποτελούνταν αποκλειστικά και μόνο από τεχνίτριες όπως ύφανση, καπελούδες. Η γυναικεία εργασία στα συντεχνιακά επαγγέλματα πήρε μια τέτοια έκταση που χρειάστηκε τελικά να ρυθμιστεί με νομοσχέδια, για παράδειγμα οι κατασκευαστές χαλιών απαγόρευσαν τη δουλειά στις εγκύους, από τη μια για να προστατέψουν την εγκυμοσύνη και από την άλλη για να συγκρατήσουν το συναγωνισμό ανάμεσα στους τεχνίτες και στις τεχνίτριες.

Ο λόγος όμως της μεγαλύτερης προσέλευσης γυναικείας εργασίας ήταν η μεγάλη αφαίμαξη ανδρών που προκαλούσαν οι ατελείωτοι πόλεμοι. Μεσολάβησε μια μαζική μετακίνηση γυναικών από την ύπαιθρο στην πόλη για να γλυτώσουν από την τυρρανία του φεουδάρχη. Να τονιστεί ότι ακόμα και αν ένας μεγάλος αριθμός γυναικών εξασφάλιζαν μόνες τους τη συντήρησή τους, η μεγάλη πλειοψηφία των γυναικών παρέμενε καταπιεσμένη, εξαρτημένη από την εργασία του συζύγου, το σπίτι. Οι γυναίκες στην άνθιση της βιοτεχνίας του Μεσαίωνα πρόσφεραν μια εργασία που κατείχε μια δευτερεύουσα θέση στην οικονομία. Όσο οι περισσότερες γυναίκες έμεναν στο σπίτι και επιδίδονταν σε εργασίες μη παραγωγικές για το κοινωνικό σύνολο, όλες οι προσπάθειες και οι πρωτοβουλίες των γυναικών να επιτύχουν την ελευθερία και την ισότητα ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία. Οι απόπειρες αυτές δεν είχαν καμιά βάση στην οικονομία (Ένγκελς, Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, 2016).

Ο καπιταλισμός επέτρεψε στη γυναίκα την είσοδο στην κοινωνική παραγωγή ως μισθωτή εργάτρια -σκλάβα και έτσι δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τον αγώνα της για ισότητα δικαιωμάτων και για την ανεξαρτητοποίηση της, εντάσσοντάς την στην ανερχόμενη

επαναστατική δύναμη της εποχής, την εργατική τάξη. Ανέτειλε έτσι για τη γυναίκα μια νέα ιστορική περίοδος , που συνέδεσε αξεχώριστα πια τη μοίρα της με τη μοίρα της εργατικής τάξης. Η δουλειά της, που μέχρι τότε ήταν υποβαθμισμένη, απέκτησε αξία για το σύνολο της οικονομίας, της κοινωνίας. Η ισότητα της γυναίκας, που ποδοπατήθηκε ανελέητα μέσα στους αιώνες , δεν μπορούσε να ξανακατακτηθεί παρά μέσα στον κοινό αγώνα της εργατικής τάξης, για την κυριαρχία του προλεταριάτου. Βέβαια η παλιότερη απουσία δικαιωμάτων, η υποδούλωση και η εκμετάλλευση συνέχιζαν να βασιλεύουν, αλλά κάτω από διαφορετικές και άγνωστες ως τότε μορφές.

Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο της Αναγέννησης, γέννησης του καπιταλισμού, το γεγονός ότι τόσες γυναίκες προσπάθησαν να πετύχουν μια ζωή πιο αυτόνομη με τη βοήθεια της μελέτης και της γνώσης είχε οπωσδήποτε αίτια καθαρά οικονομικά και κοινωνικά. Ο εμφύλιος πόλεμος και η ανατροπή των όρων παραγωγής που επικρατούσαν μέχρι τότε είχαν κάμψει την αντίσταση του οικογενειακού θεσμού. Το κύμα της αστικής επανάστασης έριξε όλο και περισσότερες γυναίκες στον αγώνα της επιβίωσης, όχι μόνο γυναίκες από τις κατώτερες τάξεις, αλλά και μεμονωμένα μέλη της αστικής τάξης ή της αριστοκρατίας.

Μεταξύ του 16ου και του 18ου αιώνα μπορούμε να παρατηρήσουμε παράλληλα με την ανάπτυξη της καπιταλιστικής παραγωγής, των εργοστασίων μια γρήγορη αύξηση της γυναικείας μισθωτής εργασίας. Για τον επιχειρηματία, αυτό που ήταν αποδοτικό δεν ήταν τόσο η ιδιαίτερη ποιότητα του κάθε εργάτη (όπως συνέβαινε στη βιοτεχνική μορφή παραγωγής), αλλά ο αριθμός των εργατών που χρησιμοποιούσε, δηλαδή η ποσότητα. Αυτός έβγαζε το κέρδος του από το γενικό σύνολο των απλήρωτων ωρών εργασίας των εργατών και των εργατριών που καρπωνόταν. Αλλά αυτή η ποσότητα των απλήρωτων ωρών εργασίας αυξανόταν σε συνάρτηση με τον αριθμό των εργατών και το μέγεθος της εργάσιμης μέρας, που ήταν καθαρό κέρδος για τον επιχειρηματία, εργοστασιάρχη, ο οποίος πλούτιζε ξεδιάντροπα (Ένγκελς, Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, 2016).

Αυτός έβγαζε το κέρδος του από το γενικό σύνολο των απλήρωτων ωρών εργασίας αυξανόταν σε συνάρτηση με τον αριθμό των εργατών και το μέγεθος της εργάσιμης μέρας, που ήταν καθαρό κέρδος για τον επιχειρηματία, εργοστασιάρχη , ο οποίος πλούτιζε ξεδιάντροπα.

Οι συνθήκες ζωής της εργάτριας την περίοδο ανάπτυξης της βιομηχανικής παραγωγής χαρακτηρίστηκαν αφενός από τα μεροκάματα πείνας και αφετέρου από τις ιδιαίτερα

ανθυγιεινές συνθήκες εργασίας, που προκαλούσαν σοβαρές βλάβες στο γυναικείο οργανισμό (αποβολές, βρεφική θνησιμότητα). Το 19ο αιώνα, το 50% των εργαζόμενων γυναικών ήταν παντρεμένες. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η πιο μαζική προσέλκυση γυναικών στην κοινωνική παραγωγή επιταχύνθηκε την περίοδο του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, από την προσέλκυση τους στην πολεμική βιομηχανία.

« Η γυναικεία εργασία επικράτησε σε όλους του κλάδους της παραγωγής. Πιο διαδεδομένη ήταν κυρίως στη μεταλλουργική βιομηχανία, στην κατασκευή εκρηκτικών, στολών και κονσερβών, που κατασκευάζονταν ειδικά για το μέτωπο. Κι άλλοι κλάδοι όμως κατακλύστηκαν από γυναίκες, ακόμα και οι τομείς που μέχρι τότε ήταν εντελώς απαγορευμένοι. Φτάνει να θυμηθούμε πως, στη διάρκεια του πολέμου, εμφανίστηκαν γυναίκες ελεγκτές στα τραμ και τα τρένα, καθώς και οδηγοί ταξί, θυρωροί, φύλακες, ντόκερ και φορτωτές. Πολλές γυναίκες δούλευαν στα ορυχεία ή στα εργοτάξια κι έκαναν δουλειές κουραστικές κ επιζήμιες για το γυναικείο οργανισμό. Ο αριθμός των υπαλλήλων στις δημόσιες υπηρεσίες όπως τα ταχυδρομεία, πολλαπλασιάστηκε. Οι γυναίκες εκτελούσαν τα καθήκοντα τους με όλη την ευσυνειδησία και τη σοβαρότητα των νεόφυτων, δηλαδή όσο μπορούσαν καλύτερα. Στην περίοδο 1914-1918, η γυναικεία εργασία αυξήθηκε σε διάφορους κλάδους ανάμεσα στο 70% και το 400%. στη γερμανική μεταλλουργική βιομηχανία, το ποσοστό αυτό έφτασε στο 408% . στη Γαλλία, ο αριθμός των γυναικών στους κλάδους αυτούς διπλασιάστηκε. Στη Ρωσία, οι γυναίκες αποτελούσαν πολύ συχνά την πλειοψηφία των εργατών σε πολλά επαγγέλματα. Ακόμα και στις ρωσικές εταιρίες σιδηροδρόμων, όπου πριν τον πόλεμο οι γυναίκες δε γίνονταν δεκτές παρά ως καθαρίστριες ή φύλακες των διαβάσεων, οι γυναίκες έφτασαν να' αποτελούν το 35% του προσωπικού. Στη Γαλλία, επίσης, εκατομμύρια γυναικών αναγκάστηκαν να δουλέψουν στην παραγωγή. Στην Αγγλία, ο αριθμός των εργατριών αυξήθηκε κατά ενάμισι εκατομμύριο και στη Γερμανία κατά δύο. Στο σύνολο του, ο αριθμός των εργαζόμενων γυναικών στην Ευρώπη και την Αμερική αυξήθηκε κατά δέκα περίπου εκατομμύρια.

Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να υπολογίσουμε το μισθό των γυναικών στη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων του πολέμου στο ένα τρίτο ή το μισό των ανδρών. Η μεγάλη οικονομική στέρηση έσπρωξε τις γυναίκες στα εργοστάσια, τα εργαστήρια, τα γραφεία και τις δημόσιες μεταφορές. Για αυξήσουν τα κέρδη τους, οι επιχειρηματίες τις εργάτριες χωρίς τον παραμικρό ενδοιασμό» (Κολοντάι, 2016).

Μέσα από τη γνώση της ιστορικής εξέλιξης στη θέση των γυναικών στην κοινωνία, που είναι άμεσα δεμένη με την θέση της στην κοινωνική παραγωγή επιβεβαιώνεται ακόμα ότι: Οι αλλαγές στην οικονομική βάση επιφέρουν πολύ πιο καθυστερημένα τις αντίστοιχες αλλαγές στο εποικοδόμημα, δηλαδή στις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις, τις νομικές, τις πολιτικές, τις πολιτιστικές.

Γι' αυτό, συχνά συναντάμε την αντίφαση να βγαίνουν μαζικά οι γυναίκες στην κοινωνική εργασία, αλλά πιο αργά, πιο βασανιστικά ν' αλλάζουν ορισμένα πράγματα σε σχέση με τη δυνατότητα να μορφωθούν ή πιο αργά να επέρχονται αντίστοιχες προσαρμογές και στις νομικές σχέσεις, ακόμα περισσότερο στις πολιτιστικές, στις σχέσεις των δύο φύλων.

Ο καπιταλισμός έριξε τα τείχη επικοινωνίας ανάμεσα στα δυο φύλα, που υπήρχαν περίπου 3 χιλιάδες χρόνια, αλλά δεν μπόρεσε να διαμορφώσει της νέες ισότιμες σχέσεις ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα.

Σχέσεις χωρίς απολύτως κανένα οικονομικό κίνητρο, που θα στηρίζονται αποκλειστικά και μόνο στην αμοιβαία πνευματική-ψυχική-σωματική έλξη, στον αμοιβαίο σεβασμό και την ειλικρίνεια, στη δέσμευση του ένα απέναντι στην άλλη και αντίστροφα, όχι από το νόμο, αλλά από τη δική της θέληση. Όχι γιατί η γυναίκα βλέπει στον άνδρα την ασφάλεια ή ο άνδρας βλέπει στη γυναίκα το μέσον ν' αποκτήσει παιδιά, αλλά γιατί και οι δυο θέλουν να είναι μαζί γιατί έτσι ικανοποιείται η ερωτική της επιθυμία, η αγάπη και τα κοινά ενδιαφέροντα.

Η αντίφαση να αυξάνεται η συμμετοχή της γυναίκας στην κοινωνική παραγωγή και να στερείται κοινωνικά δικαιώματα γέννησε ένα νέο φαινόμενο, το γυναικείο κίνημα. Από τη αρχή διαχωρίστηκε σε δύο στρατόπεδα, το αστικό φεμινιστικό κίνημα, που διεκδικούσε ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, χωρίς ταξικό προσδιορισμό, χωρίς να παίρνει υπόψη τις ιδιαίτερες βιολογικές ανάγκες των γυναικών λόγω της μητρότητας και από την άλλη το γυναικείο κίνημα των προλετάριων γυναικών. Από την αρχή ξεκαθάριζε ότι αποτελεί συστατικό στοιχείο του εργατικού κινήματος, έντασσε στις εργατικές διεκδικήσεις τις ολοένα αυξανόμενες κοινωνικές ανάγκες της εργαζόμενης γυναίκας, διεκδικήσεις για την προστασία του γυναικείου οργανισμού, της μητρότητας.

Στα πρώτα βήματα ανάπτυξης βέβαια του εργατικού κινήματος, τα συνδικάτα αρνιόντουσαν να γράφουν τις εργάτριες ως μέλη τους, να τους δίνουν το δικαίωμα λόγου. Η ίδρυση

επαναστατικών εργατικών, κομμουνιστικών κομμάτων δίνει ώθηση στην ιδεολογική, πολιτική και κοινωνική πάλη για την ισοτιμία και τη χειραφέτηση της γυναίκας.

Το ριζοσπαστικό γυναικείο κίνημα σήμερα, είναι το κίνημα για την ισοτιμία και τη χειραφέτηση της γυναίκας, που αναδεικνύει την ταξική ουσία του γυναικείου ζητήματος. Έχει ριζοσπαστικό, ταξικό προσανατολισμό. Συμβάλει στην οργάνωση των γυναικών, στη συνειδητοποίηση της σχέσης ανάμεσα στη γυναικεία ανισοτιμία και την καπιταλιστική εκμετάλλευση, αλλά και στην αγωνιστική διεκδίκηση των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών στην εργασία, στη μητρότητα, στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

Διευκολύνει ακόμα στη δράση γυναικών που η δομή των σωματείων σε συνδυασμό με τις δυσκολίες του καθημερινού τρόπου ζωής δυσκολεύουν τη συμμετοχή τους. Ή στις μικρές πόλεις και τα χωριά συμβάλουν να σπάνε πιο εύκολα προκαταλήψεις, αναχρονιστικές επιβιώσεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνική δράση.

Με αυτό τον τρόπο και ευαισθητοποιεί με τις ιδιαίτερες διεκδικήσεις για τις γυναίκες το ταξικά προσανατολισμένο συνδικαλιστικό κίνημα, τους άλλους μαζικούς φορείς του εργατικού, λαϊκού κινήματος, αλλά και συμβάλει στην άνοδο του βαθμού οργάνωσης των γυναικών, στην προώθηση της λαϊκής συμμαχίας (Τσέτκιν, 1975)

Μπορεί η διαπάλη γύρω από το γυναικείο ζήτημα να έχει αλλάξει χαρακτηριστικά σε σχέση με τον προηγούμενο αιώνα, όμως σήμερα, οι συνθήκες είναι πιο σύνθετες, καθώς το εκμεταλλευτικό σύστημα με τους αστικούς εκσυγχρονισμούς που έκανε σχετικά με τη θέση της γυναίκας, «μακιγιάρει» τα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζει η νέα κοπέλα, η πλειοψηφία των γυναικών του λαού. Διαμορφώνει ένα πέπλο που κάτω από την νομική-τυπική ισότητα κρύβονται οι σύγχρονες μορφές της ανισοτιμίας.

Οι κατακτήσεις που έχουμε οι νέες γυναίκες ναρκώνουν τη συνείδηση ακόμα και των πιο πρωτοπόρων.

Ο νεοφεμινισμός, ως έκφραση των οπορτουνιστικών και μικροαστικών αντιλήψεων για το γυναικείο ζήτημα, εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 καταρχήν στις ΗΠΑ και στη συνέχεια στις καπιταλιστικές χώρες της Ευρώπης.

Με τον ένα ή άλλο τρόπο αρνείται την ταξική ρίζα του γυναικείου ζητήματος, καλλιεργεί την αντίθεση ανδρών και γυναικών. Ακόμη κι όταν αποδέχεται ευθύνη του καπιταλιστικού συστήματος για τα δεινά της γυναίκας, θεωρεί ότι με μεταρρυθμίσεις (κυρίως στο νομικό και

ιδεολογικό εποικοδόμημα) μπορεί να ανοίξει ο δρόμος για συνολικές αλλαγές χωρίς να είναι απαραίτητη η ταξική σύγκρουση και η ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος.

Αρνείται ή στην καλύτερη περίπτωση θεωρεί ανεπαρκή τη μαρξιστική ανάλυση του γυναικείου ζητήματος. Ορισμένα ρεύματα του νεοφεμινισμού θεωρούν ως παράλληλες και ισόβαθμες την ταξική πάλη και τη λεγόμενη πάλη των δύο φύλων, ενώ κάποια άλλα ρεύματα προτάσσουν την «πάλη των δύο φύλων», την πάλη ενάντια στην «ανδρική εξουσία» και την «πατριαρχία».

Συνολικά οι νεοφεμινίστριες, παρά τις επί μέρους διαφορές, ως πηγή της εκμετάλλευσης και ανισοτιμίας της γυναίκας θεωρούν τις αναχρονιστικές αντιλήψεις, την πατριαρχική νοοτροπία, τη θρησκεία.

Βάζουν σε δεύτερη μοίρα ή αγνοούν παντελώς τις υλικές προϋποθέσεις, τις οικονομικές και κοινωνικές ανατροπές που απαιτούνται και αποτελούν την αναγκαία συνθήκη για την εξάλειψη της ταξικής εκμετάλλευσης και ανισότιμης θέσης της γυναίκας.

Κύριος στόχος τους είναι η αλλαγή νοοτροπίας και η διαμόρφωση μιας «ενιαίας γυναικείας συνείδησης» κοινής για όλες τις γυναίκες ανεξάρτητα της ταξικής τους ένταξης. Επιδιώκουν τη συγκρότηση «αυτόνομου γυναικείου» κινήματος σε αντιπαράθεση με το ταξικό εργατικό κίνημα.

Για παράδειγμα, υπάρχει η άποψη που λέει ότι η ανισότητα της γυναίκας είναι προϊόν, γέννημα των αντιλήψεων των αντρών καταλήγει ότι η γυναίκα πρέπει να βλέπει ως αντίπαλο το σύζυγο, τον αδερφό, τον πατέρα, το συνάδελφο και όχι το σύστημα που γεννά την ανισοτιμία της, τη φτώχεια, την ανεργία, την ανασφάλεια για την ίδια και την οικογένειά της.

Αυτές οι θεωρίες και αντίστοιχες πολιτικές πρακτικές παρουσιάζουν ως πηγή της ανισότιμης θέσης της γυναίκας την ιδιαιτερότητα των βιολογικών λειτουργιών των γυναικών και τις διαφορές των δύο φύλων. Την παρουσιάζουν ως ζήτημα νοοτροπίας, συμπεριφοράς, αποτέλεσμα της πατριαρχικής εξουσίας. Θεωρούν ότι οι αντιλήψεις, οι ιδέες γεννούν τα κοινωνικά προβλήματα και ανάμεσα σε αυτά και το γυναικείο. Στην πραγματικότητα οι ιδέες γεννιούνται πάνω στη βάση των υλικών σχέσεων των ανθρώπων, αποτελούν την αντανάκλασή τους.

Τελικά καταλήγουν στην άποψη ότι με νομοθετικές πρωτοβουλίες μπορούν να αντιμετωπιστούν οι φυλετικές διακρίσεις.

Στις μέρες μας, η αστική προπαγάνδα, στο όνομα της δήθεν «ελευθερίας», αναπαράγει θεωρίες που φθάνουν μέχρι και σε ανορθολογικές απόψεις για την τεκνοποίηση και την τεκνοθεσία.

Οι θεωρίες για το κοινωνικό φύλο το παρουσιάζουν ως μια κοινωνική κατασκευή, μια γλωσσική κατασκευή, ένας ρόλος που αποδίδει η κοινωνία στα μέλη της. Πρόκειται για απόψεις που φθάνουν ορισμένες μέχρι και να μην αναγνωρίζουν το φυλετικό διαχωρισμό σε άνδρες και γυναίκες ως αντικειμενικό γεγονός, στήνοντας την πραγματικότητα με το κεφάλι κάτω και τα πόδια πάνω. Δεν παραδέχονται ότι υπάρχει ένα βιολογικό υπόβαθρο στην έλξη άντρα - γυναίκας για την πραγματοποίηση της σεξουαλικής πράξης, αντίθετα, υποστηρίζουν ότι η έλξη έχει αποκλειστικά κοινωνικά αίτια.

Το βασικό είναι ότι απολυτοποιούν ως αφετηρία της γνώσης την ατομική εμπειρία σε βάρος της κοινωνικής εμπειρίας και γνώσης, της κοινωνικής πραγματικότητας.

Αρνούνται την ύπαρξη της αντικειμενικής πραγματικότητας, η οποία υπάρχει ανεξάρτητα από την ανθρώπινη γνώση και απεικονίζεται από αυτή πχ με το βίωμα, τη γλώσσα.

Για τη θέση της γυναίκα στο σοσιαλισμό

Η ιστορία του 20ού αιώνα που σηματοδεύτηκε με την εμφάνιση του πρώτου σοσιαλιστικού κράτους το 1917 και τη μεταπολεμική συγκρότηση του σοσιαλιστικού συστήματος στην Ευρώπη και παγκόσμια επιβεβαίωση και το εξής: Ακριβώς γιατί το γυναικείο ζήτημα αφορά όλες τις ταξικές κοινωνίες, άρα έχει ιστορία χιλιάδων χρόνων, ακριβώς γι' αυτό εμφανίζει πολύ μεγάλη αντοχή ως προκατάληψη και λαθεμένη αντίληψη και πρακτική. Ο Λένιν στο άρθρο του με τον τίτλο «η Μεγάλη Πρωτοβουλία» υπογράμμισε πόση προσπάθεια χρειάζεται και πόσο σύνθετο ζήτημα είναι να καθαρίσει το έδαφος από τη σαβούρα των παλιών αστικών νόμων και θεσμών.

Το πρώτο ιστορικό εγχείρημα σοσιαλιστικής οικοδόμησης κληρονόμησε ασύλληπτες για σήμερα συνθήκες διπλής καταπίεσης και εκμετάλλευσης της γυναίκας. Οι προκαπιταλιστικές ιδέες και συνήθειες βάρυναν ακόμα και όταν είχε ανατραπεί η υλική-οικονομική βάση που τις γεννούσε.

Ο μαρξισμός τονίζει ότι σε κάθε κοινωνία επιζεί το προγενέστερο πνευματικό υλικό. Είναι φυσικό και στις συνθήκες του σοσιαλισμού να μεταφέρονται από προηγούμενες εποχές, μέσω των κοινωνικών αντιλήψεων, της πολιτιστικής παράδοσης. Η παράτασή τους συνδέεται με

τους ρυθμούς οικοδόμησης των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής και ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα.

Ο σοσιαλισμός, ανατρέποντας την ατομική ιδιοκτησία και κοινωνικοποιώντας τα συγκεντρωμένα μέσα παραγωγής, έθεσε τις βάσεις για την προώθηση της ισοτιμίας και χειραφέτησης της γυναίκας. Η πορεία αυτή συνδέεται άμεσα με την πορεία οικοδόμησης των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής και κατανομής, την εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων. Αυτό επιδρά και στην κοινωνική συνείδηση, όμως με ορισμένη χρονική υστέρηση.

Μεγάλης σημασίας παρακαταθήκη αποτελεί η λενινιστική διδασκαλία για το γυναικείο ζήτημα σε σχέση με τη σοσιαλιστική επανάσταση και την οικοδόμηση του σοσιαλισμού.

Ο Λένιν αναδείκνυε ως καθοριστικής σημασίας για την ισοτιμία της γυναίκας, δυο βασικούς παράγοντες:

- τη συμμετοχή της στην κοινωνική παραγωγική εργασία,
- την απόσπασή της από τη «σκλαβιά του σπιτιού».

Ο πραγματικός κομμουνισμός θ' αρχίσει μόνο εκεί και τότε, όπου και όταν αρχίσει η μαζική πάλη (καθοδηγούμενη από το προλεταριάτο που κατέχει την κρατική εξουσία), ενάντια στο μικρό σπιτικό νοικοκυριό ή πιο σωστά όταν αρχίσει η μαζική ανασυγκρότησή του σε μεγάλο σοσιαλιστικό νοικοκυριό (Τσέτκιν, 1975)

Η θέση της γυναίκας στο σοσιαλισμό που γνωρίσαμε ήταν ανώτερη από τη θέση της γυναίκας και στην πιο ανεπτυγμένη καπιταλιστική κοινωνία. Δεν μπορεί να συγκριθεί. Για πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία η πολιτική ισοτιμία της γυναίκας κατοχυρώθηκε στο πρώτο σοβιετικό Σύνταγμα (1918).

Η σοβιετική εξουσία, στην πορεία οικοδόμησης του σοσιαλισμού, αντιμετώπισε ισότιμα τη γυναίκα με τον άνδρα στο εργατικό δίκαιο, στα πολιτικά δικαιώματα, στον τομέα της μόρφωσης, στις ευθύνες στην οικογένεια. Η σοσιαλιστική κοινωνία έλαβε μέτρα για την προστασία της γυναίκας στην εργασία, της μητρότητας και της βρεφικής ηλικίας.

Το εργατικό κράτος έδωσε στην εργαζόμενη γυναίκα το δικαίωμα να εκλέγει και να εκλέγεται, το δικαίωμα του διαζυγίου, την κοινωνική αναγνώριση και εξασφάλιση των παιδιών εκτός γάμου.

Παρά τη σημαντική προκαπιταλιστική καθυστέρηση που κληρονόμησε η σοβιετική εξουσία, πρωτοπόρησε πριν από έναν αιώνα σε κοινωνικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες για την απαλλαγή της γυναίκας από τις βαριές και άχαρες δουλειές του ατομικού νοικοκυριού. Πρωτοστάτησε στην ανάπτυξη δικτύου κρατικών παιδικών σταθμών, κατασκηνώσεων, υπηρεσιών Υγείας, Παιδείας, στην εξασφάλιση των επισιτιστικών, στεγαστικών ανάγκων της εργατικής τάξης, του λαού. Δημιούργησε τις προϋποθέσεις ώστε οι γυναίκες να συμμετέχουν ισότιμα με τους άντρες στην οικοδόμηση της νέας σοσιαλιστικής κοινωνίας, στην κοινωνική και οικονομική δράση. Η προστασία της μητέρας και του παιδιού ήταν από τα βασικότερα καθήκοντα και στην ΕΣΣΔ. Αναπαυτήρια, πολιτιστικά και υγειονομικά ιδρύματα ήταν στην υπηρεσία της οικογένειας. Η εργατική νομοθεσία προέβλεπε εξασφάλιση της εργασίας των γυναικών, ιδιαίτερα στην περίοδο της εγκυμοσύνης. Οι έγκυες απαλλάσσονταν από τις υπερωρίες και μετατίθονταν σε πιο ελαφρές δουλειές. Η εξασφάλιση νοσοκομειακής περίθαλψης κατά τον τοκετό σε όλες τις γυναίκες είχε λυθεί ολοκληρωτικά. Στη γυναίκα χορηγούνταν πληρωμένη άδεια εγκυμοσύνης και τοκετού 56 μέρες πριν και 56 μετά τον τοκετό. Η κοινωνική ασφάλιση ήταν καθολική, χωρίς εισφορές από τους εργαζόμενους. Οι εισφορές προέρχονται από τα κονδύλια των επιχειρήσεων, ιδρυμάτων και κολχόζ και τον κρατικό προϋπολογισμό.

Για την ανατροφή και την υγεία των παιδιών το κράτος έδειχνε τη μεγαλύτερη φροντίδα. Τα 4/5 των εξόδων συντήρησης και λειτουργίας των παιδικών σταθμών ήταν καλυμμένα από το κράτος, ενώ για τις πολύτεκνες οικογένειες η κάλυψη ήταν καθολική. Γεύματα στο σχολείο, φτηνές δημόσιες μεταφορές είχαν θεσμοθετηθεί και λειτουργούσαν ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '50. Στην ΕΣΣΔ, για πρώτη φορά στον κόσμο, είχε καθιερωθεί η γενική ιατρική παρακολούθηση των παιδιών από παιδίατρο και μόνιμες νοσοκόμες. Αυτές οι υπηρεσίες έκαναν ευκολότερη τη ζωή των γυναικών.

Κλείνοντας το εισαγωγικό μέρος, θα αναδείξουμε μέσα από τα γραπτά του Ένγκελς, πώς, με ποιές προϋποθέσεις και πότε η γυναίκα θα κατακτήσει την πραγματική της ισοτιμία:

Ο Ένγκελς πολύ εύστοχα τονίζει πού πρέπει να στρέψει την προσοχή και κατά συνέπεια τα καθήκοντα που έχει να λύσει το επαναστατικό προλεταριάτο: στην ατομική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, στο κράτος και τη δημόσια εξουσία του (Ένγκελς, Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, 2016)

Γι' αυτό συνδέει και την απελευθέρωση της γυναίκας με τη συμμετοχή της στην κοινωνική εργασία, την κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και των εργασιών του νοικοκυριού.

Ενώ πιο διεξοδικά μαζί με τον Μαρξ σε άλλα έργα τους θέτει το καθήκον του τσακίσματος του αστικού κράτους και την εγκαθίδρυση της εξουσίας του προλεταριάτου, της δικτατορίας του, ως αναγκαίο βήμα για την απελευθέρωση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.

«Η απελευθέρωση της γυναίκας έχει για πρώτη φορά προϋπόθεση το ξαναμπάσιμο ολόκληρου του γυναικείου φύλου στην κοινωνική εργασία και ότι αυτό απαιτεί να πάψει η ξεχωριστή οικογένεια να είναι οικονομική μονάδα της κοινωνίας... Με το πέρασμα των μέσων παραγωγής σε κοινή ιδιοκτησία παύει η ατομική οικογένεια να είναι η οικονομική μονάδα της κοινωνίας. Το ατομικό νοικοκυριό μετατρέπεται σε κοινωνικό λειτούργημα.. η κοινωνία φροντίζει ίσα για όλα τα παιδιά...».

Η πάλη για το σοσιαλισμό είναι ο δρόμος για την απελευθέρωση και χειραφέτηση της γυναίκας, ώστε όπως αναφέρει και ο Ένγκελς :

«Πλησιάζουμε τώρα με βήματα γοργά σε μια τέτοια βαθμίδα ανάπτυξης της παραγωγής, όπου η ύπαρξη αυτών των τάξεων όχι μόνο έπαψε να αποτελεί αναγκαιότητα, μα και γίνεται πραγματικά εμπόδιο της παραγωγής. Οι τάξεις θα εξαφανιστούν τόσο αναπόφευκτα όσο αναπόφευκτα είχαν γεννηθεί στο παρελθόν. Με την εξαφάνιση των τάξεων θα εξαφανιστεί αναπόφευκτα και το κράτος. Η κοινωνία, που θα οργανώσει με τέτοιο τρόπο την παραγωγή πάνω στη βάση της ελεύθερης και ισότιμης ένωσης των παραγωγών, θα στείλει ολόκληρη την κρατική μηχανή εκεί, όπου θα είναι τότε η θέση της : στο μουσείο αρχαιοτήτων, δίπλα στο ροδάνι και στο μπρούτζινο τσεκούρι» (Φρίντριχ, 2016).

Και τότε: «όταν θα ανθρωθεί μια νέα γενιά από άντρες που ποτέ στη ζωή τους δεν θα έχουν βρεθεί στην ανάγκη να αγοράσουν με λεφτά ή με άλλα κοινωνικά μέσα το δόσιμο μιας γυναίκας, και μια γενιά από γυναίκες που ποτέ δεν θα έχουν βρεθεί στην ανάγκη να δοθούν σε έναν άντρα για κανένα άλλο λόγο εκτός από την αληθινή αγάπη... όταν θα υπάρχουν αυτοί οι άνθρωποι, θα γράψουν στα παλιά τους τα παπούτσια αυτά που πιστεύουμε σήμερα ότι πρέπει να κάνουν. Θα φτιάξουν τη δική τους ζωή και τη δική τους αντίστοιχη κοινή γνώμη για τις πράξεις του καθενός και τελεία και παύλα».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η σημειολογία ή σημειωτική μελετά τα συστήματα των σημείων π.χ. γλώσσα, σηματοδοτήσεις, κώδικες κ.α. η γλώσσα είναι ένα τμήμα της σημειολογίας. Ο F.de Saussure ανέφερε ότι η σημειολογία είναι η επιστήμη που μελετά την ζωή των σημείων μέσα στην κοινωνία (Guiraud,2004). Η σημειωτική βρίσκεται παντού και καλύπτει ένα πεδίο στο οποίο συγκλίνουν πολλές επιστήμες όπως η ανθρωπολογία, η κοινωνιολογία, η φιλοσοφία, η γλωσσολογία, η ψυχολογία, οι επιστήμες της επικοινωνίας. Όλες έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, ένα σημείο εκκίνησης αναπόδεικτο αλλά αδιαμφισβήτητο: τη σημασία (signification). Η σημειωτική, λοιπόν ερευνά αυτό που για τις άλλες επιστήμες είναι αξίωμα. Σύμφωνα με το Ferdinand de Saussure η σημειωτική είναι μια επιστήμη που μελετά σε μια κοινωνία τη ζωή των σημείων (Chandler, 1994).

Πεδίο μελέτης της σημειολογίας είναι το ίδιο το σημείο, οι κώδικες και τα συστήματα σημασίας οργάνωσης των σημείων φυσικά και η κουλτούρα εντός της οποίας λειτουργούν οι κώδικες, τα συστήματα ενώ υπάρχει μια αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Πρόταση του Umberto Eco ήταν να ορισθεί ως σημείο οτιδήποτε εκλαμβάνεται ως υποκατάστατο κάποιου άλλου πράγματος. Αυτό το κάτι άλλο δεν οφείλει κατά ανάγκη να υπάρχει ή να βρίσκεται πράγματι κάποιου άλλου πράγματος. Αυτό το κάτι άλλο δεν οφείλει κατά ανάγκη να υπάρχει ή να βρίσκεται πράγματι κάπου την στιγμή κατά την οποία υποκαθίσταται από ένα σημείο. Αυτό το άλλο δεν χρειάζεται να υπάρχει ή να βρίσκεται πράγματι κάπου την στιγμή που υποκαθίσταται από ένα σημείο (Eco, 1994).

Η σημειωτική ή σημειολογία, είναι η επιστήμη που μελετά τα φαινόμενα σημασίας. Ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται εν δυνάμει τα πάντα σαν φαινόμενα σημασίας. Όμως, αν και τα φαινόμενα μπορούν να γίνουν έτσι αντιληπτά, δεν παύουν να είναι συγχρόνως και φαινόμενα άλλης φύσης. Η σημειωτική τα μελετά μόνο από την άποψη της σημασίας: μελετά το τριαντάφυλλο σαν σύμβολο αγάπης και δεν μελετά την καλλιέργεια του, τα ανθοπωλεία ή την βοτανική. Βλέποντας τα φαινόμενα από την άποψη της σημασίας, δεν ξεχνά ότι έχουν ενδεχόμενα και άλλες διαστάσεις που μελετιούνται από άλλες επιστήμες (Λαγόπουλος, 1983).

Οι έννοιες της γλώσσας και της ομιλίας, είναι λέξεις οι οποίες, χρήζουν ανάλυσης στην περίπτωση της σημειολογίας. Η σημασία τους εξαρτάται από τη θέση τους στη συνολική δομή και άρα από τις σχέσεις μεταξύ τους. Η σχέση γλώσσας και ομιλίας είναι

διαλεκτική, γιατί η γλώσσα κατά βάθος υπάρχει σαν μια αφαίρεση από όλες τις πράξεις ομιλίας των ανθρώπων που τη μιλάνε, αλλά συγχρόνως κάθε συγκεκριμένη πράξη ομιλίας είναι αδύνατη χωρίς την ήδη υπάρχουσα γλώσσα. Η σημειωτική δανείζεται από τη θεωρία επικοινωνίας, το βασικά σχήμα επικοινωνίας. Έτσι, για να γίνει μια πράξη επικοινωνίας χρειάζονται ο πομπός, ο δέκτης, ένας κώδικας (γλώσσα), ένα κανάλι. Ακόμη, η έννοια του σημείου αποτελεί τη μονάδα σημασίας. Μέσα στο σημείο εντοπίζεται το σημαίνον και το σημαινόμενο. Αυτές οι δύο έννοιες αφορούν πιο συγκεκριμένα: το σημαίνον που είναι το υλικό μέρος του σημείου και κάθε σημαίνον ενώνεται με ένα σημαινόμενο που είναι το νόημα ή η ιδέα του σημείου. Το σημαίνον (το επίπεδο της έκφρασης), αποτελείται στην προφορική γλώσσα από την ηχητική ουσία που παίρνει συγκεκριμένη μορφή σαν τα φωνήματα γλώσσας. Το σημαινόμενο έχει μορφή με την έννοια ότι ορίζεται από τη σχέση του με άλλα σημαινόμενα και η ουσία του αναφέρεται σε αυτή την εμπειρική βιωμένη αντίληψη του κόσμου μας.

Στην έννοια της σημειωτικής, τα σημεία περιλαμβάνουν λέξεις, εικόνες, ήχους, χειρονομίες κι αντικείμενα. Αυτά τα σημεία μελετώνται όχι μεμονωμένα αλλά ως τμήμα ενός σημειωτικού συστήματος σημείων π.χ. ως ενός μέσου ή ενός είδους. Μία άλλη θεωρία του McQuarrie & Mick ορίζει ότι «Μια σημειωτική ανάλυση κειμένου αναλύει εξονυχιστικά τα διάφορα σημεία στα κείμενα σε μια προσπάθεια να προσδιορίσει τη δομή τους και να εντοπίσει πιθανές σημασίες» (Chandler, 1994)

Συστήματα σημασίας είναι η μυθολογία, η κοσμολογία, οι θρησκείες, τα ήθη και τα έθιμα, το ντύσιμο, οι αφηγήσεις, η ποίηση, η τέχνη, η μουσική, το θέατρο, ο κινηματογράφος, οι εκφράσεις του προσώπου και του σώματος, η γλώσσα κ.α. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι η μελέτη της σημειωτικής ξεκίνησε από την αρχαιότητα στην Ελλάδα και στην Ινδία. Την εποχή της Αναγέννησης γίνεται μια μεγαλύτερη και συστηματική μελέτη των φαινομένων σημασίας και η ιδέα μιας ενοποιημένης επιστήμης όλων των συστημάτων σημασίας εκφράζεται στο έργο του Ferdinand de Saussure, του σημειολογία. Στις πρώτες προσπάθειες εφαρμογής αυτών των αρχών εντάσσεται η Σχολή της Πράγας στην δεκαετία του 1920-1930 με σημαντικότερο γλωσσολόγο τον Roman Jakobson. Την δεκαετία του 1960 δημιουργείται το ρεύμα του δομισμού στο Παρίσι. Δομικές μελέτες έγιναν σε όλες τις κοινωνικές επιστήμες με πρωτοποριακό το έργο του ανθρωπολόγου Claude Lévi-Strauss, *Les Structures élémentaires de la parenté*. Εφαρμόζοντας ο Lévi-Strauss (1985) το φωνητικό μοντέλο του Jakobson για την ανάλυση της μυθολογίας χρησιμοποίησε την δομική ανάλυση των παραμυθιών του Ρώσου λαογράφου Vladimir Propp. Με το ρεύμα του Παρισιού

διασταυρώνεται η σημειωτική του Αμερικανού φιλόσοφου Charles Pierce σχεδόν σύγχρονη αλλά ανεξάρτητη από τη δοκιμή γλωσσολογία του Saussure η οποία αναπτύσσει μια σειρά από έννοιες σχετικές με τη φιλοσοφία της σημασίας και η οποία καλλιεργείται εκτός από τις ΗΠΑ στην Δ. Γερμανία . Μια Τρίτη ανεξάρτητη σχολή με θεμέλια τον δομισμό και την κυβερνητική υπάρχει στη Ρωσία και είναι γνωστή στη δύση από τα έργα του φιλόλογου Juri Lotman (Guiraud, 2004).

Οι αστοί ιδεολόγοι αποφεύγουν ν' αρνηθούν άμεσα τη βάση του Μαρξισμού που είναι η θεωρία της υπεραξίας, της εκμετάλλευσης, δηλαδή της ιδιοποίησης από τους καπιταλιστές της απλήρωτης δουλειάς των εργατών. Προσπαθούν να την αρνηθούν έμμεσα κυρίως με την υποβάθμιση του ρόλου της εργατικής τάξης. Και αυτό γιατί η θεωρία της εκμετάλλευσης είναι επιστημονικά θεμελιωμένη, φωτίζει όλα τα ζητήματα της πολιτικής οικονομίας και δίνει την ευκαιρία στους μαρξιστές να προβάλλουν πειστικά τις απόψεις τους. Αραιά και πού, βέβαια, εμφανίζονται αστοί ιδεολόγοι που αρνούνται την ύπαρξη της εκμετάλλευσης με διάφορα ιδεολογήματα όπως: « Η εργασία δεν είναι πια εκμετάλλευση, είναι ένα δώρο που παρέχεται από το κεφάλαιο. Οι μισθοί δεν είναι δικαίωμα, αλλά ένα δώρο στον εργάτη». Επίσης έγινε προσπάθεια να αναδείξουμε τι σημαίνει η Σημειωτική για την Πολιτική Οικονομία. Συγκεκριμένη εργασία δε βρήκαμε. Βρήκαμε όμως το βιβλίο του Ουμπέρτο Εκο "Θεωρία της Σημειωτικής" να αναφέρει ως παράδειγμα για τη Σημειωτική την αξία της χρήσης, την ανταλλακτική αξία, το μισθό και την υπεραξία. Συγκεκριμένα γράφει: "Είναι δυνατόν να θεωρήσουμε την ανταλλαγή αγαθών σημειωτικό φαινόμενο... επειδή η αξία χρήσης των αγαθών κατ' αυτήν την ανταλλαγή μεταμορφώνεται στην ανταλλακτική τους αξία - και επομένως επιτελείται μια διαδικασία σηματοδότησης ή συμβολισμού, η οποία αργότερα τελειοποιείται με την εμφάνιση του χρήματος..." (σελ. 52, εκδόσεις "Γνώση"). Και σε άλλο σημείο γράφει: "Η ανάλυση του Μαρξ δείχνει επίσης ότι το σημειωτικό διάγραμμα που διέπει μια καπιταλιστική κοινωνία διαφοροποιεί τόσο το ΑΕ (Αξία Εργασίας) όσο και το ΑΑ (Ανταλλακτική Αξία) (τα οποία είναι αμοιβαίως ισοδύναμα), από ένα τρίτο στοιχείο, την αμοιβή που παίρνει ο εργάτης, ο οποίος εκτελεί το ΑΕ. Αυτό το χάσμα ανάμεσα στο ΑΕ, στο ΑΑ και στην αμοιβή αποτελεί την υπεραξία (Ο. π. σελ. 54). Κατά συνέπεια ο Ουμπέρτο Εκο, που θεωρείται ένας από τους θεμελιωτές της Σημειωτικής, εκφράζει τη θεωρία της εκμετάλλευσης με σημειωτικούς όρους. Η Σημειωτική, λοιπόν, δεν αναιρεί τη Μαρξιστική Πολιτική Οικονομία (Κάππος, 1999). Συμφωνώ με την άποψη του Κάππου, και μάλιστα πολλές σχολές και Ινστιτούτα ασπάζονται τη μαρξιστική διδασκαλία. Όμως ο Μαρξισμός αποτελείται από τρία βασικά μέρη, τη φιλοσοφία, την πολιτική οικονομία και τον

επιστημονικό σοσιαλισμό και όχι μόνο από την πολιτική οικονομία. Ο Μάρξ , στην έντεκα θέση για τον Φόιερμπαχ αναφέρει: «Οι φιλόσοφοι μονάχα ερμήνευαν με διάφορους τρόπους τον κόσμο, το ζήτημα, όμως, είναι να τον αλλάξουμε» (Ενγκελς, 2007).

Κριτική της σημειωτικής μεθοδολογίας

Η κριτική αυτή γίνεται πρώτον γιατί αποδέχομαι τη μαρξιστική διαλεκτική μέθοδο ερμηνείας και δεύτερον θεωρώ ότι στη σημειωτική μέθοδο κυριαρχεί μια μεταφυσική, μονόπλευρη διόγκωση μίας όψης της τέχνης. Βέβαια, θεωρώ ότι μπορεί να αποτελέσει ένα βοηθητικό εργαλείο που μπορεί να ερμηνεύσει σύμβολα, σημεία κ.ο.κ.

Μια σειρά αντικειμενικοί παράγοντες που συνδέονται με την εξέλιξη ορισμένων επιστημονικών κλάδων έχουν οδηγήσει στην ιδιαίτερη προβολή στη σύγχρονη επιστημονική σκέψη της έννοιας του σημείου και των συναφών μ' αυτό εννοιών, όπως «σημασία», «σήμα», «σύμβολο», «γλώσσα», «σημειακό σύστημα». Ωστόσο όπως τόνισε ο Λένιν, η πρόοδος της επιστήμης μπορεί να προκαλέσει την εμφάνιση αντιδραστικών θεωριών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτό εκδηλώνεται με την εμφάνιση στην αστική φιλοσοφία του 20^{ου} αιώνα, ενός σημειολογικού ιδεαλισμού, που έχει για επίκεντρό του το πρόβλημα του σημείου.

Η σύγχρονη αστική φιλοσοφία και αισθητική χαρακτηρίζονται από ένα σημειολογικό προσανατολισμό. Αυτός ο προσανατολισμός ουσιαστικά σημαίνει πως όλα τα θεμελιακά φιλοσοφικά προβλήματα της επιστημονικής και καλλιτεχνικής γνώσης αντιμετωπίζονται μέσα από τη διατύπωση και την ιδεαλιστική ερμηνεία σημασιολογικών προβλημάτων που συνδέονται με το σημείο, τη σημασία, τη γλώσσα (Λένιν, 2011)

Σύμφωνα με τις αρχές της κριτικής των αντιμαρξιστικών φιλοσοφικών τάσεων, που καθορίστηκαν από τον Λένιν στόχο έχουν να αποδείξουν την ιδεαλιστική και μεταφυσική ουσία της σημειολογικής τάσης στη σύγχρονη αισθητική, σ' όλη την έκταση των επιστημολογικών ζητημάτων. Συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τη ανάγκη της αστικής ιδεολογίας για τέτοιες φιλοσοφικές θεωρίες, ικανές να αντικαταστήσουν τις παραδοσιακές σχολές του αντικειμενικού και υποκειμενικού ιδεαλισμού. Ήδη, από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι σχολές αυτές είχαν νεκρωθεί και είχαν αποδειχθεί ανίκανες να απαντήσουν στα ερωτήματα που έθεταν οι νέες επιστημονικές γνώσεις. Η αστική ιδεολογία χρειαζόταν θεωρίες που θα μπορούσαν να την υπηρετήσουν κάτω από το λάβαρο της επιστήμης χωρίς όμως να έχουν διαρρήξει τους δεσμούς τους με τον ιδεαλισμό-την κυρίαρχη κοσμοθεωρία της σύγχρονης αστικής κοινωνίας. Αυτή την αποστολή ανέλαβε το κίνημα της σημειολογίας στη σύγχρονη αστική φιλοσοφία και αισθητική. Μεθοδολογική αφετηρία της παραμένει ο φιλοσοφικός ιδεαλισμός. Στην πραγματικότητα όμως ο σημειολογικός ιδεαλισμός στην αισθητική όχι μόνο απέτυχε να δώσει διέξοδο στην κρίση της σύγχρονης αστικής φιλοσοφίας

και αισθητικής, αλλά αποκάλυψε τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της κρίσης με παραστατικό τρόπο (Μπάσιν, 1991).

Η φιλοσοφική ουσία της σύγχρονης αισθητικής στηρίζεται στον υποκειμενισμό, όπου είναι η κυρίαρχη τάση σε όλες τις σύγχρονες αστικές σχολές και τάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των αισθητικών. Ο εκλεκτικός συνδυασμός και η μείξη υποκειμενικού και αντικειμενικού ιδεαλισμού, ορθολογισμού, βιολογισμού και απριωρισμού προκαλούν εσωτερική ασυνέπεια και σύγχυση στις αισθητικές θεωρίες του σημειολογικού ιδεαλισμού. Αυτός ο εκλεκτικισμός του σημειολογικού ιδεαλισμού δεν έχει τίποτα το κοινό με τις μεγάλες αντιφάσεις των κλασικών μορφών του ιδεαλισμού, εκείνες τις αντιφάσεις που συχνά ήταν πολύ πιο ενδιαφέρουσες από τις ίδιες τις θεωρίες. «Η αντιφατική φύση των αστικών φιλοσοφικών θεωριών, αποκτά μια διαφορετική σημασία με την είσοδο του καπιταλισμού στο στάδιο του ιμπεριαλισμού. Οι θεωρίες γίνονται εκλεκτικές επειδή δεν μπορούν να αγνοήσουν τα προβλήματα που προβάλλει επιτακτικά η ίδια η ζωή και η ανάπτυξη της επιστήμης. Όμως τα προβλήματα αυτά εξετάζονται στο πνεύμα του ιδεαλισμού και του ανορθολογισμού και η αλληλοκριτική αυτών των θεωριών μοιάζει με πετροπόλεμο και όχι με σοβαρή θεωρητική αντιπαράθεση.

Η εγγενής σύνδεση μεταξύ του ιδεαλισμού και της μεταφυσικής μεθόδου σκέψης εκδηλώνεται πιο παραστατικά στις ιδεαλιστικές αντιλήψεις των επιγόνων της αστικής αισθητικής και φιλοσοφίας στην εποχή του ιμπεριαλισμού. Στη βάση τους βρίσκεται μια μεταφυσική, μονόπλευρη διόγκωση μιας όψης της τέχνης, πράγμα που τους επιτρέπει να αντιμετωπίζουν την τέχνη σαν γλώσσα ή σύστημα σημείων και συμβόλων και να αναδεικνύουν αυτή την όψη σε ουσία της τέχνης. Ο υποκειμενισμός, που είναι η κυρίαρχη τάση αυτών των θεωριών, καθορίζεται επιστημολογικά από τη μεταφυσική απολυτοποίηση της γλωσσικής (σημείο, σύμβολο) δραστηριότητας του υποκειμένου στην καλλιτεχνική δημιουργία, η οποία συνδέεται είτε με αποκλειστικά ψυχολογικούς παράγοντες (συναισθήματα, φαντασία και ενόραση) είτε με βιολογικά ορμέμφυτα (Μπάσιν, 1991)

Απόδειξη του αντιεπιστημονικού χαρακτήρα αυτής της τάσης είναι ο έμφυτος αγνωστικισμός της. Χωρίς εξαίρεση, όλοι οι αισθητικοί της σημειολογικής σχολής αρνούνται ότι η τέχνη είναι αντανάκλαση της αντικειμενικής πραγματικότητας. Αυτή η άρνηση διαγράφεται με μεγαλύτερη σαφήνεια στη νεοκαντιανική αισθητική του Κασίσερ, στην ενορατική αισθητική του Κρότσε, στη συμβατική αναλυτική αισθητική. Σ' αυτές τις αισθητικές αντιλήψεις, ο άνθρωπος ανεξάρτητος από την πραγματικότητα και την κοινωνική εμπειρία, θεωρείται το

υποκείμενο, ο δημιουργός της τέχνης. Αυτές οι αντιλήψεις αποκαλύπτουν τις αντιθέσεις, τις τόσο χαρακτηριστικές στη σύγχρονη δυτική φιλοσοφία, ανάμεσα στις αξιολογικές και στις επιστημολογικές προσεγγίσεις στην επιστήμη, τη φιλοσοφία, την ηθική, την τέχνη και τις άλλες σφαίρες της πνευματικής ζωής της κοινωνίας. Έγιναν προσπάθειες να διευκρινιστούν οι ιδιαιτερότητες της καλλιτεχνικής δημιουργίας σε σύγκριση με την επιστημονική και φιλοσοφική ανάλυση. Ωστόσο οι προσπάθειες αυτές εκδηλώθηκαν μέσα από τη σχετικιστική απόρριψη της καλλιτεχνικής αλήθειας. Ο σχετικισμός θα πρέπει να θεωρηθεί σαν μία από τις ενδείξεις του αγνωστικισμού της σημειολογικής τάσης στην αστική αισθητική.

Η σημειολογική αισθητική μορφοποιήθηκε σαν ιδιαίτερη τάση της αισθητικής σκέψης του 20ου αιώνα μέσα στο κύριο ρεύμα της ιδεαλιστικής σημειολογικής φιλοσοφίας. Η φιλοσοφία αυτή εμφανίστηκε με «ιδέες που συνδέονται με τις διάφορες κατευθύνσεις της νεότερης φιλοσοφίας, από τις οποίες η σημειολογική φιλοσοφία άντλησε τη δική της ενέργεια και έμπνευση». Το σημειολογικό κίνημα αγκάλιασε, σε διαφορετικό βαθμό, τις σχολές του νεοθετικισμού (Ράσελ, Ρίτσαρντς, Κάπναρ, Βιτγκενστάιν), του πραγματισμού (Πιρς, Ντιούι, Μόρις), του νεορεαλισμού (Γουάιτχεντ), του νεοκαντιανισμού και της φαινομενολογίας (Κασίσερ, Λάνγκερ). Κάποια επίδραση από αυτό το κίνημα δέχτηκαν και οι νεογεγκελιανοί (Κρότσε, Κόλινγκουντ), οι υπαρξιστές (Χάιντεγκερ) και οι νεοθωμιστές (Μαριτέν) (Μπάσιν, 1991)

Το να πούμε ότι η σημειολογική κατεύθυνση στη φιλοσοφία χαρακτηρίζεται από το «ενδιαφέρον» για τα σημεία και τις σημασίες και για τα γλωσσικά προβλήματα μπορεί να είναι απόλυτα ακριβές αλλά δεν δίνει ικανοποιητική απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Και αυτό επειδή ένα τέτοιο ενδιαφέρον , μολονότι εκφράζεται λιγότερο έντονα, μπορεί να παρατηρηθεί στην ιστορία της φιλοσοφίας πολύ πριν την εποχή των σημειολόγων. « Κύριος στόχος της φιλοσοφίας, είναι να διακρίνει σε κάθε σύστημα τους ακριβείς προσδιοριστικούς παράγοντες, τις πραγματικές αποκρυσταλλώσεις που διαπερνούν ολόκληρο το σύστημα...». Ένας τέτοιος προσδιοριστικός παράγοντας στη σημειολογική τάση ήταν το γεγονός ότι είχε κάνει «ένα αξιόλογο βήμα-που ωστόσο πέρασε σχετικά απαρατήρητο-από την πρόταση ότι η γλώσσα αποτελεί κ αυτή ένα αντικείμενο της φιλοσοφικής μελέτης , στην πρόταση ότι είναι, αν όχι το μοναδικό αντικείμενο αυτής της μελέτης , τουλάχιστον το κύριο και πιο σπουδαίο αντικείμενο της έρευνας και της φιλοσοφικής ανάλυσης.

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον των φιλοσόφων για τη γλώσσα και τα σημεία, όχι μόνο σαν εργαλεία αλλά και σαν αντικείμενα της μελέτης, φυσικά δεν οφειλόταν σε μια τυχαία ή

αυθαίρετη εξέλιξη, αλλά καθορίστηκε από τις αντικειμενικές απαιτήσεις των νέων ανακαλύψεων στην επιστήμη. Η εξάλειψη κάθε αναφοράς στην αισθητική πραγματικότητα από το περιεχόμενο της επιστημονικής έρευνας- με επακόλουθο οι επιστημονικές αντιλήψεις να αποκτήσουν εξαιρετικά αφηρημένο χαρακτήρα- οδήγησε στην ιδιαίτερη προβολή εκείνων των όψεων της επιστημονικής θεωρίας που θα έδιναν τη δυνατότητα στη θεωρία να προβληθεί σαν γλώσσα, σαν σύστημα σημείων που επιδέχεται ποικίλες ερμηνείες. Αυτό δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μια πλατιά χρήση των μεθόδων της λογικής και των μαθηματικών σε διάφορα επιστημονικά πεδία. Κατά την εξέλιξη της, η επιστήμη έθεσε στη λογική και τα μαθηματικά μια σειρά καινούρια προβλήματα και για την επίλυση τους οι εκπρόσωποι αυτής της νέας αντίληψης ξεκίνησαν από το αξίωμα ότι η γνώση είναι μια γλώσσα που δημιουργείται και μορφοποιείται τεχνητά. Στη βάση αυτού του αξιώματος αναπτύχθηκε μια μέθοδος για την ανάλυση της γνώσης μέσω τεχνητά διαμορφωμένων γλωσσών. Αυτό με τη σειρά του, ήταν το έναυσμα για τη διαμόρφωση νέων επιστημονικών κλάδων όπως η σημειωτική και η θεωρία των συστημάτων.

Έτσι, ανάμεσα στους φιλοσόφους, μαθηματικούς και σημειολόγους που ασχολήθηκαν με αυτά τα συγκεκριμένα προβλήματα, βρέθηκε ένας σημαντικός αριθμός φιλοσόφων από διάφορες σχολές του φιλοσοφικού ιδεαλισμού (Πιρς, Ράσελ, Γουάτχεντ, Κάρναπ κ.α.). Θα ήταν υπεραπλούστευση αν αποσυνδέσουμε αυτά τα επιτεύγματα από τις φιλοσοφικές πεποιθήσεις των δημιουργών τους και δεχτούμε ότι πρώτα αυτοί έκαναν τις ανακαλύψεις τους στα ιδιαίτερα πεδία και εκ των υστέρων, τις υπέταξαν σ μια ιδεαλιστική ερμηνεία. Όμως αν αναφερθούμε στη σημειολογική φιλοσοφία σαν σύνολο, μπορούμε να πούμε ότι οι εκπρόσωποι της, όπως συνέβη συχνά στο παρελθόν, αξιοποίησαν τις νέες ανακαλύψεις που συνδέονταν με προβλήματα της γλώσσας και των συστημάτων των σημείων για να τεκμηριώσουν κάποιες νεότερες παραλλαγές του ιδεαλισμού. Χαρακτηριστικό είναι τα παράδειγμα του αμερικάνου φιλόσοφου Πιρς, που θεωρείται ιδρυτής της σημειωτικής. Στις εργασίες του Πιρς, η σημειωτική εμφανίζεται σαν οργανικό τμήμα της φαινομενολογικής και πραγματιστικής επιστημολογίας του.

Η ανάδειξη της γλώσσας, του σημείου και της σημασίας σε κεντρικά αντικείμενα της φιλοσοφικής μελέτης έδωσε την ευκαιρία στους ιδεαλιστές σημειολόγους, οι οποίοι διαστρέβλωσαν τη φιλοσοφική σημασία των πρόσφατων επιτευγμάτων της λογικής, των μαθηματικών και της σημειωτικής, να αναζητήσουν νέους τρόπους για την προβολή των παραδοσιακών ιδεαλιστικών αντιλήψεων. Αυτή η διαστρέβλωση συνίσταται στην ιδεαλιστική ερμηνεία των προβλημάτων της γλώσσας, το σημείου και της σημασίας. Ενώ οι υλιστές είχαν

αποδεχτεί την αρχή ότι ούτε η γλώσσα ούτε η σκέψη είναι ανεξάρτητα αυτόνομα πεδία- και ότι απλώς συνιστούν εκδηλώσεις της πραγματικής ζωής- οι ιδεαλιστές σημειολόγοι διαχώρισαν τη γλώσσα και τα σημεία (σύμβολα) από τον κόσμο των αντικειμένων και τον κόσμο των ιδεών, απομονώνοντας τα σ' ένα ανεξάρτητο πεδίο, σ' ένα ενδιάμεσο κόσμο. Οι σημειολόγοι μετέτρεψαν τη γλώσσα και τα σημεία από ζωτικά μέσα για την ανθρώπινη επικοινωνία, από εργαλεία και χρηστικά επιστημολογικά μέσα σε «δημιουργούς» εκείνου του πραγματικού κόσμου που οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και μέσα στον οποίο ζουν.

Είναι γεγονός ότι οι φιλόσοφοι που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ίδρυση της σημειολογικής φιλοσοφίας, θεμελίωσαν τη σημειολογική φιλοσοφία της τέχνης και θεωρούνται οι κλασικοί της σημειολογικής αισθητικής. Μια σημαντική ώθηση στη σημειολογική αισθητική δόθηκε επίσης από τη γλωσσική φιλοσοφία της τέχνης του Μπενεντέτο Κρότσε, την οποία αργότερα επεξεργάστηκε ο άγγλος νεογεγκελιανός Ρόμπιν Κόλιγουντ. Μολονότι αυτοί οι φιλόσοφοι δεν ασπάζονταν τη σημειολογία στη φιλοσοφική τους δραστηριότητα, στον τομέα της αισθητικής δέχτηκαν τις βασικές αρχές και μεθόδους της σημειολογικής προσέγγισης στη τέχνη.

Στη σύγχρονη αστική φιλοσοφία, παράλληλα με τον κατακερματισμό και τη διαφοροποίηση, μπορούμε να παρατηρήσουμε και την αντίθετη διαδικασία, δηλαδή την ενοποίηση των φιλοσοφικών σχολών, αυτή η διαδικασία σύγκλισης συνήθως αντιστοιχεί στις τρεις κύριες τάσεις που χαρακτηρίζουν την εξέλιξη της σύγχρονης αστικής

α. στη νεοθετικιστική τάση (προσανατολισμός στην επιστήμη και την ψευδοεπιστήμη, μια υποκειμενικό ιδεαλιστική αρχή της θεωρητικής γνώσης)

β. στην ανορθολογική τάση (ανορθολογισμός και ενορατισμός, δηλαδή ο συνδυασμός μιας βασικά υποκειμενικής αρχής της θεωρίας της γνώσης μ' έναν αντικειμενικό ιδεαλισμό που παρατηρείται σε φιλόσοφους με θρησκευτικό προσανατολισμό).

γ. στη θρησκευτική και δογματική τάση. Σαν ενδιάμεση τάση οι συγγραφείς αναφέρουν το «μοντέρνο» ρεαλισμό που συχνά επιχειρεί να «συνθέσει» αυτές τις τάσεις, εκδηλώνοντας προτίμηση τότε για τη μία τότε για την άλλη. Ότι η σύγχρονη αστική αισθητική χαρακτηρίζεται από μια διαδικασία ενοποίησης όσον αφορά τις παραπάνω τάσεις. Ανάμεσα στις ιδεαλιστικές σημειολογικές αντιλήψεις της τέχνης παρατηρείται μια ανορθολογική τάση, που συνδέεται με την υποτίμηση του ρόλου του διανοητικού στοιχείου στην τέχνη, με τη «βιολογική» ερμηνεία της τέχνης (Ρίτσαρντς) και την απολυτοποίηση των αυθόρμητων και

ενορατικών στοιχείων της (Πιρς, Κρότσε, Λάνγκερ), μια θρησκευτική-δογματική τάση και μια ενδιάμεση νεοραλιστική τάση (Γουάιτχεντ). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι δεσπόζουσα θέση στο σημειολογικό ιδεαλισμό, τόσο στη φιλοσοφία όσο και στην αισθητική, κατέχει η νεοθετικιστική τάση, με τον προσανατολισμό της στην επιστήμη και την ψευδοεπιστήμη και με την υποκειμενική ιδεαλιστική στάση της απέναντι στη θεωρητική γνώση.

Η σημειολογική τάση στη σύγχρονη αισθητική συνδέεται με τη σύγχρονη επιστημονική γνώση. Ξεκινάμε από τη θέση ότι μια θεώρηση της δυτικής αισθητικής δε θα πρέπει να περιοριστεί στην ιδεολογική μόνο πλευρά, μια που το αυξανόμενο ενδιαφέρον των αισθητικών για τα δεδομένα των φυσικών επιστημών είναι φυσικό επακόλουθο της ενίσχυσης του ρόλου των ιδεολογικών λειτουργιών στη σύγχρονη αισθητική. Αυτό μπορεί να αποδοθεί σε μια σειρά λόγους:

- Πρώτο, στην κρίση της ιδεαλιστικής φιλοσοφικής αισθητικής τους 19^{ου} αιώνα, με τον εγγενή αυθαίρετο χαρακτήρα της και την κυριαρχία του υποκειμενισμού.
- Δεύτερο, στο γεγονός ότι η ιμπεριαλιστική αστική τάξη έχει διδαχτεί από την ιστορική της πείρα ότι η απροκάλυπτα αντιδραστική προσέγγιση δεν είναι ιδεολογικά αποτελεσματική. Οι νέες ανάγκες της αστικής τάξης υπαγόρευσαν την «εμφάνιση εκλεπτυσμένων ιδεαλιστικών θεωριών», που τυπικά μόνο ήταν θεμελιωμένες στα επιστημονικά δεδομένα και φραστικά μόνο απαλλαγμένες από την αυθαιρεσία της ιδεαλιστικής φιλοσοφίας.
- Τρίτο στις προσπάθειες της σύγχρονης επιστήμης να ενοποιήσει τις ερευνητικές δραστηριότητες των διάφορων επιστημών, στην ανάπτυξη της πολυκλαδικής επιστημονικής έρευνας και στην εφαρμογή στις θεωρητικές και ανθρωπιστικές επιστήμες των μεθόδων άλλων ειδικών και θετικών επιστημών (Β.Ι.Λένιν, 1980)

Χωρίς να αρνιόμαστε ότι η σημειολογική τάση στην αισθητική χαρακτηρίζεται από την επιθυμία να εφαρμοστούν νέες ακριβείς μέθοδοι ανάλυσης δανεισμένες από τη γλωσσολογία, τη σημειωτική κλπ., ωστόσο θεωρούμε απαραίτητο να υπογραμμίσουμε ότι ο ισχυρισμός της σημειολογικής αισθητικής ότι είναι μια μέθοδος και τίποτα παραπάνω, έρχεται σε αντίθεση με τη μαρξιστική αρχή της διαλεκτικής ενότητας θεωρίας και μεθόδου. Αυτό εξάλλου είναι το πρωταρχικό σκεπτικό των μαρξιστικών σπουδών στην αισθητική θεωρία, που ορίζει ότι για να αποκαλύψουμε την ουσία των αισθητικών θεωριών απαιτείται, πρώτα απ' όλα, να αναλύσουμε τις φιλοσοφικές αντιλήψεις των συγγραφέων τους. Η φιλοσοφική ουσία της

σημειολογικής αισθητικής συνδέεται κυρίως όχι με τις μεθόδους της αλλά με μια ιδεαλιστική ερμηνεία των αρχικών της αξιωμάτων. Η άποψη ότι η σημειολογική αισθητική είναι μια «καθαρή» μέθοδος προέρχεται από τη σημειολογική φιλοσοφία. Ακριβώς σ' αυτό τον τομέα , τη σημειολογική φιλοσοφία , οι νεοθετικιστές Μ. Σλικ, Ρ. Κάρναπ. Λ. Βιτγκενστάιν και ο πραγματιστής Γ. Τζέιμς διακήρυξαν ότι η «επανάσταση στη φιλοσοφία» που πραγματοποιήθηκε από τους σημειολόγους , συνίσταται μετατροπή της φιλοσοφίας από θεωρία, (που ήταν η κύρια έως τότε λειτουργία της) σε μέθοδο της γλωσσολογικής ανάλυσης , χάρη στην οποία δεν μπορεί πια να θεωρηθεί «μεταφυσική» , σε αντίθεση με το σύνολο της προγενέστερης κλασσικής φιλοσοφίας. Το γεγονός ότι η απόρριψη της μεταφυσικής στη σημειολογική φιλοσοφία ήταν στην πραγματικότητα μύθος, ότι παρά τις αντίθετες διακηρύξεις στην ουσία επρόκειτο για μια ολοκληρωμένη θεωρία, έχει αποδειχτεί με πειστικότητα σε κείμενα μαρξιστών φιλοσόφων και έχει γίνει αποδεκτό από πολλούς αστούς φιλοσόφους, στους οποίους μάλιστα συγκαταλέγονται και ορισμένοι που συντέλεσαν στη γέννηση αυτού του κινήματος (όπως ο Μπέρτραντ Ράσελ). Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως η άποψη ότι η αισθητική είναι μια «καθαρή» μέθοδος δεν έχει κανένα έρεισμα.

Η μέθοδος καθεαυτή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν βασικό κριτήριο για τη διάκριση ενός αισθητικού ρεύματος ή μιας τάσης στη μελέτη της τέχνης. Αυτό το κριτήριο είναι ο τρόπος που η πραγματική φύση της τέχνης και οι νόμοι στους οποίους υποτάσσεται ερμηνεύονται ή εξηγούνται μέσα σ' αυτό το ρεύμα. Όπως οι περισσότερες κατευθύνσεις και τάσεις στη σύγχρονη δυτική αισθητική , έτσι και η σημειολογική αισθητική ασχολείται κυρίως με την τέχνη. Έχει μεθοδολογική σημασία να διακρίνουμε δύο επίπεδα ανάλυσης: το υλιστικό-επιστημονικό και το φιλοσοφικό. Και στα δύο επίπεδα η σημειολογική αισθητική κατά βάση είναι ένα σύστημα θεωρητικών αρχών , μια ειδική θεωρία της τέχνης, με τις αντίστοιχες, φυσικά , μεθόδους και μέσα ανάλυσης. Η μέθοδος στηρίζεται στις βασικές προτάσεις της θεωρίας κι επομένως κάθε μεταφορά των μεθόδων άλλων επιστημών στην τέχνη συνεπάγεται και τη μεταφορά των θεωρητικών τους μοντέλων. Η εφαρμογή των μεθόδων της σημειωτικής, της γλωσσολογίας κλπ. Στην ανάλυση της τέχνης προϋποθέτει πρώτο, σαν βασική θεωρητική παραχώρηση (υπονοούμενη, ή ρητή) ότι η τέχνη είναι αντικείμενο της σημειωτικής , της γλωσσολογίας κλπ. Και δεύτερο , την κατασκευή σημειολογικών , γλωσσολογικών κλπ. Μοντέλων τέχνης με τη βοήθεια αυτών των μεθόδων (Λένιν, 2011)

Αυτή η προσέγγιση της σημειολογικής τάσης στην αισθητική μας επιτρέπει να επιλύσουμε σωστά το πρόβλημα της ταξινόμησης των σημειολογικών ιδεών της τέχνης.

Ο Μ. Νταμιάνοβιτς διακρίνει τις ακόλουθες τρεις κατευθύνσεις στη σημειολογική αισθητική:

1. Ειδικές επιστημονικές θεωρίες, για παράδειγμα, η θεωρία της αισθητικής πληροφορίας.
2. Δόγματα που κατέχουν μια ενδιάμεση θέση ανάμεσα στις ειδικές επιστημονικές θεωρίες και τις φιλοσοφικές θεωρίες. Αυτές είναι οι «αναλυτικές», οι «μεταφυσικές» κατευθύνσεις σκέψης που συνδέονται με μια φιλοσοφική τάση, από τη μια μεριά και η ανάλυση τους για την αισθητική γλώσσα κατευθύνεται προς τις διάφορες επιστήμες και τις εμπειρικές αναλυτικές μεθόδους από την άλλη.
3. Μια συμβολική φιλοσοφία της τέχνης, που, κυρίως ασχολείται με τα επιστημολογικά ζητήματα. Αυτή η κατεύθυνση χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τις εργασίες των Μόρις, Λάνγκερ κ.α.

Αυτή η ταξινόμηση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη επειδή βασίζεται στη σχέση ανάμεσα στις σημειολογικές θεωρίες στην τέχνη και τη φιλοσοφία, και όχι στις διαφορές τους στις διαδικασίες ανάλυσης που ακολουθούν, γιατί οι διαφορές αυτές έχουν δευτερεύοντα χαρακτήρα (Μπάσιν, 1991)

Αντικείμενο αυτής της κριτικής μελέτης δεν είναι οι υλιστικό-επιστημονικές σημειολογικές θεωρίες της τέχνης, αλλά οι φιλοσοφικές σημειολογικές θεωρίες (η τρίτη ομάδα θεωριών στην ταξινόμηση του Νταμιάνοβιτς). Ήδη έχουμε αναφέρει ότι η σημειολογική φιλοσοφία της τέχνης είναι αποτέλεσμα της προβολής των βασικών αρχών και μεθόδων του σημειολογικού ιδεαλισμού στην αισθητική. Η μεταφυσική μέθοδος και οι ιδεαλιστικές αρχές του σημειολογικού ιδεαλισμού υπαγόρευαν τη μη επιστημονική χρήση των ακριβών μεθόδων στη σημειολογική φιλοσοφία της τέχνης.

Πιστεύουμε ότι μια εξέταση των ακόλουθων αρχών θα προσφέρει ένα παράδειγμα εφαρμογής των ακριβών μεθόδων στην αισθητική που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της μαρξιστικής -λενινιστικής μεθοδολογίας.

Πρώτο, οι εφαρμοσμένες μέθοδοι σήμερα αποτελούν συστατικό της μεθοδολογίας των φυσικών και κοινωνικών επιστημών, βοηθούν τη σύγκλιση των δύο αυτών περιοχών έρευνας και προσφέρουν τις προϋποθέσεις για μια βαθύτερη εξέταση της ουσίας της κοινωνικής εξέλιξης και της ανθρώπινης ατομικότητας.

Δεύτερο, αυτές οι μέθοδοι «χαρακτηρίζουν μόνο μία συγκεκριμένη, περιορισμένη πλευρά της μελέτης των πραγματικών πολύπλοκων αντικειμένων. Οι παραπάνω μέθοδοι δεν είναι πραγματικά φιλοσοφικές και έχουν έναν ειδικό χαρακτήρα». Κάτω από αυτό το πρίσμα, τα προβλήματα της τέχνης, σαν αντικείμενο της αισθητικής, και στενά συνδεδεμένα με τη φιλοσοφία, δεν μπορούν να περιοριστούν σε ερωτήματα που μπορούν να επιλυθούν με τις μεθόδους των μαθηματικών, της σημειωτικής, της θεωρίας των συστημάτων, παρά το γεγονός ότι αυτές οι τελευταίες έχουν πλατιά πεδία εφαρμογής. Η αισθητική ασχολείται με τα προβλήματα της τέχνης σαν ολότητας, με το πρόβλημα της φύσης της τέχνης, με τους πιο γενικούς νόμους της εξέλιξης, με την αλληλοσυσχέτιση των υλιστικών και πνευματικών πλευρών της τέχνης, με τους νόμους που διέπουν την καλλιτεχνική δημιουργία, με τα ζητήματα καλλιτεχνική γνώση (αντανάκλαση), της αφομοίωσης του εξωτερικού κόσμου.

Ασφαλώς οι μέθοδοι σημειολογικής, δομικής ανάλυσης συνιστούν μια αξιοσημείωτη πρόοδο στη σύγχρονη μεθοδολογία της επιστημονικής μελέτης. Η εφαρμογή αυτών των μεθόδων επιτρέπει στην τέχνη, σαν αντικείμενο μελέτης, να εκπροσωπείται με τη μορφή διάφορων συστημάτων (της γλωσσολογίας, της θεωρίας, της πληροφορίας) πράγμα που τελικά είναι ταυτόσημο, με τη μορφή διάφορων «θεμάτων» μελέτης. Μια τέτοια προσέγγιση οδηγεί σε μια περιεκτική ανάλυση. Ωστόσο, κρύβει και κάποιο κίνδυνο: να μας διαφύγει το αντικείμενο σαν αντικειμενική ολότητα και να μας απομείνει το «θέμα» της μελέτης, προσδιορισμένο από τους στόχους του συγκεκριμένου προβλήματος. Αυτό δημιουργεί την πιθανότητα μιας αυθαίρετης ερμηνείας του αντικειμένου της μελέτης.

Η σημειολογική φιλοσοφία της τέχνης, που βασίζεται στις μεθοδολογικές αρχές του σημειολογικού ιδεαλισμού χαρακτηρίζεται από μια θεώρηση της τέχνης της γλώσσας (ή σαν μιας άλλης μορφής συμβολισμού), όχι από κάποια επιμέρους σκοπιά αλλά συνολικά, από την άποψη της ουσίας της. Οι εκπρόσωποι της σημειολογικής φιλοσοφίας ξεκινούν απ' αυτήν ακριβώς την άποψη όταν εφαρμόζουν για την ανάλυση της τέχνης μεθόδους ειδικών επιστημών, π.χ της σημειωτικής, της γλωσσολογίας, της ανάλυσης συστημάτων.

Μια τέτοια προσέγγιση, όταν εξεταστεί από την άποψη της μαρξιστικής διαλεκτικής, αποκαλύπτει μια ασυγχώρητη απολυτοποίηση μίας και μόνο από τις πλευρές της τέχνης. Οι μαρξιστές αισθητικοί πιστεύουν ότι «η τέχνη μας παρέχει τη δυνατότητα να τη θεωρήσουμε με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο με τον οποίο λειτουργεί η σημειολογική της φύση». Ωστόσο, όπως εύστοχα τονίζει ο σοβιετικός μελετητής Χατζικιαν «η σημειολογική της φύση δεν εξαντλεί την ουσία της». Η μεταφυσική απολυτοποίηση της σημειολογικής (γλωσσολογικής,

επικοινωνιακής) πλευράς της τέχνης εμπεριέχει την επιστημολογική δυνατότητα μιας ιδεαλιστικής ερμηνείας της ουσίας της τέχνης. Η τέχνη, όταν ερμηνεύεται σαν γλώσσα (ή σαν κάποιο άλλο σύστημα σημείων, αποτελεί για τον ιδεαλιστή σημειολόγο την κύρια, αν όχι την μοναδική πλευρά της αισθητικής μελέτης. Επιπλέον η γλώσσα ερμηνεύεται στο πνεύμα κάποια συγκεκριμένης σχολής του σημειολογικού ιδεαλισμού. Η συνάφεια επιστημών όπως η σημειωτική ή η κυβερνητική με τη φιλοσοφία, κατά βάση διευκολύνει τη μετάβαση από αυτές στη φιλοσοφία, και ειδικά στη θεωρία της γνώσης.

Επιπλέον, οι περισσότεροι φιλόσοφοι της σημειολογικής σχολής και ιδιαίτερα οι κορυφαίοι εκπρόσωποί της, όπως οι Πιρς, Κασίσερ, Ρίταρντς, αναγνωρίζουν ότι είναι αδύνατο να κατανοήσει κανείς την ουσία της τέχνης, αν αγνοήσει την αισθητική της φύσης, τη σύνδεση της με το ωραίο, την αξιολογική της πλευρά, που είναι και ο πιο ισχυρός κρίκος που συνδέει τον ερευνητή με τη φιλοσοφία. Οι σημειολόγοι φιλόσοφοι συνεχίζουν να δίνουν ιδεαλιστική ερμηνεία στην έννοια της καλλιτεχνικής αξίας. Οι των αντικειμενικών ιδεαλιστών (Πιρς, Γουάτχεντ, Κρότσε), αντιμετωπίζουν την καλλιτεχνική αξία σαν αντικείμενο, αλλά και σαν αποκλειστικά πνευματική αξία, ενώ οι υποκειμενικές ιδεαλιστικές θεωρίες απολυτοποιούν το ρόλο του υποκειμένου στα αισθητικά συμφραζόμενα και απορρίπτουν τον αντικειμενικό χαρακτήρα της τέχνης.

Η φιλοσοφική ερμηνεία της γλώσσας, των σημείων και της πληροφορίας, όταν συνδέεται με μια φιλοσοφική ερμηνεία της καλλιτεχνικής αξίας της τέχνης, οδηγεί σε μια κατάσταση όπου, η σημειολογική αισθητική στην ουσία λειτουργεί σαν φιλοσοφία της τέχνης. Ένα κύριο θέμα της κριτικής ανάλυσης που επιχειρείται είναι και η φιλοσοφική ερμηνεία των σημειολογικών (σημείο) και των αξιολογικών (αξία) πλευρών της τέχνης όπως προβάλλονται από τις θέσεις του σημειολογικού ιδεαλισμού. Πάνω σ 'αυτό χρειάζεται να διατυπωθούν ορισμένες διευκρινήσεις ως προς την ορολογία. Εφόσον ο όρος σημειολογία ή σημειωτική στη φιλοσοφική αισθητική του εφαρμογή συνδέεται στενά με την ιδεαλιστική παράδοση στην ερμηνεία των σημείων και των συμβόλων, και ο όρος «αισθητική» κατα κανόνα προσδιορίζει τη φιλοσοφική θεωρία της τέχνης, είναι φανερό ότι δεν ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η έκφραση «σημειολογική αισθητική» για σημειολογικές αντιλήψεις της τέχνης που εφαρμόζουν στην ανάλυσή τους ακριβείς μεθόδους.

Ο προσανατολισμός στην επιστήμη, η χρήση των μεθόδων της γλωσσολογίας, της σημειωτικής στη σημειολογική φιλοσοφία της τέχνης αντιμετωπίζονται, σαν μια σύνθετη και αντιφατική διαδικασία. Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί ότι η στήριξη στην επιστήμη είναι

τυπική. Δηλαδή, τα επιστημονικά δεδομένα, και ειδικότερα οι ερευνητικές μέθοδοι ειδικών κλάδων της επιστήμης, δεν παρέχουν τόσο τα μέτρα για να βρεθεί η επιστημονική αλήθεια, αλλά συγκροτούν μια πηγή νέων μεθόδων, προσεγγίσεων και μέσων για την τεκμηρίωση ιδεαλιστικών συμπερασμάτων πάνω στα κρίσιμα προβλήματα της αισθητικής. Αυτό επιβεβαιώνει χαρακτηριστικά τη γνωστή μαρξιστική αντίληψη ότι ο ιδεαλισμός έχει μια «τεχνητή», παρασιτική σχέση με τα επιστημονικά επιτεύγματα. Ταυτόχρονα, ο επιστημολογικός μηχανισμός της γέννησης του ιδεαλισμού, όπως αποκαλύφθηκε από τον Λένιν στα φιλοσοφικά Τετράδια παραμένει αναλλοίωτος: η μονόπλευρη, υποκειμενική και μεταφυσική βάση της ιδεαλιστικής ανάλυσης που διαστρεβλώνει τη φύση του αισθητικού γεγονότος. Ο γενικός χαρακτήρας των ιδεών και των τάσεων στη σύγχρονη κοινωνία είναι τέτοιος που η άρχουσα τάξη ενδιαφέρεται να δώσει φερεγγυότητα, σ' αυτή τη διαστρεβλωμένη ιδεαλιστική ερμηνεία.

Παράλληλα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ενώ η εφαρμογή των ερευνητικών μεθόδων των επιστημών δεν οδηγεί τους ιδεαλιστές σε μια ουσιαστική νέα λύση των κρίσιμων φιλοσοφικών και αισθητικών προβλημάτων, ωστόσο δεν ισχύει το ίδιο και για τον τρόπο που τοποθετούν τα προβλήματα τους (Β.Ι.Λένιν, 1980)

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟ - Διεθνές πολιτικό πλαίσιο και η δημιουργία του ΔΣΕ

Στις 9 Μάη 1945 τελείωσε νικηφόρα ο πόλεμος κατά των γερμανοφασιστών, ενώ στις 2 Σεπτέμβρη του ίδιου χρόνου οι Ιάπωνες μιλιταριστές υποχρεώθηκαν να συνθηκολογήσουν. Τρεις περίπου μήνες πριν από τη λήξη του πολέμου κατά της χιτλερικής Γερμανίας και συγκεκριμένα από τις 4 μέχρι τις 11 Φλεβάρη 1945 είχε συγκληθεί στη Γιάλτα της Κριμαίας διάσκεψη των ηγετών της Σοβιετικής Ένωσης, Ιωσήφ Στάλιν, των Ηνωμένων Πολιτειών, Φράκλιν Ρούζβελτ και της Βρετανίας, Ουίστον Τσόρτσιλ, οι οποίοι είχαν πάρει σημαντικές αποφάσεις για το συντονισμό των προσπαθειών τους κατά των χιτλεροφασιστών. Προσδιόρισαν ειδικότερα τα γενικά πολεμικά σχέδια για την οριστική συντριβή της φασιστικής Γερμανίας και τους όρους, που θα επέβαλλαν σ' αυτή μετά την ήττα της- ενώ παράλληλα, συζήτησαν και αποφάσισαν συμμετοχή της Σοβιετικής Ένωσης στον πόλεμο κατά της Ιαπωνίας, δύο ή τρεις μήνες μετά τη συνθηκολόγηση της Γερμανίας και τον τερματισμό του πολέμου στην Ευρώπη. Ασχολήθηκαν τέλος με το θέμα της ίδρυσης διεθνούς οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών και κατέληξαν στη σύγκληση σχετικής διάσκεψης στις 25 του Απρίλη του ίδιου χρόνου.

Δυόμιση περίπου μήνες μετά τη συνθηκολόγηση της Γερμανίας χωρίς όρους και συγκεκριμένα στις 17 του Ιούλη, άρχισε τις εργασίες της στο Πότσνταμ μια νέα διάσκεψη των τριών Μεγάλων, που κράτησε μέχρι τις 2 Αυγούστου και στην οποία συμφωνήθηκαν οι πολιτικές και οικονομικές αρχές, που θα καθόριζαν το μεταπολεμικό καθεστώς της Γερμανίας, τις πολεμικές αποζημιώσεις που έπρεπε η Γερμανία να πληρώσει και διάφορα άλλα θέματα. Αποφασίστηκε, εξάλλου, η ίδρυση Συμβούλιο Υπουργών των Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Κίνας, για την επεξεργασία των προβλημάτων, που έπρεπε να αντιμετωπιστούν (Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1939-1949, Β1 τόμος, 2019).

Αργότερα, σχετικά με τις δύο αυτές διασκέψεις των τριών Μεγάλων, και κυρίως με τη διάσκεψη της Γιάλτας, κατασκευάστηκαν διάφοροι αντισοβιετικοί και αντικομμουνιστικοί μύθοι και μεταξύ τους εκείνος που αναφέρεται στο δήθεν μοίρασμα του κόσμου σε σφαίρες επιρροής. Τα ντοκουμέντα, όμως, αυτών των διασκέψεων καταρρίπτουν τους εν λόγω μύθους, ενώ, παράλληλα, φανερώνουν τη σταθερή προσήλωση της Σοβιετικής ένωσης στην υπόθεση της ειρήνης, της δημοκρατίας και της προόδου και τους ασταμάτητους αγώνες της για το διακανονισμό των μεταπολεμικών προβλημάτων, με βάση τα συμφέροντα των λαών.

Στις 26 του Ιούνη 1945 συνήλθε στον Άγιο Φραγκίσκο των Ηνωμένων πολιτειών διάσκεψη αντιπροσώπων 50 κρατών, ανάμεσά τους και των Μεγάλων Δυνάμεων. Η Διάσκεψη αποφάσισε την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και ενέκρινε το Καταστατικό του, που προέβλεπε ως βασική αποστολή του εν λόγω διεθνούς σώματος τη στερέωση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την ανάπτυξη της μεταξύ των λαών συνεργασίας. Από τις 25 του Απρίλη μέχρι τις 16 του Μάη και από τις 15 του Ιούνη μέχρι τις 12 του Ιούλη 1946, συνήλθε στο Παρίσι το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Βρετανίας και της Γαλλίας και ασχολήθηκε με τα προβλήματα, που είχε δημιουργήσει ο πόλεμος κατά της χιτλερικής Γερμανίας και επίσης με το θέμα των συνθηκών ειρήνης που έπρεπε να υπογραφούν με τα κράτη, τα οποία υπήρξαν σύμμαχοί της, δηλαδή με την Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και τη Φινλανδία. Στο εν λόγω Συμβούλιο πάρθηκαν αποφάσεις για πολλά διεθνή ζητήματα και μεταξύ αυτών και για την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα.

Αμέσως μετά τη λήξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου στον παγκόσμιο συσχετισμό των δυνάμεων έγιναν θεμελιακές αλλαγές. Η Σοβιετική Ένωση, εξαιτίας του αποφασιστικού ρόλου που είχε διαδραματίσει στη συντριβή του φασισμού και στην απελευθέρωση των ευρωπαϊκών λαών, βγήκε από τον πόλεμο με εξαιρετικά ενισχυμένο το κύρος της και με διευρυμένη την επιρροή της. Συνέβαλλε, παράλληλα, στην απόσπαση από τον καπιταλισμό της Πολωνίας, της Ανατολικής Γερμανίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Ουγγαρίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας, της Αλβανίας και της Γιουγκοσλαβίας, οι οποίες κάτω από τη καθοδήγηση των κομμουνιστικών και εργατικών κομμάτων τους και λόγω των ευνοϊκών συνθηκών, που είχε δημιουργήσει ο θρίαμβος των σοβιετικών όπλων, ακολούθησαν πού γρήγορα το δρόμου του σοσιαλισμού (Η τρίχρονη Εποποιία του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (1946-1949), 2008).

Η αύξηση, ωστόσο, της δύναμης, του κύρους και της επιρροής της Σοβιετικής Ένωσης και η επέκταση του σοσιαλισμού σε μια σειρά χώρες, και η άνοδος του επαναστατικού κινήματος σε όλο τον κόσμο ανησύχησαν πολύ σοβαρά τον ιμπεριαλισμό. Έτσι, στις 5 του Μάρτη 1946 ο γνωστός Βρετανός αντιδραστικός πολιτικός Ούιστον Τσορτσιλ εκφώνησε στο Πανεπιστήμιο του Φούλτον του Μισούρι των Ηνωμένων πολιτειών εμπρηστικό λόγο, ο οποίος αποτέλεσε στην πραγματικότητα την επίσημη και τυπική κήρυξη του «ψυχρού πολέμου» κατά της Σοβιετικής Ένωσης. Στις 10 του Φλεβάρη 1947 υπογράφηκε στο Παρίσι η Συνθήκη Ειρήνης, που άφηνε, ωστόσο, τη Σοβιετική Ένωση χωρίς σχετικές ειδικές συνθήκες με τη Γερμανία και την Ιαπωνία. Και αν η Συνθήκη του Παρισιού διατηρήθηκε σε

ισχύ, τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έκριναν τότε πως το ασφαλέστερο μέσο επιβολής τους ήταν όχι τα διπλωματικά κείμενα, αλλά η κινητοποίηση των μεγάλων οικονομικών του δυνάμεων.

Από το Μάρτη του 1947, δηλαδή αμέσως μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Παρισιού, το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών είχε ήδη ψηφίσει ειδικό πρόγραμμα βοήθειας στην Ελλάδα και στην Τουρκία, ύψους τετρακοσίων εκατομμυρίων δολαρίων, επειδή οι χώρες αυτές «αντιμετώπιζαν κατά άμεσο τρόπο την κομμουνιστική απειλή». Η σχετική απόφαση είχε υπογραφεί από τον Τρούμαν το Μάη του ίδιου χρόνου και είχε αποτελέσει το περιβόητο «Δόγμα Τρούμαν», που στοιχειοθέτησε τότε την αντικατάσταση της κυρίαρχης βρετανικής επιρροής στην περιοχή από εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών και είχε για την Ελλάδα μεγάλες συνέπειες. Το 1948 οι εξελίξεις, οι σχετικές με την οικονομική έφοδο των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ευρώπη, υπήρξαν θεαματικές. Έτσι, υπογράφηκαν τότε συμφωνίες συμμετοχής στο «Σχέδιο Μάρσαλ», που αναπτυσσόταν ήδη, με δεκαπέντε χώρες-και συγκεκριμένα με τη Βρετανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Δανία, την Ιρλανδία, την Ισλανδία, την Πορτογαλία, την Αυστρία, την Ελλάδα και την Τουρκία.

Οι κυριότεροι στόχοι του «Σχεδίου Μάρσαλ» και τα σημαντικότερα επακόλουθα του βρίσκονται, ωστόσο, στο χώρο της πολιτικής. επρόκειτο για μια γιγαντιαία επιχείρηση αντεπαναστατικού πολέμου, που στρεφόταν κατά των επαναστατικών δυνάμεων της Δυτικής Ευρώπης και παράλληλα απέβλεπε στο τράβηγμα των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης; στην τροχιά του ιμπεριαλισμού και στην απομόνωση της Σοβιετικής ένωσης. Οι επιθετικές, ωστόσο, ενέργειες του ιμπεριαλισμού εμπόδιζαν την παραπέρα ανάπτυξη των δυνάμεων του σοσιαλισμού. Στο δρόμο της σοσιαλιστικής οικοδόμησης μπήκαν ύστερα από τη νικηφόρα έκβαση των λαϊκών επαναστάσεων τους η Βόρεια Κορέα και το Βόρειο Βιετνάμ. Το ίδιο συνέβη και με την Κίνα, της οποίας οι λαϊκές δυνάμεις, με επικεφαλής τους κομμουνιστές, ύστερα από τετράχρονο ηρωικό αγώνα κατά της εγχώριας αντίδρασης κατέλαβαν τον Οκτώβρη του 1949 την εξουσία και εγκαθίδρυσαν τη λαϊκή δημοκρατία (Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1939-1949, Β2 τόμος, 2015).

Ένα χρόνο νωρίτερα η Ινδία και η Ινδονησία εξασφάλισαν την ανεξαρτησία τους, ενώ στις χώρες της Εγγύς και της Μέσης Ανατολής και σε χώρες της Αφρικής η αποικιοκρατία άρχισε να καταρρέει. Ταυτόχρονα το εργατικό κίνημα στις ευρωπαϊκές καπιταλιστικές χώρες γνώρισε πρωτοφανή άνοδο και τα κομμουνιστικά και εργατικά κόμματα των εν λόγω χωρών

μεγάλωναν τη δύναμη και την επιρροή τους. Το Σεπτέμβριο του 1947, μέσα στη γενικότερη προσπάθεια των δυνάμεων του σοσιαλισμού να αντιμετωπίσουν την ιμπεριαλιστική επίθεση, που συνεχιζόταν, ιδρύθηκε στην Πολωνία από 9 κομμουνιστικά και εργατικά κόμματα το Ινφορμπρό, δηλαδή το Γραφείο Πληροφοριών ή Κομινφόρμ, δηλαδή το Κομμουνιστικό Κόμμα Πληροφοριών, όπως επικράτησε να ονομάζεται στη Δύση. Συγκεκριμένα, το Ινφομπρό αποτελούσαν τα Κομμουνιστικά Κόμματα της Σοβιετικής Ένωσης, της Βουλγαρίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Γιουγκοσλαβίας, της Ιταλίας και της Γαλλίας, το Κόμμα Εργαζομένων της Ουγγαρίας, το Ενιαίο Εργατικό Κόμμα της Πολωνίας και το εργατικό Κόμμα Ρουμανίας. Έδρα του Ινφομπρό ήταν στην αρχή το Βελιγράδι και δημοσιογραφικό όργανό του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του η εφημερίδα Για Σταθερή Ειρήνη, για τη Λαϊκή Δημοκρατία. Στις 28 του Ιουνίου 1948 η σύνθεση του Ινφομπρό άλλαξε με την αποπομπή το Κομμουνιστικού Κόμματος της Γιουγκοσλαβίας. Η δικαίωση της συγκρότησης του Ινφομπρό βρίσκεται μέσα στα ίδια τα γεγονότα, που διαδραματίστηκαν στον ευρωπαϊκό βασικό χώρο από το 1947 και μετά και αφορούσαν κατά πρώτο λόγο την επίθεση την επίθεση του ιμπεριαλισμού κατά της σοσιαλιστικής κοινότητας. Πρόκειται, κυρίως, για τις συνεχείς προσπάθειες εφαρμογής των πραγματικών σχεδίων του ΝΑΤΟ, το οποίο δημιουργήθηκε στις 4 του Απριλίου 1949, με την υπογραφή σχετικής συμφωνίας στην Ουάσιγκτον από τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Βρετανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, τη Δανία, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, τον Καναδά, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία. Το Σύμφωνο, που εμφανίστηκε ως «αμυντικό» και στο οποίο προσχώρησε και η Ελλάδα, είχε στην πραγματικότητα αντισοβιετικό και αντικομμουνιστικό επιθετικό χαρακτήρα.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες της συνεχούς ανοιχτής αντιπαράθεσης ανάμεσα στους δύο κοινωνικοπολιτικούς συνασπισμούς, που διαμορφώθηκαν αμέσως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, σημειώθηκαν και οι μεταπολεμικές εξελίξεις στη χώρα μας. Ήταν, συνεπώς, πού φυσικό να αποκτήσει εξ αρχής αντιιμπεριαλιστικό, ταξικό περιεχόμενο ο τριχρονος αγώνας του Δημοκρατικού Στρατού (Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1939-1949, Β1 τόμος, 2019).

Τύπος και ΔΣΕ

Ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας γεννήθηκε μέσα στο σκληρό αγώνα κατά της αγγλικής επέμβασης και στην πάλη ενάντια στην αστική τάξη της χώρας μας που με τη στρατιωτική και πολιτική στήριξη των Άγγλων ιμπεριαλιστών προσπαθούσε για να επανέλθει και στερεωθεί στην εξουσία. Το Γενάρη του 1946 η εφημερίδα Ντέιλι Γουόρκερ έγραφε: « Η Ελλάδα σήμερα είναι... κράτος στρατιωτικά κατεχόμενο και διοικούμενο από την Αγγλία». Στην Ελλάδα υπήρχαν αρχικά «5-6 αγγλικές Μεραρχίες (πάνω από 100 χιλιάδες στρατός) και μάλιστα τεθωρακισμένες και μηχανοκίνητες».

Ο ΔΣΕ ιδρύθηκε , αναπτύχθηκε και έδρασε στην Ελλάδα μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου ιμπεριαλιστικού πολέμου, το τέλος του πολέμου συνοδεύτηκε με την αναδιάταξη των συμμαχικών των καπιταλιστικών κρατών με επίκεντρο της ΗΠΑ. Παρά τη σημαντική αλλαγή του παγκόσμιου συσχετισμού δυνάμεων στην Ευρώπη και την Ασία υπέρ των κομμουνιστικών δυνάμεων, αυτός παρέμενε υπέρ του καπιταλισμού. Μάλιστα, ενίσχυε τις θέσεις του, περνώντας σε φάση ανασυγκρότησης , κήρυξης του «ψυχρού πολέμου» και προσπάθεια διάβρωσης των Κομμουνιστικών Κομμάτων εξουσίας. Διαμόρφωσε ενιαίο σχέδιο ενάντια στις χώρες του σοσιαλιστικού στρατοπέδου. Κομμάτι αυτού αποτελεί και η ίδρυση του ΝΑΤΟ.

Αντικειμενικά , στις συνθήκες λήξης του πολέμου, σε όλες τις χώρες έμπαιναν σοβαρά καθήκοντα στα Κομμουνιστικά Κόμματα, που ήταν η ψυχή των αντιστασιακών κινημάτων, όπως το ΚΚΕ που στη χώρα μας ήταν εμπνευστής, καθοδηγητής και κύριος αιμοδότης του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ. Ανοίγοντας δύο δρόμοι: ή επιστροφή στην προ πολέμου κατάσταση, με διατήρηση του συστήματος της εκμετάλλευσης ή αναμέτρηση με την αστική εξουσία με στόχο η έξοδος από τον πόλεμο να γίνει με την εργατική τάξη στην εξουσία.

Στην Ελλάδα, το ΕΑΜ και ο ΕΛΑΣ απελευθέρωσαν τη χώρα από τους ναζί κατακτητές. Την περίοδο της κατοχής και του αγώνα ενάντια στους κατακτητές η πλειοψηφία της αστικής τάξης της Ελλάδας είτε έφυγε από τη χώρα, είτε απείχε από τον απελευθερωτικό αγώνα . Ένα τμήμα της επίσης συνεργάστηκε με τους κατακτητές, ένα άλλο κομμάτι της ανέλαβε να διεξάγει «αντικατοχικό αγώνα», συνεργαζόταν στην πλειοψηφία του με τους ναζί για να χτυπηθούν το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ και το ΚΚΕ. Συνέπεια αυτών ήταν η αστική τάξη της Ελλάδας και οι πολιτικοί της εκπρόσωποι να έχουν χάσει το κύρος τους στο λαό. Παράλληλα το αστικό κράτος, οι θεσμοί του είχαν κλονιστεί σοβαρά, οι εκμεταλλευτές δεν μπορούσαν να χειραγωγήσουν τον ένοπλο λαό. Τον Οκτώβρη του 1944, την περίοδο της απελευθέρωσης,

είχαν διαμορφωθεί στην Ελλάδα επαναστατικές συνθήκες. Είχαν συντελεστεί ραγδαίες αλλαγές στον ταξικό συσχετισμό δυνάμεων, υπέρ της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων (Χάγκεν, 2005).

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες το ΚΚΕ παρ' όλη την ηρωική του δράση, τη συσπείρωση γύρω του της μεγάλης πλειοψηφίας του λαού δεν μπόρεσε να διαμορφώσει την αναγκαία στρατηγική για την επαναστατική ανατροπή, για το σοσιαλισμό.

Η διαμορφωμένη στρατηγική του ΚΚ για την «εθνική ενότητα» οδήγησε το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ να κάνει επιζήμιους συμβιβασμούς. Αυτό αποτυπώθηκε στις συμφωνίες του Λιβάνου (Μάης 1944) και της Καζέρτας (Σεπτέμβρης 1944) που οδήγησαν στη νομιμοποίηση των επιδιώξεων των αστών και των ξένων συμμάχων τους, μέσα από τη συμμετοχή του ΕΑΜ σε κυβέρνηση «Εθνικής ενότητας» και την υπαγωγή του ΕΛΑΣ κάτω από τη διεύθυνση του Βρετανού στρατηγού Σκόμπι.

Μετά την απελευθέρωση αντικειμενικά οξύνθηκε η ταξική πάλη που οδήγησε στη μάχη του Δεκέμβρη του 1944 στην Αθήνα και στον Πειραιά. Την ήττα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ το Δεκέμβρη του 1944 ακολούθησε η απαράδεκτη συμφωνία της Βάρκιζας (12 Φλεβάρη 1945), η παράδοση των όπλων του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ (Βουρνάς, 1981).

Παρά τις αλλεπάλληλες αρνητικές εξελίξεις το ΚΚΕ και το ΕΑΜικό κίνημα εξακολουθούσαν να έχουν ισχυρούς δεσμούς και στήριξη στην εργατική τάξη και το λαό της Ελλάδας. Παρά την ορισμένη ανασυγκρότηση του αστικού κράτους μετά το Δεκέμβρη (κυρίως χάρη στη στήριξη της Μ. Βρετανίας), η αστική τάξη δεν κατόρθωσε την επιδιωκόμενη από μεριάς της αλλαγή του συσχετισμού υπέρ της. Τη συμφωνία της Βάρκιζας ακολούθησε ένα όργιο τρομοκρατίας ενάντια στους αγωνιστές του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Σε όλο τον ελλαδικό χώρο οργιάζαν οι συμμορίες που καταδίωκαν τους αγωνιστές. Τις στελέχωναν πρώην συνεργάτες των ναζί και πληρωμένοι δολοφόνοι, τους οποίους προστάτευαν τα αστικά πολιτικά κόμματα και οι κρατικοί μηχανισμοί με τη συνδρομή του βρετανικού στρατού. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία που δείχνουν πώς η κατάσταση είχε διαμορφωθεί σε βάρους του ΕΑΜικού κινήματος: 1.289 δολοφονίες, 6.671 τραυματισμοί, 31.632 βασανισμοί, 18.767 λεηλασίες και φυλακίσεις, 84.931 συλλήψεις, 509 απόπειρες φόνου, 265 βιασμοί γυναικών (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Το ΚΚΕ και το εργατικό -λαϊκό κίνημα βρέθηκε μπροστά στο αμείλικτο δίλημμα: υποταγή ή ένας ξεσηκωμός. Επέλεξε, έστω με καθυστερήσεις να βαδίσει το δρόμο της σύγκρουσης και

όχι αυτόν της υποταγής και της ταπείνωσης. Σημαντικό βήμα αποτέλεσε η 2η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ στις 12-15 Φλεβάρη του 1946, που άρχισε ακριβώς ένα χρόνο μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας και η οποία -έστω και με αντιφάσεις- πήρε απόφαση για τη διεξαγωγή του ένοπλου αγώνα. Η ίδρυση του Γενικού Αρχηγείου Ανταρτών στις 28 Οκτώβρη του 1946 είναι και η ουσιαστική ημερομηνία ίδρυσης του ΔΣΕ. Ο αγώνας του ΔΣΕ, ανεξάρτητα από τα προβλήματα στην στρατηγική του ΚΚΕ είχε χαρακτήρα ένοπλης ταξικής σύγκρουσης με την αστική εξουσία. Ήταν αγώνας αναγκαίος και δίκαιος γιατί πήγαζε από τα πιο μεγάλα ιδανικά και αξίες, εξέφραζε τα συμφέροντα της συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού και της νεολαίας ενάντια στα συμφέροντα των εκμεταλλευτών και καταπιεστών της.

Με τον αγώνα του ΔΣΕ το ΚΚΕ εκπλήρωσε στο ακέραιο το διεθνιστικό χρέος που απέναντι στην εργατική τάξη και τα άλλα Κομμουνιστικά Κόμματα, με τεράστιες θυσίες και με τρόπο μοναδικό στον καπιταλιστικό ευρωπαϊκό χώρο.

Η μεγάλη διεθνιστική προσφορά του ΚΚΕ και του ΔΣΕ αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι υποχρέωσαν τις δύο πιο ισχυρές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις (Μ.Βρετανία και ΗΠΑ), να έχουν στραμμένη ενεργά την προσοχή τους στο ένοπλο λαϊκό κίνημα της Ελλάδας, να χρηματοδοτούν την εγχώρια αστική τάξη, για να σταθεί στα πόδια της και να εμπλέκονται κυρίαρχα στις υποθέσεις της, διοικητικά και πολιτικά, για να θωρακιστεί το κράτος της.

Ο ΔΣΕ λειτούργησε ως ασπίδα των Λαϊκών Δημοκρατιών της Αλβανίας, της Γιουγκοσλαβίας, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στα κρίσιμα χρόνια 1946-1949. Στις 28/10/1946 συγκροτείται το Γενικό Αρχηγείο Ανταρτών. Ιδρύεται ουσιαστικά ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας. Η απόφαση αυτή δεν είναι κεραυνός εν αιθρία. Από το 1946 άρχισαν να συγκροούνται Ομάδες Δημοκρατικών Ενόπλων Καταδιωκόμενων Αγωνιστών με σκοπό την προστασία του λαού από τα εγκλήματα του αστικού κράτους. Πολλοί από τους αγωνιστές ανέβαιναν στο βουνό για 2η φορά, ήταν στις τάξεις του ΕΛΑΣ (Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού) την περίοδο της κατοχής (1941-1944). Τα μονοπάτια της λευτεριάς τους ήταν γνώριμα, όπως και οι συνθήκες ζωής και δράσης. Τον ίδιο δρόμο πήραν και νέοι και νέες από την ύπαιθρο που έβλεπαν ότι μόνο έτσι θα μπορούσαν να προστατέψουν τη ζωή τους, τη ζωή και το ψωμί της φτωχολογιάς της Ελλάδας (Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ., 2007).

Ορόσημο για την έναρξη του τρίχρονου ένοπλου αγώνα του ΔΣΕ αποτελεί το χτύπημα στο σταθμό Χωροφυλακής στο Λιτόχωρο στις 31 Μάρτη 1946, ανήμερα των βουλευτικών εκλογών. Ένας νέος κύκλος αγώνα ξεκινά. Παιδιά του λαού, αγρότες και αγρότισσες,

εργάτες πιάνουν τα άρματα για να παλέψουν ενάντια στους ντόπιους και ξένων δυνάστες. Οι αντάρτικες ομάδες πληθαίνουν, εντείνεται η δραστηριότητα τους. Με την διαταγή 19 του Γενικού Αρχηγείου Ανταρτών , στις 27/12/1946 οι αντιστασιακές δυνάμεις μετονομάζονται σε Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας. Ο λαός συγκροτεί το δικό του στρατό απέναντι στην αστική τάξη της Ελλάδας και τους ξένους συμμάχους της, τη Μεγάλη Βρετανία και (αργότερα) τις ΗΠΑ. Ο ΔΣΕ στηρίζεται για τη δημιουργία και την ανάπτυξη του στον ίδιο τον λαό. Ο λαός και τα παιδιά του τον επάνδρωσαν, τον στήριζαν, τον εφοδίαζαν με σκοπό να παλέψουν για να ζήσει ο εργαζόμενος λαός της Ελλάδας καλύτερες μέρες. Οργανωτής, καθοδηγητής και εμπνευστής του ΔΣΕ ήταν Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (Η τρίχρονη Εποποιία του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (1946-1949), 2008).

Ο σκοπός και ο χαρακτήρας του ΔΣΕ:

«Παλεύουμε για να μπορέσουμε εμείς, τ' αδέρφια μας και τα παιδιά να φάμε γλυκό ψωμί και να κάνουμε τη χαρά καθημερινό σύντροφο στη ζωή μας. Είμαστε οι πολλοί. Είμαστε οι δυνατοί. Γιατί έχουμε το δίκιο μαζί μας, γιατί παλεύουμε για την Πατρίδα μας, για το λαό μας. Γιατί είμαστε ο καινούριος κόσμος και κλείνουμε μέσα μας τη δύναμη τη δύναμη που έχει η ζωή για να τραβάει μπροστά. Η νέα ζωή για μας δεν είναι φαντασία. Εμείς τη ζήσαμε. Αγγίξαμε χειροπιαστά το όνειρο και τη λαχτάρα της ζωής μας, την εξουσία του λαού, στην εθνική αντίσταση. (...) Πολεμάμε για να ζήσουμε λεύτεροι, ριχνόμαστε στη μάχη πλάι-πλάι εργάτες και αγρότες, όλοι οι σκλάβοι της για να γίνουμε οι λεύτεροι διαφεντευτές της ζωής μας. (...) Εργάτες, αγρότες και όλος ο Λαός κρατάμε τον κόσμο στα δυο μας τα χέρια. Αυτά τα ιδανικά φλογίζουν τους μαχητές του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας.» (απόσπασμα από τη μπροσούρα που εκδόθηκε το 1948 για τα δύο χρόνια από την ίδρυση του ΔΣΕ). Η οργάνωση του ΔΣΕ ήταν ένα σύνθετο ζήτημα με πολλές απαιτήσεις. Έπρεπε να εξασφαλιστούν από πυρομαχικά, εφόδια, επιμελητεία, μεταγωγικά μέχρι στρατιωτικά στελέχη κι εκπαίδευση τέτοια που να καθιστά τον ΔΣΕ ικανό στρατό που μπορεί να αντιμετωπίσει τον υπέρτερο αντίπαλο. Ποτέ τόσο λίγοι, άοπλοι, σχεδόν πεινασμένοι και αποκομμένοι, κρατώντας ψηλά τη σημαία του αγώνα επί τρία χρόνια και πέντε μήνες, δεν πολέμησαν εναντίον τόσων πολλών, πάνοπλων χορτάτων και διασυνδεδεμένων με ποταμούς εφοδίων. Από εδώ προκύπτει η ηθική και πολιτική ανωτερότητα των μαχητών του ΔΣΕ . Ο ΔΣΕ ήταν στρατός εθελοντών ομοϊδεατών. Η πίστη στο σκοπό του αγώνα του ΔΣΕ, η συνειδητή πειθαρχία, η αυτοθυσία και το μαχητικό πνεύμα επέτρεψαν να ξεπεραστούν τεράστιες δυσκολίες. Σε κάθε τους βήμα οι μαχητές και οι μαχήτριες του ΔΣΕ είχαν στον νου

τους το σκοπό του αγώνα, μία Ελλάδα χωρίς ντόπιους και ξένους δυνάστες. Έτσι τα βουνά της Ελλάδας μετατράπηκαν σε κάστρα λευτεριάς (Παπακόγκου, 1999).

Ο ΔΣΕ έδωσε πάνω από 400 μικρές και μεγάλες μάχες. Η αστική τάξη της Ελλάδας και οι ξένοι σύμμαχοι της νόμιζαν ότι θα ξεμπερδευαν με τον ΔΣΕ σε λίγους μήνες. Η ιστορία τους διέψευσε (Η τρίχρονη Εποποιία του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (1946-1949), 2008).

Η στρατιωτική εκπαίδευση στο ΔΣΕ

Από το 1946 άρχισαν να λειτουργούν βασικές στρατιωτικές σχολές. Η εκπαίδευση δεν γινόταν έξω από τα πεδία των μαχών. Ίσα ίσα που οι μαθητές των σχολών έπαιρναν μέρος στις μάχες σαν επίλεκτη δύναμη κρούσης του ΔΣΕ. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης περιλάμβανε θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές ασκήσεις. Το Γενάρη του 1947 με απόφαση του Γενικού Αρχηγείου ιδρύεται η Σχολή Αξιωματικών Γενικού Αρχηγείου (ΣΑΓΑ). Η ΣΑΓΑ εκπαίδευσε σε 6 σειρές 3.000 περίπου αξιωματικούς. Επίσης λειτούργησε σχολή πυροβολικού και σχολή μηχανικών σαμποτέρ κ.α. Η διοίκηση των στρατιωτικών τμημάτων του ΔΣΕ: Τη διοίκηση για κάθε τμήμα αποτελούσαν ο Στρατιωτικός Διοικητής και ο Πολιτικός επίτροπος. Ο πολιτικός επίτροπος ήταν υπεύθυνος για την πολιτική καθοδήγηση, υπήρχε μέχρι τις διμοιρίες, ο ρόλος του πολιτικού επιτρόπου ήταν καθοριστικός για τη λειτουργία του ΔΣΕ, για την εμπύχωση των μαχητών του, για τη διαπαιδαγώγησή τους και την πολιτική στάση τους απέναντι στον άμαχο πληθυσμό αλλά και στους φαντάρους του αστικού στρατού, για την επιμελητεία και ζητήματα της καθημερινής ζωής (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Οι δημοκρατικές συνελεύσεις :

Καθήκον του Πολιτικού επιτρόπου ήταν να αναπτύσσει τη δημοκρατική ζωή στις μονάδες του ΔΣΕ, με κύριο τη Δημοκρατική Συνέλευση. Οι Δημοκρατικές Συνελεύσεις ήταν συστατικό στοιχείο λειτουργίας του ΔΣΕ. Εκεί, οι μαχητές και οι μαχήτριες είχαν τη δυνατότητα να λένε τη γνώμη τους, να συμμετέχουν άμεσα στην ανάπτυξη του ΔΣΕ. Έτσι ο μαχητής και η μαχήτρια ανέπτυσαν την πρωτοβουλία, ακόνιζαν τη σκέψη τους, αντάλλαξαν πείρα, έλυναν με πρακτικό τρόπο πολλά προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Ο ΔΣΕ συνδύαζε τη μαχητική εφαρμογή των διαταγών με τη δημοκρατία των συνελεύσεων σε διάφορες βαθμίδες του, όπου ασκούνταν κριτική των κατώτερων ιεραρχικά προς τους ανώτερους και αντιστρόφως, γινόταν εκτίμηση των πολεμικών επιχειρήσεων με πνεύμα αυτοκριτικής στάσης. Ένα από τα χαρακτηριστικά του ΔΣΕ είναι αναμφίβολα η συμμετοχή της νεολαίας. Είναι αξιοσημείωτο ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της δύναμης του ΔΣΕ, γύρω στο 80%,

αποτελούνταν από νέους και νέες. Μάλιστα σε αρκετούς λόχους νεολαίας, πολλοί μαχητές ήταν μαθητές, ενώ το 30% της σύνθεσής του ήταν νέες κοπέλες, ανάμεσα τους ηλικίας 16-18 χρονών. Οι πλούσιες αγωνιστικές παραδόσεις της ΟΚΝΕ κληροδοτήθηκαν στη νεολαία, που είχε καθοριστικό ρόλο και συμβολή σε κάθε μικρή και μεγάλη μάχη που έδωσε ο ΔΣΕ. Οι νέοι προσέδωσαν στον ΔΣΕ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ξεχωριστή μαχητικότητα και ζωντάνια. Οι αντοχές τους έκαναν τον ΔΣΕ ικανό να δίνει μάχες διανύοντας μεγάλες αποστάσεις, χωρίς εφεδρείες, χωρίς να καταβάλλεται από την κούραση.

Τον Οκτώβρη του 1947, ένα χρόνο μετά την ίδρυση του ΔΣΕ, συγκροτείται η Δημοκρατική Νεολαία Ελλάδας (ΔΝΕ), με στόχο την καλύτερη καθοδήγηση των νεολαίων μαχητών του ΔΣΕ, αναπτύσσοντας παράλληλα διαφωτιστική δουλειά και οργανώνοντας τους νέους στις ελεύθερες περιοχές. Στην προηγούμενη οργάνωση νεολαίας, στην οποία συμμετείχαν και νέοι κομμουνιστές, η ΕΠΟΝ είχε τσακιστεί από τον κατασταλτικό οδοστρωτήρα του αστικού κράτους, πριν ακόμα η κυβέρνηση Σοφούλη τη θέσει και τυπικά εκτός νόμου, μαζί με το ΚΚΕ και το ΕΑΜ (Α.Ν.509/47). Χιλιάδες ΕΠΟΝίτες είχαν μεταφερθεί στην Μακρόνησο, στις φυλακές και στις εξορίες. Η μετονομασία σε ΔΝΕ, όχι του συνόλου των ΕΠΟΝιτών αλλά μόνο των δυνάμεων της ΕΠΟΝίτικης νεολαίας που συμμετείχαν στον ΔΣΕ ή βρίσκονταν στις περιοχές της ελεύθερης Ελλάδας, αποσκοπούσε στην προφύλαξη εκείνων των ΕΠΟΝιτών που βρίσκονταν έξω από αυτούς τους χώρους, να μη θεωρηθεί δηλαδή ότι ανήκουν στον ΔΣΕ. Βέβαια αυτή η προφύλαξη δεν εμπόδιζε καθόλου τις διωκτικές αρχές να προχωρούν στο δολοφονικό έργο τους. Με την ίδρυση της ΔΝΕ συγκροτήθηκαν ξεχωριστοί σχηματισμοί της Νεολαίας στον ΔΣΕ, ξεχωριστές διμοιρίες, λόχοι, ακόμα και τάγματα.

Είναι χαρακτηριστικό το παρακάτω κάλεσμα που δημοσιεύτηκε στα «Μαχητικά νέα», όργανο της ΔΝΕ Κεντρικής Μακεδονίας στις 28/11/1947: «Νέοι και νέες καταταχτείτε όλοι στον Δημοκρατικό Στρατό. Πάρτε μέρος στους λόχους, στα τάγματα και τις Ταξιαρχίες της Νεολαίας που άρχισε να δημιουργεί ο Δημοκρατικός Στρατός. Βοηθήστε να γίνουμε οι σχηματισμοί της Νεολαίας υποδειγματικοί στη μαχητικότητα, την πολεμική τέχνη και τη σιδερένια πειθαρχία που αρμόζει στους φλογερούς μαχητές...» (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Η ζωή εκεί που κυριαρχούσε ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας:

Στις 10 Αυγούστου 1947, το Γενικό Αρχηγείο (ΓΑ) του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας προχώρησε στην έκδοση καταστατικών διατάξεων και πράξεων όπου ορίζονταν τα «βασικά δικαιώματα, ελευθερίες και καθήκοντα του αγωνιζόμενου λαού». Με βάση το διάγγελμα του

ΓΑ , στις περιοχές της Ελεύθερης Ελλάδας οργανώθηκε η ζωή σε νέα βάση. Γεννήθηκαν νέοι θεσμοί , όπως τα λαϊκά συμβούλια, τα επαρχιακά συμβούλια, η λαϊκή πολιτοφυλακή, η λαϊκή παιδεία και η λαϊκή δικαιοσύνη, τα λαϊκά δικαστήρια. Ο λαός και η νεολαία συμμετείχαν ενεργά στους νέους θεσμούς. Τα λαϊκά συμβούλια προέκυπταν μετά από ελεύθερες εκλογές με μυστική ψηφοφορία, όπου συμμετείχαν άνδρες και γυναίκες άνω των 18 ετών. Εκείνη την περίοδο σε εκατοντάδες χωριά που ήλεγχε ο ΔΣΕ σε όλη την Ελλάδα έγιναν εκλογές με τη συμμετοχή όλου του λαού όταν ακόμα στην Ελλάδα δεν είχε εξασφαλιστεί το δικαίωμα ψήφου για τις γυναίκες.

Ταυτόχρονα, μέσα από του λαογέννητους θεσμούς δινόταν καθημερινά η μάχη για την οργάνωση της κοινωνικοπολιτικής ζωής και την επίλυση των βασικών προβλημάτων και αναγκών του λαού. Ανάμεσα στα άλλα καθήκοντα, ιδιαίτερο βάρος δίνονταν από τα λαϊκά συμβούλια στην οργάνωση της σποράς που γινόταν δυο φορές το χρόνο (φθινόπωρο και άνοιξη), στην ανοικοδόμηση της μόρφωσης και της διαφώτισης. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατασκευάστηκαν και επισκευάστηκαν δρόμοι, γέφυρες, φτιάχτηκαν βρύσες, δημιουργήθηκαν σχολεία, νοσοκομεία, αναρρωτήρια. Για την ιδιαίτερη φροντίδα που δινόταν από το ΔΣΕ για την εκπαίδευση, είναι ενδεικτική σχετική απόφαση του ΓΑ που όριζε μεταξύ άλλων: «Άρθρο 1: Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι δίχρονη, υποχρεωτική και δωρεάν για όλα τα παιδιά του Λαού. Άρθρο 2: Κάθε Λαϊκό Συμβούλιο έχει υποχρέωση να οργανώσει ένα σχολείο». Οι ακατάλυτοι δεσμοί του ΔΣΕ με το λαό ιδιαίτερα στις περιοχές της Ελεύθερης Ελλάδας έδιναν ηθική και υλική δύναμη και αντοχή για τη συνέχεια του ένοπλου αγώνα αλλά και για την οργάνωση της ζωής. Ο λαός και η νεολαία εξασφάλιζαν κάθε είδους βοήθεια που απαιτούνταν για τη δράση του ΔΣΕ: την τροφοδότηση του σε έμπυχο δυναμικό, σε υλικά μέσα (π.χ. τροφή και ρουχισμό), την κατασκευή οχυρωματικών έργων, τη συγκέντρωση πληροφοριών, την οργάνωση της Λαϊκής Πολιτοφυλακής. Στα μέσα του 1947 οι περιοχές που ήλεγχε ο ΔΣΕ ανακηρύσσονται σε «Ελεύθερη Ελλάδα». Στις 24 Δεκέμβρη 1947 ο ραδιοφωνικός σταθμός «Ελεύθερη Ελλάδα», ανήγγειλε ότι την προηγούμενη μέρα είχε συγκροτηθεί στις απελευθερωμένες περιοχές της χώρας η Προσωρινή Δημοκρατική Κυβέρνηση (ΠΔΚ). Λίγες μέρες αργότερα στις 28 Δεκέμβρη κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο της Εφημερίδας της ΠΔΚ στο οποίο περιεχόταν και η ιδρυτική της διακήρυξη , με την οποία προσδιόριζε και τους στόχους της : «Κύριος και πρωταρχικός στόχος της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης είναι (...) να κυβερνήσει τη χώρα πάνω σε λαϊκές και δημοκρατικές βάσεις, παίρνοντας όλα τα μέτρα για την ανάπτυξη των λαϊκοδημοκρατικών θεσμών και μεταρρυθμίσεων, όπως των λαϊκών συμβουλίων, της λαϊκής δικαιοσύνης, της

αγροτικής μεταρρύθμισης, της λαϊκής παιδείας κ.λπ. Και την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών και του λαού στις ελεύθερες και απελευθερωμένες περιοχές».

Τα μέλη της ΠΚΔ έδιναν τον παρακάτω όρκο μπροστά σε αντιπροσώπους του λαού και του Δημοκρατικού Στρατού: «Ορκίζομαι ότι θα εκτελώ πιστά τα καθήκοντα μου σαν μέλος της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης της Ελεύθερης Ελλάδας, έχοντας σα γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας μου και του ελληνικού λαού, ότι θα αγωνιστώ με αυτοθυσία για την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους ξένους ιμπεριαλιστές και για τη Δημοκρατία, ότι θα υπερασπίζω παντού και πάντοτε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του λαού και θα είμαι παραστάτης και οδηγός του λαού στον αγώνα του για τη λευτεριά και τα κυριαρχικά του δικαιώματα» (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Οι «Καταστατικές διατάξεις» και οι άλλες νομοθετικές πράξεις της ΠΔΚ, δεν πρόβλεπαν την κατάργηση της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας. Ο χαρακτήρας της εξουσίας, που εγκαθίδρυσε ο ΔΣΕ, καθοριζόταν από το στόχο του (που ήταν ο στόχος του ΚΚΕ), να διαμορφωθεί μια Ελλάδα «ανεξάρτητη, ελεύθερη και δημοκρατική» ως αποτέλεσμα της νίκης του.

Μεγάλες μάχες του ΔΣΕ:

Η μεγαλύτερη σε διάρκεια μάχη που έδωσε ο ΔΣΕ ήταν η μάχη του Γράμμου. Αρχισε στις 14-6-48 και έληξε με την ενέργεια του επιθετικού ελιγμού του ΔΣΕ τη νύχτα της 20ης προς 21η Αυγούστου του 1948. με τον ελιγμό ανέτρεψαν το σχέδιο «ΚΟΡΩΝΙΣ» του αστικού Στρατού που προέβλεπε να ξεμπερδεύουν σε λίγες μέρες με τους «κομμουνιστοσσυμμορίτες». Μέσα σε 48 ώρες περίπου 10.000 άνδρες του ΔΣΕ με βάση την απόφαση συμπύσσονται στις προκαθορισμένες θέσεις που προβλέπει το σχέδιο. Ο ΔΣΕ, ενώ συμπύσσεται κατέχει με ευέλικτα, καθορισμένα τμήματα τις κορυφογραμμές: 2.520, 2.444, Κιάφα, Σούφλικά, Σκάλα, Τσάρνο, Ψωριάρικα δυτικά αντερείσματα της Γγίνοβα και συνεχίζει τη μάχη καταφέροντας να ακινητοποιήσει τις εχθρικές δυνάμεις. Στις 20 του Αυγούστου δύο λόχοι της 16ης Ταξιαρχίας του ΔΣΕ σπάνε, τον κλοιό του Κυβερνητικού Στρατού στη θέση Γκίνοβα και εκδηλώνεται επίθεση. Μέσα σε 15' το ύψωμα καταλαμβάνεται σχεδόν εξολοκλήρου. Ταυτόχρονα η δίοχη της 107ης Ταξιαρχίας εκδηλώνει κίνηση αντιπερισπασμού προς νοτιοδυτικά στην Αλεβίτσα και τα Βόλια. Η διάταξη του εχθρού στο σημείο αυτό αποδιοργανώνεται. Ο ΔΣΕ περνάει αλώβητος από το Γράμμο στο Βίτσι μέσα από τον κλοιό του αστικού Στρατού που υπολογίζεται σε περίπου 100.000 μαζί με την Αμερικάνικη Στρατιωτική αποστολή με αρχηγό τον υποστράτηγο Βαν Φλιτ και τη Βρετανική Στρατιωτική αποστολή με αρχηγό τον υποστράτηγο Ντάουν. Ο

ελιγμός αποδεικνύει την υψηλή στρατιωτική ικανότητα που ανέπτυξε ο ΔΣΕ. Μετά τον ελιγμό ο ΔΣΕ, το Γενικό Επιτελείο του αστικού Στρατού κάνει συνδυασμένη επίθεση σε όλο το μέτωπο της περιοχής από Βίτσι μέχρι Φαλτσάτα. Αφού επέτυχε συγκέντρωσε τις δυνάμεις του στο βουνό Μάλι-Μάδι με κύριο στόχο να σπάσει τη γραμμή του μετώπου, να βγεί στα αλβανικά σύνορα και να περικυκλώσει το ΔΣΕ.

Ο ΔΣΕ, αφού για 10 ημέρες (30 Αυγούστου-8 Σεπτέμβρη 1948) έδωσε σκληρές αμυντικές μάχες πέρασε στην αντεπίθεση. Την τρίτη ημέρα, στον κυβερνητικό Στρατό απόμεινε μόνο το ύψωμα Βούτσι. Το Πυροβολικό του ΔΣΕ από το Μπούτσι βομβαρδίζει διαδοχικά τα βασικά υψώματα στο Βούτσι, ενώ οι μαχητές του ΔΣΕ με τη σειρά τους επιτίθονταν και καταλάμβαναν αυτά τα υψώματα το ένα μετά το άλλο. Έτσι στο Μάλι-Μάδι νίκησε ο Λαϊκός Στρατός. Οι τελευταίες μάχες και η Τακτική Υποχώρηση του ΔΣΕ (Αύγουστος 1949): Στην τελική μάχη ο κυβερνητικός Στρατός αξιοποίησε 8 μεραρχίες (VIII, I, X, II, III καταδρομών, IX, XV, XI) δύο ανεξάρτητες ταξιαρχίες, 14 ελαφρά τάγματα πεζικού, 150 περίπου πεδινά και ορειβατικά πυροβόλα, πλήθος αεροπλάνων, 200 άρματα μάχης και πολλά τεθωρακισμένα. Το σύνολο δύναμης υπολογίζεται πολύ πάνω από 100.000 άνδρες. Απέναντί του ο ΔΣΕ αντιπάρταξε 8.800 περίπου μαχητές στο Βίτσι και 6.500 μαχητές στο Γράμμο. Επίσης διέθετε 45 ορειβατικά πυροβόλα, 15 αντιαεροπορικά και 27 αντιαρματικά (Μαργαρίτης, 2000).

Από τις 2 Αυγούστου του 1949 ξεκινάει η επιχείρηση του αστικού Στρατού με το όνομα «ΠΥΡΣΟΣ». Η πρώτη επιχείρηση κράτησε 6 μέρες και έληξε με επιτυχία του κυβερνητικού Στρατού. Στις 19 Αυγούστου ισχυρές κυβερνητικές δυνάμεις διασπούν τις γραμμές άμυνας του ΔΣΕ και διεισδύουν σε βάθος. Οι δυνάμεις του ΔΣΕ, απωθήθηκαν και τελικώς βρήκαν καταφύγιο μεταξύ Μεγάκης και Μικρής Πρέσπας. Στις 26 Αυγούστου η IX μεραρχία του κυβερνητικού Στρατού εισχώρησε στα μετόπισθεν του ΔΣΕ κατά μήκος των αλβανικών συνόρων. Ο κίνδυνος πλήρους κυκλώσεως χωρίς έξοδο διαφυγής ήταν πλέον ορατός για τον ΔΣΕ. Έτσι από το μεσημέρι της 28ης Αυγούστου άρχισε η σύμπτυξη των δυνάμεων του προς το κέντρο του μετώπου και η οργάνωση της υποχώρησης προς τον Γράμμο και την Αλβανία. Στις 29-30 Αυγούστου έπεσε και το ύψωμα Κάμενικ. Η μάχη του Γράμμου είχε τελειώσει και μαζί της είχε τελειώσει και ο τρίχρονος ηρωικός αγώνας του Δημοκρατικού Στρατού.

Η τρίχρονη πολεμική αναμέτρηση του ΔΣΕ ήταν σκληρή και χρόνο με τον χρόνο γινόταν όλο και πιο άνιση σε βάρος των ταξικών-λαϊκών δυνάμεων. Ο κυβερνητικός στρατός υπερείχε συντριπτικά σε έμπυχο δυναμικό αλλά και σε πολεμικό υλικό. Η ελληνική αστική τάξη είχε

την ολόπλευρη στήριξη από τον αγγλικό και αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Με το δόγμα «Τρούμαν» (1947) και το σχέδιο «Μάρσαλ» (1947) εκατομμύρια αμερικάνικα δολάρια δόθηκαν για οικονομική και στρατιωτική βοήθεια με στόχο την θωράκιση της αστικής εξουσίας στην Ελλάδα. Για πρώτη φορά στην Ελλάδα δοκιμάστηκαν οι αμερικάνικες βόμβες Ναπάλμ που αργότερα χρησιμοποιήθηκαν στον πόλεμο στο Βιετνάμ. Ο κυβερνητικός στρατός ενισχύθηκε με την καθοδήγηση και διεύθυνση των επιχειρήσεων από ανώτατους αξιωματικούς του αγγλικού και αμερικάνικου στρατού. Καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση του αρνητικού συσχετισμού για τον ΔΣΕ έπαιξε το πρόβλημα των εφεδρειών, η αδυναμία να ανανεώνονται και να πυκνώνουν οι γραμμές του ΔΣΕ με νέο αίμα. Στο πρόβλημα αυτό έπαιξε ρόλο η καθυστέρηση της έναρξης του ένοπλου αγώνα που έδωσε την δυνατότητα στην αστική τάξη να παροπλίσει, να κλείσει στις εξορίες και τις φυλακές δεκάδες χιλιάδες κομμουνιστές και αγωνιστές του ΕΑΜικού κινήματος.

Το αστικό κράτος κατάφερε σχεδιασμένα να αποκλείσει τα μεγάλα αστικά από τον αγώνα του ΔΣΕ, αφού οι πόλεις θα μπορούσαν να γίνουν πηγή μεγάλης δύναμης για τον ΔΣΕ. Επιπλέον στην πορεία της σύγκρουσης ο κυβερνητικός στρατός εκκένωσε βίαια ολόκληρες περιοχές στη Βόρεια Ελλάδα που βρισκόταν στο πεδίο δράσης του ΔΣΕ, με κύριο στόχο να αποκόψει την απήχηση που είχε ο ΔΣΕ και τη βοήθεια από τους κατοίκους των χωριών, να αποκόψει τις πηγές ανεφοδιασμού σε τρόφιμα, πολεμοφόδια και έμψυχο δυναμικό. Η υπεροπλία του Κυβερνητικού Στρατού οδηγούσε τους αξιωματικούς του στην πεποίθηση πως θα τσακίσουν τον ΔΣΕ μέσα σε δύο μήνες. Η πραγματικότητα τους διέψευσε καθώς ο ΔΣΕ υπήρξε για τρία χρόνια ο φόβος και τρόμος της αστικής τάξης. Ο ηρωισμός, η αυταπάρνηση, η ανιδιοτέλεια, η θυσία των μαχητών και των αξιωματικών του ΔΣΕ πήγαζε από το δίκαιο του αγώνα τους, στηριζόταν στην συνειδητή πειθαρχία των εθελοντών μαχητών που υπερασπίζονταν τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων της χώρας μας.

Μετά την τελευταία μάχη στον Γράμμο, ο ΔΣΕ οπισθοχώρησε συντεταγμένα στο έδαφος της Αλβανίας. Μετά από ολιγόμηνη παραμονή στην Αλβανία οι μαχητές του ΔΣΕ μεταφέρθηκαν στην ΕΣΣΔ και στις άλλες σοσιαλιστικές χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Στις χώρες του σοσιαλισμού οι μαχητές του ΔΣΕ είχαν την ευκαιρία να προκόψουν, να μορφωθούν, πολλοί έγιναν επιστήμονες, να δουλέψουν, να κάνουν οικογένειες. Οι περισσότεροι πολιτικοί πρόσφυγες κατάφεραν να επιστρέψουν στην Ελλάδα μετά την κατάρρευση της δικτατορίας (1967-1974) και την ντε φάκτο νομιμοποίηση του ΚΚΕ. Ο ΔΣΕ από την εμφάνισή του, το 1946, μέχρι και το 1949 πέρασε από διάφορες μορφές στρατιωτικής οργάνωσης. Στη σύνθεσή

του είχαν συγκροτηθεί μάχιμα τμήματα διάφορων οπλικών συστημάτων και οι απαραίτητες βοηθητικές στρατιωτικές και πολιτικό-οργανωτικές υπηρεσίες. Ο ΔΣΕ δεν είχε στη διάθεσή του βαρύ πυροβολικό, τεθωρακισμένα άρματα πάλης, αεροπορία και μηχανοκίνητα μεταφορικά μέσα, εκτός από μερικά αυτοκίνητα που υπήρχαν στην ελεύθερη περιοχή στο Βίτσι-Πρέσπες-Κορέστια.

Ο ΔΣΕ με την πολεμική του δραστηριότητα κατόρθωσε και υποχρέωσε την Αγγλία να υποχωρήσει από την Ελλάδα και να παραδώσει την σκυτάλη στην ιμπεριαλιστική δύναμη των ΗΠΑ , οι οποίες φέρανε στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση του ΔΣΕ , τα πιο σύγχρονα όπλα της εποχής εκείνης (αεροπλάνα, τεθωρακισμένα, βόμβες Ναπάλμ, κ.α.). Ο ΔΣΕ αντιμετώπισε με τόλμη και αποφασιστικότητα την αμερικανική επέμβαση. Παρά το δυσμενή συσχετισμό των δυνάμεων σε βάρος του, ο ΔΣΕ διέθετε σε έμπυχο και άψυχο υλικό το πιο αποτελεσματικό όπλο: Την πίστη στο δίκαιο αγώνα που έκανε.

Η μεταβαρκιζιανή τρομοκρατία , οι δολοφονίες, οι διώξεις, οι συλλήψεις, οι βιασμοί, οι λεηλασίες περιουσιών, οι εξορίες και οι φυλακίσεις που γίνονταν από τη Χωροφυλακή, την Εθνοφυλακή, τον αγγλικό στρατό και τις ένοπλες συμμορίες ανάγκαζαν τους κομμουνιστές αγωνιστές της ΕΑΜικής Αντίστασης να πάρουν το δρόμο του βουνού. Μέσα σε ένα χρόνο από την υπογραφή της Βάρκιζας (12 Φλεβάρη 1945) γίνονταν κάθε μέρα : 4 δολοφονίες, 18 τραυματισμοί, 87 βασανισμοί, 237 συλλήψεις, 51 λεηλασίες και κλείνονταν στη φυλακή 82 πατριώτες. Αυτές τις ένοπλες συμμορίες τις εξόπλισε η ίδια η κυβέρνηση και το κράτος. Εκπαιδεύονταν και διοικούνταν από αξιωματικούς του ελληνικού και αγγλικού στρατού. Τη συμμορία του Σούρλα στη Θεσσαλία, που αριθμούσε 500 άτομα, την καθοδηγούσε ο Άγγλος αξιωματικός Τζορτζ Μίλερ. "Ο Μίλερ αποτελούσε σπάνια εξαιρετική εγκληματική φυσιογνωμία της Ιντέλιτζενς Σέρβις...ο απαίσιος αυτός Αγγλοκύπριος δεν ήταν ο μυστικός σύμβουλος του λήσταρχου Σούρλα. Ήταν το μεγάλο αφεντικό, στο οποίο ο λήσταρχος, οι καπεταναίοι και οι συμμορίτες- φυσικά δε και τα κρατικά όργανα- υπάκουαν τυφλά (Κυρίτσης, 2012).

Στις αρχές του 1946 στη χωροφυλακή υπήρχαν 27.000 άντρες, στην Εθνοφυλακή 40 τάγματα με δύναμη 30.000 άντρες και υπήρχε και η δύναμη της 3ης Ορεινής Ταξιαρχίας του Ιερού Λόχου με 8.000 άντρες. Επίσης στάθμευαν τότε στην Ελλάδα δυο καλά εξοπλισμένες αγγλικές μεραρχίες πεζικού και μια θωρακισμένη ταξιαρχία αρμάτων μάχης. Οι βρετανικές ένοπλες δυνάμεις δεν ήταν καθόλου ουδέτερες στην εσωτερική σύγκρουση, όπως θέλουν να τις παρουσιάσουν μερικοί πολιτικοί και ιστορικοί. Λίγες μέρες μετά τη Συμφωνία της

Βάρκιζας (12/2/1945) άρχισαν οι δολοφονίες αγωνιστών της ΕΑΜικής Αντίστασης. «Σήμερα το γνωρίζουν όλοι ότι μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης, αυτοί που πολέμησαν τον κατακτητή, οι αντάρτες του ΕΛΑΣ και, ιδίως ο πιο πιστός πυρήνας αυτού του λαϊκού στρατού, οι καπεταναίοι, μετά τη Βάρκιζα δεν μπόρεσαν να πάνε στα σπίτια τους, στις οικογένειες τους, ν' ασχοληθούν ελεύθερα με την ειρηνική ζωή που τόσο επιθυμούσαν. Πολλοί από αυτούς εξαναγκάστηκαν να μείνουν στα βουνά, να κρύβονται στα δάση και να γλιτώσουν το μαχαίρι του παρακρατικού και του τρομοκράτη , που τους περίμενε...» (Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ., 2007).

Στο υπόμνημα του ΓΑ του ΔΣΕ προς τον ΟΗΕ αναφέρεται ότι: «την ημέρα των εκλογών στις 31 Μάρτη 1946 υπήρχαν στη χώρα μας πάνω από 100.000 καταδιωκόμενοι από τον κρατικό μηχανισμό και τις συμμορίες του» (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Το αστικό καθεστώς προχωρούσε με τη βία και την τρομοκρατία και προσπαθούσε να στερεώσει την πολιτική του εξουσία, σύμφωνα με προγραμματισμένο σχέδιο των Εγγλέζων. «Έτσι σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται ουσιαστικά σε κατάσταση εμφυλίου πολέμου». Οι καταδιωκόμενοι αγωνιστές αναγκάστηκαν πια να αρπάξουν τα όπλα για να αντιμετωπίσουν ξένους και ντόπιους δυνάστες του λαού. Αυτή η πολιτική και η τακτική της αιματοβαμμένης αντίδρασης ήταν η βασική και καθοριστική αιτία για να βγούν στα βουνά οι αγωνιστές. Η πρώτη μορφή ένοπλης οργάνωσης των καταδιωκόμενων ήταν οι ανταρτοομάδες. Αυτές αποτελούνταν από 5-8 αγωνιστές με επικεφαλής το διοικητή τους. Ήδη στο τέλος του 1945 και αρχές του 1946 εμφανίστηκαν αυθόρμητα οι πρώτες ομάδες ανταρτών. Πριν τη μάχη στο Λιτόχωρο έγιναν ένοπλες συγκρούσεις και επιθέσεις ανταρτών, κυρίως σε σταθμούς Χωροφυλακής από τους οποίους εφοδιάζονταν με οπλισμό και πυρομαχικά, σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Οι ανταρτοομάδες ήταν πλαισιωμένες από έμπειρα στρατιωτικά και πολιτικά στελέχη του ΕΛΑΣ και του ΕΑΜ. Διέθεταν ελαφρύ οπλισμό: Ατομικά όπλα. Ελαφριά αυτόματα, χειροβομβίδες, εκρηκτικές ύλες, σφαίρες, αγγλικά οπλοπολυβόλα Μπρεν και γερμανικά οπλοπολυβόλα , τις λεγόμενες «τουρτούρες». Η σύνθεση των ομάδων αποτελούνταν αποκλειστικά από καταδιωκόμενους αγωνιστές της ΕΑΜικής αντίστασης που βρίσκονταν στην παρανομία και από εκατοντάδες αγωνιστές οι οποίοι μετά την παράδοση των όπλων από τον ΕΛΑΣ τριγύριζαν στις βουνοκορφές και σε διάφορα απομακρυσμένα από τα αστικά κέντρα κρησφύγετα (Μαργαρίτης, 2000).

Τύπος και γυναίκες:

Το ΚΚΕ, από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής του (17-11-1918 ως ΣΕΚΕ), σε συνθήκες γενικού πολιτικού και ιδεολογικού σκοταδισμού, συγκρούστηκε με αναχρονιστικές, αντιεπιστημονικές απόψεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Συνέδεσε την πάλη για την άρση των ανισοτιμιών και των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας με την πάλη για την κοινωνική απελευθέρωση της εργατικής τάξης και όλων των καταπιεζόμενων στρωμάτων, για το σοσιαλισμό - κομμουνισμό.

Χιλιάδες γυναίκες της εργατικής τάξης, των λαϊκών στρωμάτων, διανοούμενες, αναδείχθηκαν σε συνειδητές αγωνίστριες στον τόπο εργασίας, στο σωματείο, στο σχολείο, στη γειτονιά, στο χωριό. Πολλές απ' αυτές εκλέχτηκαν στα καθοδηγητικά όργανα του Κόμματος και στα όργανα του μαζικού κινήματος. Κομμουνίστριες και άλλες γυναίκες, συμπορευόμενες με το ΚΚΕ, έγραψαν ηρωικές σελίδες σε κάθε φάση του εργατικού - λαϊκού κινήματος, πρώτα απ' όλα στο ΕΑΜ - ΕΛΑΣ και στη συνέχεια στον ΔΣΕ. Με την κομμουνιστική, δημιουργική στάση ζωής τους συνέβαλαν στη διαπαιδαγώγηση, στη συσπείρωση γυναικών στις γραμμές του εργατικού - λαϊκού αγώνα

Η συμβολή της γυναίκας στον ΔΣΕ αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα κεφάλαια της ένοπλης ταξικής πάλης στη χώρα μας κατά τον 20ό αιώνα. Στον ΔΣΕ, η γυναίκα συμμετείχε ισότιμα με τον άντρα ως μαχήτρια στην πρώτη γραμμή της μάχης, στο πυροβολικό, στην ανίχνευση και στη ναρκοθέτηση, ως τηλεφωνήτρια στις διαβιβάσεις, ως σαμποτέρ, ως τραυματιοφορέας και ως νοσοκόμα στις υγειονομικές υπηρεσίες του ΔΣΕ, στην επιμελητεία, στο μεταγωγικό, στους σταθμούς διοίκησης, ως αξιωματικός, στην οργάνωση και στην εκτέλεση επιχειρήσεων.

Αυτή η πορεία συνδεόταν και με την προσπάθεια ν' αντιμετωπιστούν τα εμπόδια στην ταξική και στην πολιτική αφύπνιση των εκμεταλλεζόμενων και των καταπιεσμένων γυναικών, οι αντιδραστικές αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνική ζωή και δράση, που κυριαρχούσαν και σε πλατιές εργατικές και λαϊκές δυνάμεις.

Ήταν ιδιαίτερα δύσβατο το μονοπάτι που έπρεπε ν' ακολουθήσει, κατά κύριο λόγο, η κοπέλα του χωριού - που στερούνταν ακόμα και τη βασική εκπαίδευση, που δεν είχε δικαίωμα να διαλέξει ούτε τον άντρα της - να φτάσει να σφυρηλατηθεί σε ανταρτοπούλα με το όπλο στο χέρι, με γνώμη στη συνέλευση, σε ομαδάρχισσα που οδηγούσε τους μαχητές και τις μαχήτριες της ομάδας ή του λόχου στην κατατρόπωση του αντιπάλου.

Καταλυτικός παράγοντας η «ειδική» δουλειά στις γυναίκες

Αυτή η «μεταμόρφωση» των γυναικών, που η πλειοψηφία τους ήταν 17 - 20 χρονών κορίτσια, δεν ήρθε μόνο ως αντίδραση στις άθλιες συνθήκες που τις είχε καταδικάσει να ζουν

η κρατική πολιτική δεκαετιών. Ούτε δικαιολογείται από την επιτακτική αναγκαιότητα της γυναικείας συμμετοχής, λόγω και του προβλήματος των εφεδρειών. Δεν έφτανε από μόνος του ο απόηχος της αγωνιστικής πνοής που είχαν εμφυσήσει το ΕΑΜ, ο ΕΛΑΣ και η ΕΠΟΝ, παρά το ρόλο που αναμφίβολα έπαιξε. Για τη «μεταμόρφωση» τόσων γυναικών ήταν αναντικατάστατη η επίμονη, οργανωμένη, «ειδική» δουλειά του ΚΚΕ, και κατ' επέκταση των επιτελείων του ΔΣΕ, στις γυναίκες. Δουλειά με ιδιαίτερες απαιτήσεις, που υλοποιούνταν με δυσκολίες στην αφομοίωση του περιεχομένου της, με αντιφάσεις στην καθημερινή ζωή και δράση.

Καθοριστικής σημασίας ήταν η σύσκεψη γυναικών στο Γενικό Αρχηγείο, που οργανώθηκε το Φλεβάρη του 1948, στο χωριό Λυκόρραχη. Κύριος στόχος ήταν η αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων και αναγκών των μαχητριών του ΔΣΕ λόγω της θέσης τους στην αναπαραγωγική διαδικασία, αλλά και της ανισότιμης θέσης τους στην καπιταλιστική κοινωνία. Μέσα από κομματικές εκθέσεις, εκθέσεις των Αρχηγείων του ΔΣΕ, από αρθρογραφία στο περιοδικό «*Δημοκρατικός Στρατός*» παρουσιάζονται τόσο αυτές οι δυσκολίες, όσο και το περιεχόμενο και οι μορφές της «ειδικής δουλειάς», όπως η καθιέρωση του θεσμού της «υπεύθυνης γυναικών» - βοηθού Πολιτικού Επιτρόπου σε κάθε τμήμα, οι συνελεύσεις και οι συσκέψεις γυναικών, η επεξεργασμένη στις γυναίκες διαφωτιστική δουλειά, οι εφημερίδες των μαχητριών του ΔΣΕ (Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών, 2016).

Η γυναίκα στον ΔΣΕ:

Οι γυναίκες μαχήτριες αποτελούσαν περίπου το 1/4 της συνολικής δύναμης του ΔΣΕ. 1027 γυναίκες αναδείχτηκαν στο βαθμό του αξιωματικού και υπαξιωματικού του ΔΣΕ. Στα τέλη του 1948, πάνω από το 20% της σύνθεσης των λαϊκών οργάνων ήταν γυναίκες. «Στα 1948 έχουμε μια σοβαρή βελτίωση στη δουλειά μας μέσα στις γυναίκες (...) Τη γυναίκα πρέπει να τη περιβάλλουμε μέσα στο ΔΣΕ με την απαραίτητη αγάπη, εκτίμηση και σεβασμό, που όλα αυτά τα κατέκτησε με την πάλη και το αίμα της και να την προωθούμε αποφασιστικά ανάλογα με τις ικανότητες της. Στο ΔΣΕ η μαχήτρια έγινε παράγοντας δύναμης, άμιλλας και ανάπτυξης, απαραίτητος σήμερα για το στρατό μας»: Από την απόφαση της 5ης Ολομέλειας της ΚΕ του ΚΚΕ (70 χρόνια από την Ίδρυση του ΔΣΕ, 2016).

Με αυτοθυσία εντάσσονται οι γυναίκες στον ΔΣΕ

Με διαταγή που εξέδωσε το 3ο Γραφείο του Γενικού Αρχηγείου του ΔΣΕ στις 25 Δεκέμβρη 1946 δημιουργήθηκαν οι πρώτες γυναικείες ομάδες μαχητριών. Στις τότε συνθήκες, κυριαρχούσε η αντιδραστική αντίληψη για την κατωτερότητα του γυναικείου φύλλου και η

ανισοτιμία της γυναίκας ήταν θεσμικά κατοχυρωμένη. Ο ΔΣΕ εξύψωσε την εργάτρια και την κοπέλα του χωριού σε πρωταγωνίστρια των πολιτικών εξελίξεων, που άνοιγε το δρόμο για μια καλύτερη ζωή. Η γυναίκα στον ΔΣΕ αναδείχθηκε πλάι-πλάι με τον άνδρα συναγωνιστή της. Η ίδια η δράση των μαχητριών του ΔΣΕ διέψευσε στην πράξη κάθε προκατάληψη για το ρόλο της γυναίκας. Η χειραφέτηση και η ισοτιμία της γυναίκας, που σ' ένα βαθμό αποτυπώθηκε με τη συμμετοχή της στον ένοπλο αγώνα, δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς τις πρωτοπόρες θέσεις και ιδέες του ΚΚΕ. Συγκεκριμένα, σε απόφαση της 4ης Ολομέλειας του ΚΚΕ στις 29 Ιούλη 1948 αναφέρεται: «Θαρραλέα να τραβήξουμε τις γυναίκες στα μάχιμα τμήματα. Με τον ηρωισμό και την αυτοθυσία τους οι γυναίκες κέρδισαν τιμητική θέση μέσα στο ΔΣΕ και αποτελούν μέσα στα τμήματα παράγοντα πειθαρχίας, κίνητρο μαχητικότητας και υπόδειγμα πολεμικής δράσης».

Μαχητικότητα που προκαλούσε δέος στους αντιπάλους

Οι γυναίκες στον ΔΣΕ διακρινόταν από τον απaráμιλλο ηρωισμό, την αυτοθυσία, την αντοχή και την μαχητική τους απόδοση σε τέτοιο βαθμό, που προκαλούσαν δέος στον πολλαπλασιασμό και καλύτερα εξοπλισμένο αστικό ανδρικό στρατό. Ο “δοξασμένος” ελληνικός-αγγλικός-αμερικάνικος Στρατός ένιωθε ταπεινωμένος, όταν οι γυναίκες μαζί με τους άνδρες κέρδιζαν μάχες κλονίζοντας το ηθικό του. Ο μεγάλος Γάλλος ποιητής Πωλ Ελύαρ, όταν βρέθηκε στις ελεύθερες περιοχές ΔΣΕ το 1949, δήλωσε: «Αυτές οι νέες γυναίκες είναι κάτι παραπάνω από άνδρες. Είναι θεές». Και στο ποίημά του, τον Ιούνιο του 1949, έγραψε με θαυμασμό για τις μαχήτριες του ΔΣΕ: «Ω, αθάνατες αγαπημένες μου, παίζετε με τη ζωή σας. Για να θριαμβεύσει η ζωή» (Για να θριαμβεύσει η ζωή, 1996).

Γυναικείες εφημερίδες

«...επίθεση, επίθεση και ποτέ άμυνα στη διαφωτιστική μας δουλειά. Και μεις μπορούμε πάντοτε στον ιδεολογικό μας πόλεμο να έχουμε και να διατηρούμε την πολιτική πρωτοβουλία, να βρισκόμαστε σε επίθεση, γιατί έχουμε το δίκιο μας, έχουμε το λαό μαζί μας. Ενώ ο εχθρός δεν μπορεί κι όταν ακόμα κάνει επίθεση, παρά να στηρίζεται σε ψευτιές, απάτες και συκοφαντίες, που πολύ εύκολα μπορεί να ξεσκεπάζονται από μας, να τον κάνουμε να σωπαίνει και να τον αποξενώνουμε από το λαό...Τον ιδεολογικό μας πόλεμο τον διεξάγουμε με ορισμένα όπλα και μέσα, στα Αρχηγεία περιοχής (που γι' αυτά κυρίως γράφεται το άρθρο αυτό). Αυτά είναι:

1)το καθημερινό δελτίο ειδήσεων.

2)η δεκαπενθήμερη εφημερίδα.

3)ο ραδιοσταθμός-ανταποκρίσεις.

4)Πεταχτό υλικό (τρικ, προκηρύξεις κλπ.)

5) και ο προφορικός λόγος (διαλέξεις, ομιλίες)» (Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών, 2016)

Πλευρά της διαφωτιστικής δουλειάς στις γραμμές του ΔΣΕ ήταν και οι εφημερίδες. Πέρα από τις εφημερίδες που έβγαιναν από το Γενικό Αρχηγείο του ΔΣΕ και τη Προσωρινή Κυβέρνηση [Δελτίο Ειδήσεων, Εξόρμηση (1946-1949), Προς τη νίκη (1949), Δελτίο πράξεων και αποφάσεων (Γενικό Αρχηγείο ΔΣΕ, 1947), Εφημερίδα της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης(1947-1949), περιοδικό Δημοκρατικός Στρατός], υπήρχαν και οι εφημερίδες των Λαϊκών Συμβουλίων: Λαϊκή Εξουσία, Λαϊκά συμβούλια (Καστοριά 1948) Νέοι καιροί (όργανο Λαϊκών Συμβουλίων επαρχίας Φλώρινας, 1948). εφημερίδες, επίσης, εξέδιδαν και οι μεραρχίες. Το 1948 στην Εξόρμηση εντάσσεται και γυναικεία στήλη.Στην πορεία εκδόθηκαν και εφημερίδες των μαχητριών του ΔΣΕ. Στις 22 Αυγούστου 1948 εκδόθηκε το πρώτο φύλλο της Μαχήτριας, οργάνου των μαχητριών του ΔΣΕ. Η μαχήτρια σ' αυτό το φύλλο της, αλλά και στα επόμενα, έδινε πληροφορίες κυρίως για τη δράση των γυναικών που πολεμούσαν μέσα στις γραμμές του ΔΣΕ και, παράλληλα, πρόβαλλε με σχόλια της τους σκοπούς , τις προοπτικές και τις επιτυχίες του αγώνα.

Στα πρώτα φύλλα της Μαχήτριας αναφερόταν: «το διαφωτιστικό υλικό είναι το φως που θα φωτίζουμε τα πλατιά γυναικεία στρώματα παντού και εκεί που κάτω από την τρομοκρατία της σκλαβιάς δεν μπορεί να φτάσει τη φωνή μας, αυτό δημιουργεί δεσμό με τον αγώνα. Μπορεί μια γυναίκα που φοβάται να μη μας ανοίγει την πόρτα της, μα υπάρχει πάντα η χαραμάδα για να ρίξουμε την προκήρυξη και σιγά-σιγά θ' ανοίξει και η πόρτα.Με τον τύπο θα δια φωτίσουμε τις χιλιάδες γυναίκες που είναι αποκλεισμένες στα κατεχόμενα κάτω από την καθημερινή τρομοκρατία και πίεση, κάτω από την καθημερινή προπαγάνδα του εχθρού. Μπόλικες αμερικανοπληρωμένες εφημερίδες, σωρό από πουλημένα περιοδικά, προκηρύξεις, ραδιόφωνο, κινηματογράφο, θέατρο, παράτες και πατριαρχικές εγκύκλιες ακόμα, όλα τα μέσα μεταχειρίζεται ο μοναρχοφασισμός και τα αφεντικά του για να ζαλίσουν το λαό, να τον παρασύρουν, να μην τον αφήσουν να δει την αλήθεια.Την αλήθεια αυτή μαζί με τη δράση θα την δώσει ο Τύπος μας, που είναι μεγάλο όπλο του αγώνα. Ταυτόχρονα εκλαϊκεύει παντού τα συνθήματα μας, εμψυχώνει, παρακινά, ενθουσιάζει οδηγεί το λαό, βοηθάει στο δύσκολο έργο τους τα στελέχη, πολεμάει τον εχθρό.

Εκδίδονταν οι παρακάτω εφημερίδες μαχητριών του ΔΣΕ από τις στρατιωτικές μονάδες: Αγωνίστρια (15ήμερο φύλλο των Γυναικών Θράκης, 1948) το 10λεπτο της Γυναίκα (ΔΣΕ, Αρχηγείο Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, 1948) Αγωνίστρια (όργανο των Δημοκρατικών Γυναικών Νότιας Ελλάδας, 1949), Ηλέκτρα (μαχήτριες 107ης Ταξιαρχίας, 1949) Παρτιζάνα (όργανο ανταρτισσών σχολής αξιωματικών ΓΑ, 1949, Θεσσαλιώτισσα (μαχήτριες 1ης Μεραρχίας, 1949), Παρτιζάνες του Βίτσι, (ΔΣΕ, μαχήτριες 105ης Ταξιαρχίας, 1949), Καθημερινά νέα (δελτίο της VIII Μεραρχίας του ΔΣΕ Ηπείρου) (Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών, 2016).

Γινόταν προσπάθεια από τις μαχήτριες, μέσα από την κροτική και την αυτοκριτική, να βελτιώνουν την εφημερίδα τους με στόχο: «...να κάνουν πιο ζωντανές τις εφημερίδες και να βγάλουν μια σειρά εκδόσεις από μικρά δισέλιδα ως μπροσούρες και διηγήματα. Να είναι απλογραμμένα, κατανοητά, προσαρμοσμένα στην ψυχολογία της γυναίκας, να μιλούν στην καρδιά, να την συγκινούν, να τις εξηγούν, να την παρακινούν στον αγώνα, χωρίς γενικολογίες και στόμφους. Στον τομέα αυτόν πολλά έχουμε να διδαχθούμε από τα υπέροχα βιβλία της ρούσικης λογοτεχνίας... να τοιχοκολλάμε σε κάθε τοίχο τον Τύπο, τα συνθήματα... να κάνουμε την εφημερίδα των μαχητριών Μαχήτρια ένα ζωντανό όργανο που θα ξεκουράζει και θα διαπαιδαγωγεί τις μαχήτριες μας... στην κατεχόμενη Ελλάδα, εκατοντάδες αγωνίστριες, παρ όλη τη φρικτή τρομοκρατία μοιράζουν τον παράνομο Τύπο. Θανατώνουν κάθε μέρα αγωνιστές και αγωνίστριες τα φασιστικά στρατοδικεία, μα στην Αθήνα και στον Πειραιά ο Ριζοσπάστης μοιράζεται,. Στη Σιάτιστα γυναίκες τοιχοκόλλησαν τον Τύπο ακόμα και στο κτήριο της αστυνομίας, και στα Καιλάρια οι ΕΠΟΝίτισσες πετούσαν τα δελτία δεμένα με πέτρες στη θυρίδα του πυροβολείου» (Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών, 2016).

Η διαφωτιστική δουλειά

Η διαφωτιστική δουλειά (μαθήματα, διαλέξεις) περιλάμβανε τόσο τα γενικότερα κοινωνικά, ποιοτικά και στρατιωτικά ζητήματα, όσο και θέματα που απασχολούσαν ιδιαίτερα τη γυναίκα στο ΔΣΕ, ώστε ο ρόλος του ΔΣΕ να είναι «αναδημιουργικός για τις αντάρτισσες». Επικεντρωνόταν στην ενημέρωση για τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις, καθώς και σε μαθήματα για το Πρόγραμμα και το Καταστατικό του ΚΚΕ. Η προσπάθεια που καταβλήθηκε από την ηγεσία του ΚΚΕ και του ΔΣΕ ήταν σημαντική, δίχως ωστόσο να είναι σταθερή και σε κάθε περίπτωση επίμονη. Επιπλέον, στην όλη διαφωτιστική δουλειά είχε την αντανάκλαση της η προβληματική στρατηγική του Κόμματος και η αντίστοιχη ανάλυση της εξέλιξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα. Οι μαχήτριες διάβαζαν σε μετάφραση ρωσικά βιβλία, όπως: Από το Μπελγορόντ στα Καρπάθια του Μπορίς Πολεβόι, η δημοσιά του Βολοκολάμσκ του Αλεξάντρ Μπεκ, Πως δενότανε τ'ατσάλι του Νικολάι Οστρόφσκι, Τσαπάγιεφ του Φουρμόνοφ κ.α. (Κυρίτσης, 2012).

Όσον αφορά στην πολιτική δουλειά στις γυναίκες, έδιναν σημασία στη συμμετοχή τους στη συνολική πολιτική ζωή στο ΔΣΕ με ιδιαίτερα μέτρα, όπως ανάλυση των δελτίων, της εφημερίδας, της μπροσούρας του Νίκου Ζαχαριάδη, αλλά και ιδιαίτερη ανάλυση που αφορούσαν τη γυναίκα από την υπεύθυνη γυναικών (συμπεράσματα από τη ζωή και τη δράση γυναικών, συμπεράσματα από τα αχτιφ που γινόταν στα γυναικεία στελέχη, προκηρύξεις). Επισημαίνονταν όμως και αδυναμίες στην οργάνωση της διαφωτιστικής δουλειά στις μαχήτριες, όπως στην 123η Ταξιαρχία, το Μάρτη του 1949: «Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζαμε ήταν, για παράδειγμα, πώς γίνονταν τις ώρες ανάπαυσης ή ψυχαγωγίας τα μαθήματα, με αποτέλεσμα οι μαχήτριες να είναι πάντα κουρασμένες... σχετικά με τα μαθήματα έγιναν 45 στρατιωτικά και 13 πολιτικά. Από τις 6/7 άρχισε καθημερινό πολιτικό μάθημα μια ώρα το πρωί. Διαβάζεται το δελτίο ειδήσεων καθημερινά και αναλύεται από τους ΠΕ. Οι μαχήτριες που ήταν στα τμήματα έπαιρναν μέρος σε όλα τα μαθήματα, εκτός από ορισμένες που έλειπαν σε αποστολές ή ειδική εκπαίδευση (Γκόγκογλου, 1998).

Αντίστοιχα, οργάνωναν την ψυχαγωγία των μαχητριών, προσπαθώντας ν' αξιοποιήσουν τις κλίσεις τους, τα ενδιαφέροντά τους: ψυχαγωγία γινόταν κυρίως με πρωτοβουλία των μαχητριών και όχι οργανωμένα. Τρεις φορές πραγματοποιήθηκε οργανωμένα (απαγγελίες, παιχνίδια, χορός, τραγούδι) και συμμετείχαν όλες οι μαχήτριες.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Ιστορικό του Επιμορφωτικού Κέντρου «Χαρίλαος Φλωράκης»

«Δεν το ονοματίζω τούτο το χαρτί διαθήκη για το λόγο ότι δεν έχω τίποτα να διαθέσω. Ό,τι βιος είχα το έχω δώσει στο Κόμμα, στο Κόμμα στο ΚΚΕ με τα γνωστά σύμβολά του, τη Μαρξιστική -Λενινιστική ιδεολογία του, το πρόγραμμά του και τις αρχές του». Σ' αυτό το Κόμμα που τίμησε σε όλη του τη ζωή ο Χαρίλαος Φλωράκης διέθεσε το σπίτι στο οποίο ζούσε τις τελευταίες δεκαετίες της ζωής του, ως το θάνατο του στις 22/5/2005, αυτό ακριβώς το σπίτι στεγάζει σήμερα με απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ το Επιμορφωτικό Κέντρο Βιβλιοθήκη – Αρχείο « Χαρίλαος Φλωράκης». Τα εγκαίνια του Επιμορφωτικού Κέντρου έγιναν στις 11 Ιούνη του 2007 και από τότε λειτουργεί σε καθημερινή βάση προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε όσους επιθυμούν να ασχοληθούν με την ιστορική έρευνα και μελέτη της ιστορίας του ΚΚΕ και του εργατικού κινήματος στη χώρα μας .Ομιλία της τότε ΓΓ του ΚΚΕ Αλέκας Παπαρήγα στα εγκαίνια του Επιμορφωτικού Κέντρου Βιβλιοθήκης- Αρχείο «Χαρίλαος Φλωράκης» στις 11/6/2007:«δύο χρόνια έκλεισαν από τη μέρα που ο Χαρίλαος Φλωράκης έφυγε από τη ζωή, αφήνοντας πίσω του ισχυρή και άσβηστη τη μνήμη μιας διαβίου προσφοράς στο εργατικό και γενικότερο λαϊκό κίνημα, από το μετερίζι του ΚΚΕ.(...) η ΚΕ. Το ΚΚΕ που από την πρώτη στιγμή αισθάνθηκε την ανάγκη να τιμήσει τον Χαρίλαο Φλωράκη όχι μόνο γιατί επί χρόνια είχε υπεύθυνη θέση στο Κόμμα, αλλά γιατί η παρουσία και η δράση αναδείχτηκε σε ιδιαίτερα σύνθετους και δύσκολους καιρούς , τόσο στην πρώτη φάση νόμιμης λειτουργίας του Κόμματος στην Ελλάδα, ύστερα από πολύχρονη παρανομία και ημιπαρανομία, όσο και στη περίοδο των μεγάλων ανατροπών , την νίκη της αντεπανάστασης, τότε που δυστυχώς αρκετοί και σημαντικοί κομμουνιστές ηγέτες, με διεθνή δράση και φήμη, προτίμησαν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις του αντιπάλου, να σκύψουν το κεφάλι μπροστά στις απρόσμενες δυσκολίες. Με τη λειτουργία του Επιμορφωτικού Κέντρου «ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΦΛΩΡΑΚΗΣ» τιμάμε και τον κομμουνιστή ηγέτη, τιμάμε ταυτόχρονα την ιστορία του Κόμματος και κυρίως αναδεικνύουμε τη μεγάλη σημασία της επιστημονικής έρευνας όσον αφορά την ιστορία του εργατικού κινήματος, τη γενικότερη ιστορία των λαϊκών αγώνων στον τόπο μας» (Παπαρήγα, 2007).

Το Επιμορφωτικό Κέντρο αποτελείται από τη Βιβλιοθήκη και το Αρχείο.

Η Βιβλιοθήκη: Ο χώρος, ειδικά για την βιβλιοθήκη δεν είναι απεριόριστος: προοπτικά υπάρχει πρόβλεψη για επέκταση. Να σημειώσουμε ότι η Βιβλιοθήκη του Επιμορφωτικού Κέντρου «Χαρίλαος Φλωράκης» είναι μια από τις βιβλιοθήκες του Κόμματος. Υπάρχουν

ακόμη η Βιβλιοθήκη της ΚΕ στον Περισσό, που αναδιοργανώνεται και η βιβλιοθήκη του Κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών. Η Βιβλιοθήκη αποτελείται από 2.500 τίτλους που καλύπτουν μεγάλες ενότητες θεμάτων με την αντίστοιχη βάση δεδομένων και με πρόσβαση στις αντίστοιχες βιβλιοθήκες μέσω ιντερνέτ. Για κάθε ενότητα σχεδιάστηκε να υπάρχει μια ικανοποιητική πληρότητα για μελέτη και έρευνα.

Το αρχείο: περιλαμβάνει σε ψηφιοποιημένη μορφή τα παρακάτω υλικά σε μεγάλες ενότητες:

Α. όλο τον όγκο των αποφάσεων που έχουν εκδώσει τα όργανα του κόμματος από την ίδρυση του, το 1918, ως σήμερα και καλύπτουν μεγάλο εύρος θεμάτων όπως: Για αποφάσεις όλων των συνεδριών του, τις αποφάσεις των συνδιασκέψεων, τις αποφάσεις, διακηρύξεις, ανακοινώσεις της ΚΕ, τις αποφάσεις και ανακοινώσεις του ΠΓ.**Β.** όλα σχεδόν τα τεύχη της «Κομμουνιστικής επιθεώρησης», του θεωρητικού και πολιτικού οργάνου της ΚΕ, από το ξεκίνημα έως σήμερα. **Γ.** όλα τα φύλλα «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ», καθημερινού οργάνου της ΚΕ του ΚΚΕ, από την αρχή του ως σήμερα. **Δ.** Περιλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος του Τύπου της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου και κατά βάση εκδόσεις του ΕΑΜ, του ΚΚΕ και των κομμάτων που συμμετείχαν στο ΕΑΜ, του ΕΛΑΣ, της ΕΠΟΝ, της Εθνικής Αλληλεγγύης, της ΠΕΕΑ, του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, αλλά και άλλων οργανώσεων και φορέων. Αφορά τόσο τις κεντρικές εκδόσεις των παραπάνω οργανώσεων όσο και εκδόσεις κατά περιοχή ή κατά ειδικότερα θέματα. Περιλαμβάνονται επίσης και οι εκπομπές του ραδιοφωνικού σταθμού «Ελεύθερη Ελλάδα» κατά μήνα και κατά εκπομπή. Έχουν ψηφιοποιηθεί οι χρονιές 1947-1948.**Ε.** Τέλος, στο ψηφιοποιημένο αρχείο περιλαμβάνονται αρκετά υλικά της Κομμουνιστικής Νεολαίας Ελλάδας. Αποφάσεις συνεδρίων, συνοδών του ΚΣ και άλλα. Ο συνολικός όγκος των υλικών που έχουν μέχρι σήμερα ψηφιοποιηθεί και περάσει στο αντίστοιχο αρχείο είναι 20.000 έγγραφα ή 110.000 σελίδες (Παπαρήγα, 2007).

Πολιτική και κοινωνικοσημειωτική ανάλυση Εφημερίδων

Στην εργασία θα γίνει ανάλυση σε δέκα εξώφυλλα έξι εφημερίδων. Οι εφημερίδες είναι οι εξής:

- 1) Μαχήτρια : όργανο των Μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας
- 2)Μαχήτρια: όργανο της Πανελλαδικής Δημοκρατικής Ένωσης Γυναικών (5 εξώφυλλα)
- 3)Παρτιζάνα: όργανο ανταρτισσών σχολές αξιωματικών του Γ.Α.
- 4)Παρτιζάνες του Βίτσι. :όργανο από τις μαχήτριες της 105 Ταξιαρχίας
- 5) Αγωνίστρια : Όργανο των Μαχητριών της ΙΙ Μεραρχίας του ΔΣΕ (2 εξώφυλλα)
- 6)Ηλέκτρα: βγαίνει από τις μαχήτριες της 107 Ταξιαρχίας,

ΜΑΧΗΤΡΙΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΩΝ ΜΑΧΗΤΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΦΥΛΛΟ ΑΡΙΘ. 3 25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙ 1943

ΠΡΟΧΩΡΑΤΕ

Προχωράτε, φωνάζει ή δεκαπεντάχρονη Χρυσούλα Κεραμίδου, 24 ημερών αντίστασης κτ' ρίχνεται πρώτη στην επίθεση στο Ψωμα 1121. Αύτη ή μικρούλη με τή μεγάλη λογική καρδιά οίχναλώθηκε άντρες χωρίς Ψαχί, βοηθοφόρους, 2 άξιωματικούς κα 3 στρατίδες του έξθρου και παίρνει το μεγάλο άνδρείος. Έμπρο ήκυρ αρχίη ή φωνή τη. 'Ιούλιος, Ζουξά που τί' ατή τιμήθηκε με το με άλλο άνδρείος και ομάδα στα έξθρως πολυβλαύει στο Ψωμα της Τορμας. Σαν σύνδεσμος γίνεται ή φυχή του λόχου, συνάει τις εμπολιες, π ρακίνει και πέφτει πάνω τή κ. θήσων της. Οι δυο συνατω (στρές μας, δπως και δεκάδες άλλ, μέσα στή φωτιά έδειξαν τί δύμη είναι σήμερα στο στρατό μας σι γυνίκες. Το παράδειγμα τους μιλάει για τό τί μπορεί ναναι ακόμη ή συμβολη μας στις καινούργιες μάχες που έρχονται.

Ματωμένως γερα βρίσκεται ό έξθρος, με κάτω από τήν πίεση των ουνόμένων ομερικών έφεντικών κτ' από τό άφίξθ. που του δημοσυγέ ή ήλι μες μαζώνεται τα τσοκμενά του κομποτά κτ' άφίξθ.

ζεπι, βίζει όλα του τά δυνατά, να μάς ξαναχτηώσαι. Σ' ατή τή μεγάλη όσα το Γ.Α. καλεί τα τμήματα του στή δίμηνη πολεμική άμυνα για τό δίχρονο της Ύρσης του, καλεί οά καινούρια μαχητική έξθρμηρ.

Άστολωνίερ άπ' τή μεγάλη σχολη του Γρόμου, με τήν καινούργια έπιθετική όση άπό τις τελευταίες νικές στο Βίτω, και σ' όνα τί μέτωπη της χωρίς έχουμε δια τή δυνατότητα σι μαχητοίς του Δ.Ε. άδια πλώσι' άφίξθ μος να το κίσουμε τον έξθρο, νάρθουμε στην πρώτη σφρά της άμυνας.

Άς ξεσηκωθόμε πιο άπρφορικά στο μεγάλο συναγερμο. Πίνα θα κάνει τα λαμπρότερα πολεμικά κατορθώματα, ποιο θα κίσει με μεγαλύτερη μοστρο και έξθρο. Πίνα θάρθε άπ' τις πρώτες στον όλοο και το πολυβολο, πια θα πατάει στην καρδιά του έξθρου το πάντζερ, ποί άκρβόλιστρι θη κάνει πιο πιστημένε όματα κί θη φοιτάει πιο πολλούς έξθρους. Πία άκνεύτητα θή φέρει πολλήμες πληροφορίας, πία συμποταίστρια θη ξερίζώνει π ό άπελεγεστακό τον έχ-

θρο. Πίλες με τό παράδειγμα τους θα ξεσηκωνόμε πιο πολύ τον ένθρο σινομο και τή μαχητότητα στο τμήμα, ποίς θίθουν πρώτες στην όδύρωση και στο μεγάλο καθήκον της στρατολογίας.

Ό άγώνες μας άνέθηκε, έν τζι μιστε πιο ό στρατός που κάνει μόνο ταμνες διεσόδους και κρούσες, κρατούμε μέτωπο σ' όλη τη χώρα, τραβούμε πιο μαχες άποφοιστικές. Μία άδυναμία που φηνησε και μάς ζήμωος πολε είναι ή έλλειψη τή; καλής σύνδεσης, της συνυγής στο τμήματα μας, πράγμα που είναι βασικό για τή νική μας. Μαχητρος, στελέχη, σύνδεσμοι, πρέπει βλεπ να συμβόλουμε άποφοιστικά για να νικηρούμε ή άδυναμία αύτη, να βρηθούμε να ξεσφαλίσαι ή έπαφη του μαχητή με το οιοκήη του και το δική η με το τμήμα του, να ξεσφαλίσαι ή συνυγή και ή ένόληα στο μέτωπο μας. Μάς το ζητούει έπαχτικά κ' αυτό ό άγώνας μας.

Το σύνθημα των δυο μικρών μας ή αύδων άς κρησυχρήσει παντού. Πραχωράτε! Έμπρο, όλες στην καινούργια έξθρμηρ για τις καινούργιες νικές.

ΑΣ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥΣ

ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΑ ΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΕ ΗΡΩΪΚΕΣ ΜΑΧΗΤΡΙΕΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Δεκάδες είναι οι νέες κοπέλες και ή γυναικες μαχητριες του Δ.Σ.Ε. που σ' όν έπιεσάσους μάχες στο Γράμο στο Βίτω και σ' άλλες μέτωπο της. Έλλάξει άπ' όλη γιά τήν νίκη νέδρες και μαχητριες. Πιανου μέλλω άνδρείος.

Είπι μπει σ' ατή, να φηρης που άνα και τρωάσο έπεί ανώρθηκε να επισθων και με τό όλοο στο γκερ σήθραν δαλα σίους σο μαχητρος σου, όπως είναι ή Ζούη Άθλανα στο όλοο Η.Ε. άρμπούτι της 107 ταξιαρχίας και προήγηση με άνδρατοχίη Η.Ε. Η Η ά παδο το όλοο 14 άθλανα της 14ης ταξιαρχίας και προήγηση με, υπολοχίη Η.Ε. Η Η άθλανα Βασική άφίξθ του οχ γγα, απ ακο πικρο ήχησε σε αυτη το πολεμο.

Βισσήσκη ασποδριε άνδρατου της 14ης ταξιαρχίας ή Μπαρού Βασική ή Ζούη άφίξθ άφίξθ ή Μπελίωρη άφίξθ ή Κουστανετιή άφίξθ ή Σορπ, ή Χιλβαχλή Ραση ή Σεραιότισ του 3 14νη και ή Μαστόρα Ο γα της 104 ταξιαρχίας, ή Σακαλοδη Μαρια άθλανα Η άθλανα και ή Ζουξά Τορμα της

10ης ταξιαρχίας και άλλης πολ- λέ, πίο προήγηση σε άφίξθ στρατολογίας πέλιση.

Είπι απο ές ποό έπισαν στή μάχη η ή άφίξθ νικέρ, δίνουτα τή ζωή τους θούα σίον άγωνα για τή νίκη όπως είναι ο 2 άθλανα:

Αθωνίνα (Άθλανασία) και Άθλανα Καλατζήδου που προήγηση την ιδιότητα στο Γράμο και ή άνδρατολο-

χίησ Η.Ε. Σόνια Έλλη άθλανα της 103 ταξιαρχίας που προήγηση σε άφίξθ ταξιαρχίας Η.Ε.

Η άνδρατολογίης θούα άθλανα Άθλανα της 103 ταξιαρχίας που άφίξθ ταξιαρχίας.

Είπι οι τμημένες με τό μεταλλιο άνδρείος, μαχητριες του Δ.Σ., που με τή ήφίξθ τους πρώτες άνδρείησ ή λίγες μέσα σιός έλληνοχόος άφίξθ ή Άσπυρι, Η Έθλανα Λαμπριαντίδου του 711 τάμματος Πάκω ή Μαυλαεζή Μελοπομενη και ή Χατζηγεαννίδου Τριγυνη της 105 ταξιαρχίας ή Ζουξά Τορμα της 10 ταξιαρχίας.

Αός είναι οι μαχητριες και οι άξιωματικοί του Δ.Σ. Αοτες μαζι με όλο το Δ.Σ. μετίνουση σίματα τό στρατό τάν μεσσοφρον και άνοίγουν τό δρόμο για τήν τελική τή λάλη νίκη.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΕΡΑΜΙΔΟΥ

Ό έξθρως, που 2 ημερομίσθ της Η.Α. Κρησυχρήσ με άντρωμα τόν της 21 Σεπτεβρη άνοίγει το μεγάλο άνδρείος σή μαχητρια Κεραμίδου, που είναι 15 χρονίος και καινούργια από τία μέρα σις μάχες του 12.Ε. Τής 17/9/43, σή μάχη για τήν κατάληψη του άρμάτους 1121 με άφίξθ ήπει, πορμπούτα παλίχρησισ στην πρώτη γυμνηρ προήγηση κορημέ πρως ή, ήφίξθ θούα και τώμα σιχναλίους έπίν άνδρατολογα, έπα λορία και 3 στρατίδες του ίου λόγου του 571 τάμματος της 45ης ποταρχημοσικής ταξιαρχίας.

Εικόνα 1, Εξώφυλλο Μαχητριας. (Αρχειο ΚΚΕ)

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Η εφημερίδα αυτή είναι όργανο των μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας ο αριθμός φύλλου είναι το 3 και εκδόθηκε τον Σεπτέμβρη του 1948.

Ο τίτλος της εφημερίδας « Μαχήτρια» είναι μονολεκτικός, ουσιαστικό γένους θηλυκού, γιατί αναφέρεται σε γυναίκες αλλά εκδίδεται και από γυναίκες.

Η λέξη «μαχήτρια» εκφράζει μια δυναμική ,μια αγωνιστικότητα και θέλει να δηλώσει την παλικαρία στάση των γυναικών του ΔΣΕ. Το εξώφυλλο έχει 2 μεγάλα άρθρα, δεν έχει εικόνα παρά μόνο στο τέλος του δεύτερου άρθρου ένα ορθογώνιο πλαίσιο με ένα μικρό κείμενο.

- Το πρώτο άρθρο έχει ως τίτλο « **ΠΡΟΧΩΡΑΤΕ**», είναι ρήμα σε προστακτική, που μάλλον χρησιμοποιείται για να παρακινήσει να συνεχίσουν αυτό το δύσκολο δρόμο του αγώνα. Είναι η φράση που φώναζε η δεκαπεντάχρονη αντάρτισσα, που ρίχνεται πρώτη στην επίθεση στο ύψωμα 1121.

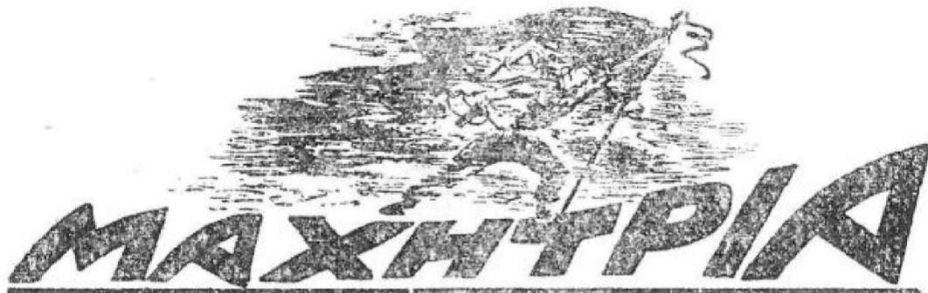
Πρόκειται για την άμιλλα στη γυναικεία δουλειά. Τον Οκτώβρη και το Νοέμβρη του 1948 πραγματοποιήθηκε άμιλλα ανάμεσα στις μονάδες και στα τμήματα, που προκήρυξε το Γενικό Αρχηγείο του ΔΣΕ για την επέτειο των δύο χρόνων από την ίδρυσή του (28 Οκτώβρη 1946). Στόχοι της άμιλλας ήταν η ανάπτυξη της πολεμικής επίδοσης, η στρατολογία νέων μαχητών και μαχητριών , η αφομοίωση της πολεμικής τέχνης , η ηθική και η πολιτική προετοιμασία των μαχητών και των μαχητριών, η διαφωτιστική δουλειά στους φαντάρους του μοναρχοφασιστικού στρατού.

Οι μαχήτριες του ΔΣΕ ανταποκρίθηκαν μ' επιτυχία και συνέλαβαν σημαντικά στην πραγματοποίηση των στόχων σε συνθήκες πολέμου. Η πείρα που αποκόμισαν από τη δίμηνη άμιλλα του ΔΣΕ έγινε κίνητρο για τη συνέχιση της με πρωτοβουλία των τμημάτων και των μαχητριών και το 1949. Αποδείχτηκε ότι η άμιλλα ήταν ένα χρήσιμο και αποτελεσματικό όπλο στα χέρια των μαχητών και των μαχητριών , που η σωστή χρήση της συντελούσε στην καλύτερη πραγματοποίηση των επιδιώξεων του ΔΣΕ.

- Το δεύτερο άρθρο έχει τίτλο «**ΑΣ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΑ ΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΕ ΗΡΩΙΚΕΣ ΜΑΧΗΤΡΙΕΣ ΤΟΥ ΔΣΕ**»

Από τα παραπάνω σημαίνοντα, η φράση «ας ακολουθήσουμε» επίσης δηλώνει παρακίνηση, οι λέξεις «προαγωγές», «μετάλλια» είναι ουσιαστικά , που δηλώνουν έπαινο για κάτι , εξέλιξη ενώ οι «ηρωικές», «μαχήτριες» αναφέρεται στις γενναίες γυναίκες βάζοντας το επιθετικό προσδιορισμό «ηρωικές» για να δώσει έμφαση.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίαζαν και οι ιστορίες των μαχητριών που πήραν το Μετάλλιο Ανδρείας και άλλα μετάλλια. Ήταν μια ελάχιστη ηθική αμοιβή στις μαχήτριες και τους μαχητές που έγραψαν τη δική τους λαμπρή σελίδα στην τρίχρονη εποποιία του ΔΣΕ, ώστε ν' αναγνωριστεί η συμβολή τους, να τους ενθαρρύνουν και ταυτόχρονα να παραδειγματίσει τους υπόλοιπους. Το Μετάλλιο Ανδρείας απονέμονταν σε μαχητή ή αξιωματικό του ΔΣΕ, καθώς σε εξαιρετικές περιπτώσεις , σε δημοκρατικό πολίτη που δεν ήταν τυπικά ενταγμένος στο ΔΣΕ, για πράξη εξαιρετικής ανδρείας, τόλμης αποφασιστικότητας, αυτοθυσίας και ηρωισμού. Το Μετάλλιο Ανδρείας απονεμόταν με διάταγμα του υπουργού των Στρατιωτικών. Η τελετή της παράδοσης γινόταν μπροστά στη μονάδα όπου ανήκε ο αγωνιστής ή στην ανώτερη μονάδα. Το Μετάλλιο Ανδρείας είχε τη μορφή ενός κόκκινου αστεριού στο μέσον του οποίου απεικονιζόταν ένας μαχητής σε στάση επίθεσης, το διάσημο αποτελούνταν από μια κόκκινη ταινία που διακόπτονταν στη μέση από μια μικρή λωρίδα μπλε. Κάθε μαχητής, στον οποίο απονεμήθηκε το μετάλλιο, έφερε υποχρεωτικά το διάσημο. Στο άρθρο αναφέρει πολλά ονόματα μαχητριών που με την παλικαριά και την αυτοθυσία τους αντιμετώπισαν αποφασιστικά τον εχθρό, και πήραν το Μετάλλιο Ανδρείας. Σ ένα μικρό πλαίσιο αναφέρεται σε μια από τις μαχήτριες, την Χρυσούλα Κεραμίδου, η μαχήτρια που αναφέραμε παραπάνω πολέμησε παλικαρίσια στη μάχη για την κατάληψη του υψώματος 1121. Αναφέρεται αποκλειστικά σε αυτή για την ηλικία της που είναι μόλις 15 χρονών και είχε καταταχτεί μόλις ένα μήνα στον ΔΣΕ.

ΕΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ // ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 12 // 5 ΤΟΥ ΜΑΗ 1973

ΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΘΑΚΟΥΣΟΥΝ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΗΣ Π. ΔΗΜΟΚΡ. ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Τή σελή η π ό κω τω δαδ ετ θασο-
γέ τών φρε κώνω ρχόνται στή
απαί χι τάδες π ι κί ετθ Έ λινι σθ
λαδ ή Κεβίρη ή με γιά με άσση
φο κ προσηνι σί νη ιτ οκ π όκ
νά χίνται ετ σήρα τών και τών με,
για νά σάρατ σι ή σαρραό τής τή-
τρ δια ρις.

Οι έδρωι ετς κερ δια κ ι τού λιοό
ρακ ρήθρα ν να δειχ'όν τις κρηά-
σεις κ Η σαρραό κη κρηάκ Κε-
βρήνη, ι κρηάκ με κρηά κρηά κη
αδ δ κ κρηά κη σαρραό τών ζώνω
άρεν κών τ η

Ράθ σαν όρωι ετ λένε τώσ σαρραό
καθί κ ες Έλλαδ κρω ά κρηά κών
καδ με κη κρηά κη ρών κη κρηά κη
για τ' όρω κη κη κρηά κη κρηά κη
ε λένε κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
καί κρηά κη κη κρηά κη κρηά κη
σά κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Οι γυνάκεις κη ν ετς κρηά κη
θ ά κρηά κη κρηά κη κρηά κη
Π Δ Κ ό κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Οι μαχητές κη κη κρηά κη κρηά
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Όσοι μαχητές κη κρηά κη κρηά
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Σήμερα κρηά κη κη κρηά κη κρηά
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Όλοι σά σαρραό με κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

ΑΠΟ ΛΟΓΟ ΤΗΣ δ. Ρ. ΚΟΥΚΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΙΡΗΝΙΣ «ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ»

Αγαπητοί μελοι, από τής γυνάκεις τής
άδω κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

άνθρωπώτους τών λα γ σθ Πάρις.
Τό συνέδριο τού λ κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η ΓΙΑΤΕ κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

από, κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

ΤΡΥΠΗΣ ΑΝΜΕΤΟΞΙΦΟΣ ΤΟΥΣ ΜΙΑ ΜΑΝΝΑ

Αναρωτιέται κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Στι 10 2 49 κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Με το κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη
κρηά κη κρηά κη κρηά κη κρηά κη

Εικόνα 2, Εξώφυλλο Μαχητρια, (Αρχείο ΚΚΕ)

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Η συγκεκριμένη εφημερίδα είναι όργανο της Πανελλαδικής Δημοκρατικής ένωσης Γυναικών (ΠΔΕΓ) . Ιδιαίτερη σημασία έχει σε αυτό το σημείο να πούμε πότε και πώς δημιουργήθηκε η ΠΔΕΓ. Καρπός της ΕΑΜικής Αντίστασης και του Δεκέμβρη του '44 ήταν η δημιουργία της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Γυναικών (ΠΟΓ) το 1946. Στο Α΄ Πανελλαδικό Γυναικείο Συνέδριο , που έγινε στην Αθήνα από τις 26 έως τις 29 Μάη 1946, «πήραν μέρος 213 σωματεία.... με 120.000 μέλη... Οι 613 αντιπρόσωποι που πήραν μέρος στο συνέδριο ήρθαν απ' όλες τις γωνίες της Ελλάδας. Σκοπός της ΠΟΓ , όπως διακήρυττε το ιδρυτικό της πρακτικό, ήταν να επιδιώξει διά της κοινής συνεργασίας όλων των Σωματείων Μελών αυτής την πραγματοποίησαν των κοινών σκοπών των Σωματείων και ειδικότερον: α) Την προστασία της μητέρας και του παιδιού, β) την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ισοτιμία των γυναικών και γ) την άμυναν κατά του φασισμού και εμπέδωσιν της ειρήνης» Η ΠΟΓ διαλύθηκε με κυβερνητικό διάταγμα το 1947 και τα γυναικεία στελέχη κυνηγήθηκαν , φυλακίστηκαν, εξορίστηκαν και εκτελέστηκαν. Στις 25 Οκτώβρη 1948 πραγματοποιήθηκε η ιδρυτική σύσκεψη που αποφάσισε τη δημιουργία της ΠΔΕΓ. Η αποστολή της ήταν να ενώσει , να κατευθύνει να οργανώσει τον αγώνα των γυναικών όλης της χώρας , των μαχητριών του ΔΣΕ , των γυναικών στις ελεύθερες περιοχές, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα και να συνδέσει το Ελληνικό με το Παγκόσμιο γυναικείο Κίνημα. Μέλη της ήταν γυναίκες από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας(ΚΚΕ) , το Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας (ΔΣΕ), το Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας (ΑΚΕ) , το Αντιφασιστικό Μέτωπο των Σλαβομακεδόνων (ΝΟΦ) και τη Δημοκρατική Νεολαία Ελλάδας (ΔΝΕ). Στην εισήγηση για την Α΄ Πανελλαδική Συνδιάσκεψη, σχετικά με τη δουλειά της ΠΔΕΓ στις μαχήτριες του ΔΣΕ, σημειώνονται τα εξής: «Η ΠΔΕΓ δεν είναι στρατιωτική οργάνωση. Τον πόλεμο τον κάνει ο στρατός. Αυτός κάνει και την ειδική πολεμική δουλειά στις μαχήτριες . Γι' αυτό η ΠΔΕΓ δε θα έχει οργανώσεις της μέσα στα τμήματα του ΔΣ. Θα 'χει μέλη της όσες μαχήτριες θέλουν ν' ανήκουν στις γραμμές της και θα προσπαθήσει να αγκαλιάσει όλες τις μαχήτριες». Η επιδίωξή της ήταν να βοηθήσει τα μέλη της να υπερνικήσουν τις δυσκολίες του πολέμου, να τις εμψυχώσει, να τους δώσει βαθύτερη συνείδηση της μεγάλης τους αποστολής, βοηθώντας έτσι το έργο του ΔΣΕ. Ξεχωριστή σημασία είχε η δουλειά στα ελεύθερα χωριά και συγκεκριμένα η συμβολή της ΠΔΕΓ στη συμμετοχή των γυναικών στους λαϊκούς θεσμούς, όπως επίσης και στην οργάνωση του αγώνα των γυναικών στις περιοχές που δεν είχε τον έλεγχο ο ΔΣΕ. Στις 1-3 Μάρτη πραγματοποιήθηκε η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη της ΠΔΕΓ, η

Συνδιάσκεψη έγινε μέσα στη φωτιά της μάχης, σ' ένα πολεμικό αμπρί στο Βίτσι. Ιδιαίτερη σημασίας η προετοιμασία της Συνδιάσκεψης, η εκλογή των αντιπροσώπων, αλλά και οι δύσκολες συνθήκες που αντιμετώπισαν οι γυναίκες μέχρι να φτάσουν στο Βίτσι. Πήραν μέρος 325 γυναίκες- αντιπρόσωποι από όλες τις μεριές της χώρας εκτός από την Πελοπόννησο, ώστε να ενώσουν την προσπάθεια τους, να διδαχτούν από την πείρα, να κάνουν αποφασιστικότερη την πάλη τους κινώντας στον αγώνα και άλλες γυναίκες. Η ΠΔΕΓ ήταν μέλος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Δημοκρατικών Γυναικών (ΠΔΟΓ). Μάλιστα, συμμετείχε στο Β' Συνέδριο της στην Βουδαπέστη, το 1948, με αντιπροσωπεία της, που επικεφαλής της ήταν η Χρύσα Χατζηβασιλείου, καθώς και στο Συμβούλιο της ΠΔΟΓ, που συγκλήθηκε στη Μόσχα το Νοέμβριο του 1949. Η ΠΔΕΓ συμμετείχε και τον Απρίλη του 1949 στο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ειρήνη, οι εργασίες του οποίου διεξάγονταν ταυτόχρονα στην Πράγα και στο Παρίσι (Α Πανελλαδικό Συνέδριο Γυναικών (Ντοκουμέντα από το αρχείο της Ρόζας Ιμβριώτη, 1985).

Τα εξώφυλλα από την εφημερίδα «Μαχήτρια» είναι έξι και η σειρά με την οποία έχουν επιλεγεί είναι με βάση τον αριθμό φύλλου. Έχει αριθμό φύλλο 12 και εκδόθηκε στις 5 Μάη του 1949. Να πούμε ότι στο συγκεκριμένο φύλλο τα γράμματα στον τίτλο της εφημερίδας είναι έντονα και κεφαλαία, και πίσω από τον τίτλο ξεπροβάλλει και ένα πολιτιστικό στοιχείο, ένα σκίτσο. Στο σκίτσο είναι μια μαχήτρια που κρατάει ψηλά και με δύναμη το λάβαρο του Δημοκρατικού Στρατού, καθώς φαίνεται μόνο το «Δ».

- Προχωρώντας στην αρθρογραφία φαίνονται τέσσερα κύρια άρθρα. Αριστερά, διαχωρισμένο από τα άλλα τρία είναι το πιο μεγάλο άρθρο με λεζάντα **«ΟΙ ΜΑΝΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΘΑΚΟΥΣΟΥΝ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΗΣ Π.ΔΗΜΟΚΡ.ΚΥΒΕΡΝΣΗΣ»**. Στον τίτλο διακρίνουμε δυο σημαινόμενα, «Μάννες» ουσιαστικό, γένος θηλυκού και αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη κατηγορία γυναικών, τις μάνες, και δεύτερον «Ελλάδας» ουσιαστικό, γένους θηλυκού που φανερώνει τοποθεσία, χώρα. Πρόκειται για ένα άρθρο που λέει ότι οι μάνες των μαχητριών του ΔΣΕ είναι στο πλάι τους και της στηρίζουν και ενστερνίζονται τις απόψεις της ΠΔΕΓ. Δίπλα υπάρχει ένα πιο μικρό άρθρο **«ΤΡΥΠΗΣΑΝ ΜΕ ΤΟ ΞΙΦΟΣ ΤΟΥΣ ΜΙΑ ΜΑΝΝΑ»**, μιλάει πως οι μοναρχοφασίστες σκότωσαν μια μάνα και ότι οι μαχήτριες δεν θα τα αφήσουν έτσι αλλά θα πάρουν εκδίκηση. Αυτό που πρέπει να προσέξουμε ότι στα δύο από τα τέσσερα άρθρα μιλάει για τις μανάδες των μαχητριών και υποθέτουμε ότι συμβαίνει αυτό γιατί σε πέντε μέρες από την έκδοση του φύλλου είναι η γιορτή της Μητέρας (10 Μάη)

- Το τρίτο άρθρο έχει τίτλο: «**ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ**» και από πάνω με πιο μικρά και όχι τόσο έντονα γράμματά λέει ότι είναι : «Απτο λόγο της σ. Ρ Κουκουλου στο Συνέδριο Ειρήνης.». τα σημαίνοντα «πατρίδα» και «ανθρωπότητα» είναι ουσιαστικά γένους θηλυκού που μας δείχνουν το σκοπό που παλεύουν οι μαχήτριες. Είπαμε και παραπάνω ότι η ΠΔΕΓ πήρε μέρος στο πρώτο παγκόσμιο Συνέδριο Ειρήνης. Την εποχή εκείνη ο κίνδυνος ενός τρίτου παγκοσμίου πολέμου ήταν ορατός. «ο ψυχρός πόλεμος», που είχε αρχίσει από τα μέσα του 1946, πολύ εύκολα θα μπορούσε να μεταβληθεί και σε θερμό πυρηνικό ολοκαύτωμα της ανθρωπότητας λόγω της ανάπτυξης των ατομικών όπλων. Οι ΗΠΑ έχοντας μέχρι το 1950 το μονοπώλιο της ατομικής βόμβας απειλούσαν διαρκώς ότι θα της κάνουν χρήση. Έτσι, η αποτροπή ενός παγκόσμιου πυρηνικού πολέμου, το σταμάτημα του ανταγωνισμού των εξοπλισμών και ο τερματισμός των τοπικών πολέμων αποτέλεσαν τη βάση ανάπτυξης του φιλειρηνικού κινήματος. Οι στόχοι δεν άφησαν ασυγκίνητες και τις φιλειρηνικές δυνάμεις στην Ελλάδα. Στις 6 Αυγούστου 1948 συνήλθε στο Βρότσλαβ της Πολωνίας το πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο διανοουμένων για τη ειρήνη. Στο ιστορικό αυτό συνέδριο συμμετείχε και ελληνική αντιπροσωπεία από τη Έλλη Αλεξίου, τον Πέτρο Κόκκαλη και άλλους Έλληνες διανοουμένους -αγωνιστές της Εθνική Αντίστασης. Το συνέδριο έκανε έκκληση για την οργάνωση του αγώνα για την ειρήνη σε όλο τον κόσμο. Στις 20 Απριλίου 1949 συνήλθε ταυτόχρονα στο Παρίσι και στην Πράγα (ο ψυχρός πόλεμος δεν επέτρεψε σε όλους να συγκεντρωθούν σε μια πόλη) το Παγκόσμιο Συνέδριο των δυνάμεων της ειρήνης. Στο συνέδριο αυτό αποφασίστηκε η δημιουργία του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ειρήνης, που συγκροτήθηκε ένα χρόνο αργότερα στη Βαρσοβία με πρόεδρο τον Γάλλο νομπελίστα φυσικό Φρεντερίκ Ζολιό-Κιουρί (40 χρόνια ΕΕΔΥΕ , 1995).
- Το τέταρτο και τελευταίο άρθρο έχει τίτλο «**ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ**», τα σημαίνοντα εδώ είναι «το δράμα», «των παιδιών» το «δράμα» είναι ουσιαστικό, δηλώνει μια άσχημη συνθήκη, ένα δυστυχές συναίσθημα, το «παιδιών» ουσιαστικό, ουδέτερο, υποδεικνύει τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα των ανθρώπων , τις πιο μικρές ηλικίες δηλαδή. Αυτό το άρθρο γράφτηκε για να δηλώσει τις δυσκολίες και τους κινδύνους που αντιμετώπισαν τα παιδιά εν μέσω πολέμου.

Για το ΚΚΕ και το ΔΣΕ το ζήτημα της διάσωσης των παιδιών από τη βαρβαρότητα , το σκλαβοπάζαρο και τα γκέτο της Φρειδερίκης ήταν ζήτημα ταξικής τιμής και αγώνα. Η διάσωση στόχευε στην εξασφάλιση φροντίδας, αγάπης ψυχολογικής στήριξης και γαλήνης, της ομαλής ψυχοσωματικής ανάπτυξης των παιδιών. Το πρόβλημα της σωτηρίας των παιδιών , καθώς και των στενών συγγενών των ανταρτών, απασχόλησε σοβαρά τόσο τα Λαϊκά Συμβούλια που λειτουργούσαν στις απελευθερωμένες περιοχές , όσο και την ηγεσία του ΔΣΕ που προσπαθούσαν να βρουν άμεση λύση. Επίσης υπήρχε το ζήτημα της εξασφάλισης των παιδιών των ανταρτών , τα οποία είχαν μεταφερθεί από τους γονείς τους στις περιοχές που έλεγχε ο ΔΣΕ, ώστε να προστατευτούν. Μπροστά στην κατάσταση που επικρατούσε , πολλοί κάτοικοι των ελεύθερων περιοχών πρότειναν στα Λαϊκά Συμβούλια να ζητηθεί από τις γειτονικές χώρες των Λαϊκών Δημοκρατιών να φιλοξενήσουν τα παιδιά τους , ώστε να σωθούν από τους κινδύνους που αντιμετώπιζαν κάθε στιγμή. Έτσι, η ΠΔΚ απευθύνθηκε στις κυβερνήσεις των Λαϊκών Δημοκρατιών και εκείνες, όπως ανακοινώθηκε στις 7 Μάρτη 1948, ανέλαβαν πρόθυμα να περιθάψουν τα Ελληνόπουλα για όσο διάστημα θα χρειαζόταν. Έτσι, η μεταφορά των παιδιών ξεκίνησε από το Μάρτη του 1948 (Ζερβός, 2001).

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Προχωράμε στο επόμενο εξώφυλλο της εφημερίδας. Αρχικά να πούμε ότι ο τίτλος της εφημερίδας σε αυτό το φύλλο έχει πιο καλλιγραφικά γράμματα και χωρίς σκίτσο αυτή τη φορά. Παρακάτω δίνονται πληροφορίες για το φύλλο, είναι ο αριθμός φύλλου 13 και εκδόθηκε 20 του Μάη το 1949.

- Στο εξώφυλλο διακρίνονται τέσσερα άρθρα. Το πρώτο αριστερά φέρει ως τίτλο « **ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ**». Το άρθρο αυτό μεταφέρει τις αποφάσεις που πάρθηκαν στο Παγκόσμιο Συνέδριο Ειρήνης, που είδαμε και αναλύσαμε στο προηγούμενο φύλλο. Χαρακτηριστικά αναφέρει: « Καμιά πατριώτισσα , καμιά μάννα, να μην αφήσουμε έξω απ' το μέτωπο της Ειρήνης και της Συμφιλίωσης».

Δίπλα βλέπουμε το δεύτερο άρθρο με τίτλο: « **ΣΤΟ ΘΡΥΛΙΚΟ ΓΡΑΜΜΟ**». Το σημαίνον «θρυλικό» φανερώνει κάτι το ανυπέρβλητο, ότι θα μείνει στην ιστορία για πάντα. Ο «Γράμμος» δηλώνει τοποθεσία. Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να αναφέρουμε την μεγάλη μάχη του Γράμμου, για να μπορέσουμε να καταλάβουμε καλύτερα τον τίτλο.

Στις 14 του Ιούνη 1948 άρχισε στη Βόρεια Πίνδο η μεγάλη μάχη του Γράμμου σχεδόν εβδομήντα μέρες και τελείωσε στις 20 προς 21 του Αυγούστου με τον περίφημο ελιγμό των δυνάμεων του Δημοκρατικού Στρατού στο Βίτσι. Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε διάρκεια και σκληρότερο, από την άποψη των συγκρούσεων , πολεμικό γεγονός σε όλη τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου ,που διέψευσε τους ισχυρισμούς της εγχώριας αντίδρασης και των ξένων προστατών της, οι οποίοι υποστήριζαν ότι ο Δημοκρατικός Στρατός δεν ήταν πραγματικός λαϊκοαπελευθερωτικός επαναστατικός στρατός, αλλά μερικές « συμμορίες κατσαπλιάδων». Το άρθρο βασίζεται σε ομιλία του σ. Μιλτιάδη Βασιλείου όπου θαυμάζει και επικροτεί το έργο των μαχητριών του Γράμμου, και αναφέρει αληθινές ιστορίες που είδε με τα μάτια του, τόσο στις δυσκολίες της καθημερινότητας όσο και πάνω στη μάχη.

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Το αμέσως επόμενο φύλλο, επίσης έχει καλλιτεχνικά γράμματα χωρίς σκίτσο. Είναι ο αριθμός φύλλου 16 και εκδόθηκε 10 του Ιούλη το 1949.

- Στο εξώφυλλο της εφημερίδας, τον περισσότερο χώρο καταβάλλει το άρθρο με τίτλο **«ΠΕΘΑΝΕ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ ΓΙΩΡΓΗ ΝΤΙΜΗΤΡΩΦ»**. Πρόκειται για μια δυσάρεστη είδηση ενός ιστορικού προσώπου. Στο άρθρο αναφέρεται κυρίως στο βιογραφικό του και στο έργο του.

Ο Γκεοργκι Δημητρώφ (1882-1949) υπήρξε στέλεχος του διεθνούς Κομμουνιστικού κινήματος. Παιδί εργατικής οικογένειας από τη νοτιοδυτική Βουλγαρία, δούλεψε ως στοιχειοθέτης σε τυπογραφείο και αναδείχθηκε σε συνδικαλιστής ηγέτης. Εντάχθηκε στο Βουλγαρικό Σοσιαλδημοκρατικό Εργατικό Κόμμα το 1902 και προσχώρησε στην επαναστατική -μαρξιστική πτέρυγά του με επικεφαλής τον Ντίμιταρ Μπλαγκόεζφ, τους λεγόμενους «στενούς σοσιαλιστές». Το 1903, «οι στενοί σοσιαλιστές» δημιούργησαν ξεχωριστό κόμμα. Το 1915 ως εκλεγμένος βουλευτής στο κοινοβούλιο αντιτάχθηκε στην ψήφιση των πολεμικών πιστώσεων. Γι' αυτό το λόγο φυλακίστηκε μέχρι το 1917. το 1919 το κόμμα των «στενών σοσιαλιστών» μετονομάζεται σε Κομμουνιστικό Κόμμα Βουλγαρίας και εντάσσεται στην Κομμουνιστική Διεθνή. Μετά την επικράτηση της δικτατορίας Τσάνκοφ στη Βουλγαρία, ο ΓΚ. Δημητρώφ διέφυγε στο εξωτερικό, ενώ καταδικάστηκε ερήμην σε θάνατο. Έμεινε στη Σοβιετική ένωση μέχρι το 1929. στη συνέχεια, ταξίδεψε στη Γερμανία, χρησιμοποιώντας ψευδώνυμα και ανέλαβε ευθύνη στο Κεντροευρωπαϊκό τμήμα της Κομμουνιστικής Διεθνούς μέχρι και την αυτοδιάλυση της το 1943. από αυτήν τη θέση πρωτοστάτησε στην γραμμή της Διεθνούς, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά το 7ο Συνέδριο. Το 1944, μετά από 22 χρόνια εξορίας επέστρεψε στη Βουλγαρία. Ηγήθηκε του ΚΚ Βουλγαρίας ως Γενικός Γραμματέας και της εγκαθίδρυσης της σοσιαλιστικής εξουσίας στη χώρα (Β.Ι. Λένιν, 2017).

- Από κάτω ακολουθεί απόσπασμα από το **«Συλλυπητήριο γράμμα της ΠΔΕΓ στη Λαϊκή Ένωση γυναικών Βουλγαρίας»**. Στα πλαίσια της παγκόσμιας συναδέλφωσης των γυναικών οι Πανελλαδική δημοκρατική ένωση Γυναικών της Ελλάδας στέλνουν την αμέριστη συμπαράσταση τους στις γυναίκες της Βουλγαρίας.

ΚΑΙ ΦΕΤΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΟΣ ΘΑ ΓΙΝΕΙ Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΡΧΟΣΦΑΣΙΣΜΟΥ

ΕΦΕΡΟ - Ε ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΥΣΕΒΩΝ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΑΚΟΥ 17

28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 1946

26 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΑΣ

Με βαθύ σεβασμό και άποια εκύβανση το εργατικό σφύρο της μητρής της Ηλεκτρος, οι εργαζόμενοι της Ελλάδας, που όλο και περισσότερο τρέφονται από την τήρηση των δικαιωμάτων του λαού, αξίζουν να μην ξεχάσουν την ημερομηνία της 26 του Ιουνίου, που δείχνει το ιστορικό γεγονός του γένιου της ημετέρας Ηλεκτρος.

Στη διάρκεια της ταξίδιού της οδού της γυναικείας, είναι δύσκολο να ξεχάσει κανείς την αγωνία της Ηλεκτρος και το πόσο υπέροχο ήταν το γεγονός της γέννησής της. Η Ηλεκτρα γεννήθηκε στις 26 του Ιουνίου 1946, η οποία είναι ημερομηνία της Ελευθερίας. Η Ηλεκτρα είναι η πρώτη γυναίκα που κληρονομήσει από τον πατέρα της το 26 του Ιουνίου 1946, η οποία είναι ημερομηνία της Ελευθερίας και ολόκληρο το έθνος κληρονομιά της Ηλεκτρος.

ΗΛΕΚΤΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Κι' ακολουθεί πίσω ή ολαβομακεδόνα αδελφή
Για σένα πλέκουν δαφνοστέφανα οι καιροί
κι' άνπλαλούν άπτα στερνά σου τά τραγούδια
πόλεις χωρι, δουλειά κι' ούρανο.
Μη φοβάσαι το μήμα σου
στην τιμωρία μας λαρπάδα.
Σ' ένα σχολείο σου κλάμα αν ήσουν ταπεινή
των περνά άπτο σχολείο σου όλη η Έλλάδα.

ΤΙΜΟΝΙΚΗΝ ΜΕΡΑΡΣΗΜΑ "ΗΛΕΚΤΡΑΣ"

Τον 3ο μήνα παράδοσης «Ηλεκτρος» απονέμεται σε μαχητές της 1ης Στρατιάς, που με την κατάκτηση και νίκη τους, την αφοσίωσή τους, τον ψυχισμό της απόδοσης τους έχουν εξασφαλίσει την τριτοβάθμια της διαχρονική ημερομηνία του ελληνικού λαού.

Από τις 3-2-46 (μέρα που καθορίστηκε το παράδοσης «Ηλεκτρος» στις 11) 7:49 σε μαχητές του Δ.Σ. παραίνονται 204 παράδοσης «Ηλεκτρος»:

II	108	Ταξίματα	24
•	18		10
•	16		17
•	14		2
•	193		23
•	105		5
•	107		14
•	137		17
•	139		6

Απόδοσης Μηχανικού

ΜΙ	Μηχανικός	2
ΙΧ	Μηχανικός	3
ΙΠ	Μηχανικός	4
Ταξίμα	ΣΑ.Α.Α.	12
Ταξίμα	Μηχανικών	4
Ταξίμα	Γραφείων	4
Ταξίμα	24	1
Λόγος	Παρακαταστάσεων	•
ΙΧ	Μηχανικός	11
Λόγος	Μηχανικών	•
Ταξίμα	Ταξίμα	11

ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΤΣΟΥΡΑ
η πρώτη γυναίκα ολαβομακεδόνα

ΔΕΒΕΝΤΙΣΙΕΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

Ο Γραμμος έχει άφρατα φρούτα, στην προσημείωση σου. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου. Ο Γραμμος έχει άφρατα φρούτα, στην προσημείωση σου. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου. Ο Γραμμος έχει άφρατα φρούτα, στην προσημείωση σου. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου.

Αλλά τα βιβλία σου γίνονται για άποια εκύβανση. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου. Ο Γραμμος έχει άφρατα φρούτα, στην προσημείωση σου. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου. Ο Γραμμος έχει άφρατα φρούτα, στην προσημείωση σου. Δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου, δώσε βιβλία σου φίλοι σου.

Εικόνα 5, Εξώφυλλο Μαχητήρια (Αρχείο ΚΚΕ)

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Ο αριθμός αυτού του φύλλου είναι το 17 και εκδόθηκε στις 26 Ιούλη του 1946.

Ο τίτλος είναι με μικρά αυτή τη φορά καλλιτεχνικά γράμματα και αριστερά του έχει ένα σκίτσο με μια γυναίκα του ΔΣΕ να κρατά ένα οπλοπολυβόλο.

- Το εξώφυλλο μπορούμε να πούμε ότι είναι αφιερωμένο στο ιστορικό πρόσωπο Ηλέκτρα Αποστόλου. Έχει τρία άρθρα και μια φωτογραφία με λεζάντα. Στο πρώτο άρθρο έχει τίτλο : «**26 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΑΣ**», είναι η μέρα όπου μετά από βασανιστήρια εκτελέστηκε η Ηλέκτρα Αποστόλου.

Αξίζει να αναφερθούμε στη ζωή και στη δράση της Ηλέκτρας Αποστόλου. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1912 και σε ηλικία 14 χρονών, το 1926 οργανώθηκε στην ΟΚΝΕ. Καταγόταν από αστική οικογένεια. Μα, από μικρό παιδί είχε προσέξει τη φτώχεια και την αδικία που υπάρχει στον κόσμο, και το μυαλό της άρχισε να ψάχνει για να καταλάβει τις αιτίες που χώριζαν την κοινωνία στα δύο, και τον τρόπο για να λείψουν οι αδικίες. Το οικογενειακό της περιβάλλον οδήγησε την Ηλέκτρα στην ανάγκη να συγκρουστεί μαζί του και σε ηλικία 18 ετών να φύγει από το σπίτι της. Η Ηλέκτρα πολύ γρήγορα έγινε από τα πιο δραστήρια στελέχη της ΟΚΝΕ στην πρωτεύουσα, ενώ το 1930 αναδείχτηκε μέλος της καθοδήγησης της ΟΚΝΕ Αθήνας και ταυτόχρονα , έγινε μέλος του ΚΚΕ . Στα 1933 διηύθυνε την εφημερίδα της ΟΚΝΕ «Νεολαία» , είχε υπό την ευθύνη της το τμήμα της εργαζόμενης νεολαίας και ανέπτυξε ξεχωριστή δραστηριότητα στην οργάνωση της αντιφασιστικής πάλης του λαού , όπου το ΚΚΕ είχε ρίξει ιδιαίτερο βάρος. Ήταν τέτοια η δράση της Ηλέκτρας στον τομέα αυτό, που πήρε μέρος στο Παγκόσμιο Αντιφασιστικό και Αντιπολεμικό Συνέδριο Γυναικών, που έγινε στο Παρίσι, ως επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπείας. Έγινε μέλος του Γραφείου της ΚΕ της ΟΚΝΕ .Για την επαναστατική της δράση φυλακίστηκε και εξορίστηκε πολλές φορές. Η Μεταξική Δικτατορία την έκλεισε στις γυναικείες φυλακές Αβέρωφ κι όταν αποφυλακίστηκε πέρασε στην παρανομία και στάλθηκε στη Θεσσαλονίκη , όπου ανέλαβε γραμματέας του Γραφείου της ΟΚΝΕ Μακεδονίας-Θράκης. Το 1939, συλλήφθηκε και στάλθηκε εξορία στην Ανάφη. Λίγο πριν εξοριστεί στην Ανάφη, κατα τη μεταγωγή της, γέννησε στο κρατητήριο την κόρη της. Το Σεπτέμβρη του 1942, η Ηλέκτρα δραπέτευσε από το Τμήμα Μεταγωγών Αθήνας. Αμέσως μετά τη δραπέτευσή της, η Ηλέκτρα ανέλαβε την καθοδήγηση της οργάνωσης «Λεύτερη Νέα» και με την ίδρυση της ΕΠΟΝ έγινε μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της. Στη συνέχεια, πέρασε στην κομματική δουλειά κι έγινε μέλος της καθοδήγησης και υπεύθυνη της διαφώτισης της ΚΟΑ. Ήταν επικεφαλής της ομάδας που

έφτιαχνε το έντυπο προπαγανδιστικό υλικό στην Αθήνα, βοηθώντας τις μεγάλες λαϊκές κινητοποιήσεις κατά των κατακτητών. Η Ηλέκτρα συλλήφθηκε από την Ειδική Ασφάλεια στις 25 Ιουλίου του 1944, βασανίστηκε απάνθρωπα και δολοφονήθηκε (Μπίρκας, 1978).

- Στη μέση της εφημερίδας είναι η φωτογραφία της Ηλέκτρας Αποστόλου με την κόρη της στα κρατητήρια.

'Απάτητο Βίτσι--'Απαρτος Γράμμος

ΜΑΧΗΤΡΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΠΗΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΑΝΘ. ΟΥΛΑΟΥ 13

10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1940

ΕΜΠΡΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΙΔΑΛΑ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟ 1940 ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ

ΕΜΕΙΣ ΤΟ ΚΡΑΤΑΜΕ

Το Βίτσι, το Λέστερο, το Βίτσι τ'άπατηρο, Βροντοει κι' ανέριτσι.
Ο φαρισσαίος, κινιγγέ-
νος από λαϊκό ξεσηκωτό
και την παγκόσμια κατα-
κραυγή, σπράχνει ταύρα-
τευμένα κοπάδια των φαν-
τάρων πάνω στην οκνού-
πολη της Λέστερας. Επα-
λοδία, στο Βίτσι.

Πάλονοι οι καρδιές
των υπερασπιστών του
πατριωτικού αγώνα και την
τιμή που τους έλαχε να
δώσουν στην πρώτη γραμμή
τη μεγάλη μάχη της
Ελλάδας, τη μάχη της
νίκης. Κραταί, όλη η
καριέρα την ανάδα της,
και τους θυμάσαι. Διπλούς
του λόρπου ο Γράμμος, ο
άπαρτος και το μη-όμοιο.
Να οι σέτοι μας, μέσα σε
7 μέρες, ταχισάν πίσω
που βίχτην στα κη-
στρα μου. Είναι περ-
φάνοι για τις λιβελλοει-
σές μου που ξερούν να
πατήσουν και να ντισόν
για στην κινναύργια γέν-
νια.

Κι' από Βίτσι, από μέ-
δε κάρη και κωτάρι
εμφάνεται για άλλη μια
φορά τοιτη την ίερη πό-
ρη, ο όρκος του μαχητή
και της μαχητριάς. Όρκι-
ζονται όλοι μ' όρμη και
πόθος να υπερασπιστούν
τη Λέστερη γή της πα-
τρίδας. Πλάι στους συν-
τρόφους τους πολέμου
αγέρωχες οι κοπέλλες.
Μαζί με τη φατιά των
δύλων τους σμίγει και η
φλόγα της φωνής τους.
Φαντάροι, σταθείτε,
μήν πάτε στο χωμό. 'Ε-
(Συνέχεια στην 8η σελ.)

ΜΕ ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΜΙΔΑΛΑΣ

Α' αποφασιστική στιγμή για την Ελλάδα και τον λαό μας...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας.

Οι άξιες αυτές τρεις υπερασπιστρίες της Πατρίδας...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Στο Γούρνο-Βίτσι και η όλη...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Τα τιμημένα στήθη τους τα στολίζει το μέταλλο της αν-
δρείας και τα παράσημα της 'Ηλεκτρας. Είν' οι ήρωικές
μαχητρίες της Σχολής Αξιωματικών του Γ.Α. που ξόλω-
σαν τον έχθρο από Πάτωμα του Γρόμμου και κέρδισαν
τη στέμνια της Αμιλλάς.

ΦΛΟΓΑΤΗ ΚΑΡΔΙΑ

Ο Γούρνος είναι η μεγάλη...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Οι δεξιότητες της 108 και 107...
Μηδισέμαχι τρεις άξιες υπερασπιστρίες της Πατρίδας...

Εικόνα 6, Εξώφυλλο Μαχητρία (Αρχείο ΚΚΕ)

ΜΑΧΗΤΡΙΑ:

Πρόκειται για τον αριθμό φύλλου 18 και εκδόθηκε στις 10 Αυγούστου του 1949.

Ο τίτλος της εφημερίδας έχει τα ίδια χαρακτηριστικά και με την προηγούμενη, δηλαδή μικρά καλλιτεχνικά γράμματα και ένα σκίτσο στα αριστερά με μια μαχήτρια που κρατάει οπλοπολυβόλο. Κάτω από τις πληροφορίες της εφημερίδας έχει σε πλαίσιο την εξής πρόταση : **«ΕΜΠΡΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΙΛΛΑ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟ 1949 ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ»**. Χρονικά βρισκόμαστε προς το τέλος του εμφυλίου. Και δίνει αυτή η λεζάντα θάρρος για τη νίκη. Ας πάμε όμως να δούμε τα άρθρα

- Το πρώτο άρθρο από τα αριστερά έχει ως τίτλο **«ΕΜΕΙΣ ΤΟ ΚΡΑΤΑΜΕ»**. Με βάση την χρονική έκδοση της εφημερίδας αποτυπώνετε η πυρετώδης προετοιμασία σε όλα τα επίπεδα των μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, σε στρατιωτικό, πολιτικό ιδεολογικό επίπεδο αλλά και στην ενίσχυση του ακμαίου ηθικού, της ανάδειξης του δίκαιου του αγώνα, της πίστης στο αγώνα πως το Βίτσι δεν θα πέσει.

Κατά τις 10-16 Αυγούστου του 1949 εκδηλώθηκε φάση του σχεδίου «Πυρσός Β» από τον μοναρχοφασιστικό στρατό και τους συνεργάτες τους αγγλοαμερικάνους ιμπεριαλιστές για την κατάληψη τους όρους Βίτσι, την εξόντωση και αιχμαλωσία των ανταρτών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας. Μέσα από αυτό το άρθρο της εφημερίδας Μαχήτριας, το καλοκαίρι του 1949, δίνεται η αποφασιστικότητα και η αυταπάρνηση των μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας για την υπεράσπιση των υψωμάτων του Βίτσι αλλά και των «απάτητων περιοχών» της Ελεύθερης Ελλάδας. Ιδιαίτερη έμφαση στο κάλεσμα των γυναικών μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας μέσα από την εφημερίδα της «Μαχήτριας» για την μάχη του Βίτσι δίνεται στην υπεράσπιση «της λεύτερης γης της πατρίδας», που θυμίζει μέσα και από αυτές τις αναφορές ότι πλέον σε μια γωνιά της Ελλάδας έχει μπει ένα τέλος στην εκμετάλλευση και την καταπίεση του λαού από της μοναρχοφασιστικές δυνάμεις στην ύπαιθρο και τα χωριά. Και για άλλη μια φορά η Μαχήτρια περνάει το μήνυμα πως «πλάι στους συντρόφους τους πολεμούν αγέρωχες οι κοπέλες» αναδεικνύοντας από την μια την χειραφέτηση της γυναίκας μέσα από την μάχη για την συντριβή των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και την τελική νίκη το λαού και από την άλλη ότι η συμμετοχή των γυναικών στο ένοπλο ταξικό αγώνα αποτέλεσε παρακαταθήκη στον αγώνα για την ισοτιμία της

γυναίκας. Κάλεσμα για ακόμη μια φορά στα παιδιά του λαού, τους φαντάρους, «σταθείτε, μην πάτε στο χαμό», δείχνοντας έμπρακτα πως και την ύστατη ώρα της μάχης η προσπάθεια συναδέλφωσης με τα παιδιά του λαού ήταν ως και το τέλος επιδίωξη των μαχητών και των μαχητριών του Δημοκρατικού Στρατού. Μία από τις ελεύθερες περιοχές της Ελλάδας ήταν στο βορειοδυτικό τμήμα της και περιελάμβανε το Βίτσι - Πρέσπες, που ήταν ελεγχόμενες από τον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας από την άνοιξη του 1947 μέχρι το τέλος του Ενόπλου Λαϊκού Αγώνα. Στο χώρο αυτό δημιουργήθηκε η Ελεύθερη Ελλάδα, τα σύνορα της οποίας μπορούμε να οριοθετήσουμε με το δυτικό άκρο να είναι σε επαφή με τα αλβανικά σύνορα και να συνεχίζει προς το Μάλι-Μάδι. Στον κεντρικό τομέα να οριοθετείται από το Βίτσι και με τον Βαρνούντα στο βόρειο άκρο να συνορεύει με την Γιουγκοσλαβία. Η έδρα της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης (ΠΔΚ), η οποία ήταν σε μια χαράδρα κοντά στο χωριό Πύλη εδραίωνε την Λαϊκή Εξουσία στην περιοχή των Πρεσπών-Βίτσι (Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών, 2016)

- Δίπλα βλέπουμε το άρθρο: «**ΜΕ ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ**» αναφέρεται στην άμιλλα που έχουμε αναφερθεί παραπάνω, που είχαν μεταξύ τους όλες οι μονάδες. Στη συγκεκριμένη άμιλλα γιορτάζονταν “τα τρίχρονα του ΔΣΕ”. Στο τέλος υπάρχει μια φωτογραφία με λεζάντα, όπου δείχνει γυναίκες που βραβεύτηκαν με Μετάλλια Ανδρείας και τα Παράσημα της Ηλέκτρας.
- Δίπλα υπάρχει το τρίτο άρθρο με τίτλο : « **ΦΛΟΓΑ ΤΗ ΚΑΡΔΙΑ** ».

Στο άρθρο αναδεικνύεται η προσπάθεια των μαχητών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας να κρατήσουν τα υψώματα στο Γράμμο κατά την επιθέσεις του αστικού στρατού με βάση το σχέδιο «ΠΥΡΣΟΣ Α» (2-8 Αυγούστου του 1949): Στη φάση αυτή προβλέπονταν μέτριες παραπλανητικές επιθέσεις στο Γράμμο, με σκοπό να δημιουργηθεί η αίσθηση στον ΔΣΕ ότι εκεί θα ξεδιπλωνόταν η κύρια επίθεση του αντιπάλου του και να καθηλωθούν οι δυνάμεις του. Μέσα από το άρθρο αναδεικνύεται πως σε αυτές τις μάχες του Γράμμου μέσα σε 9 ημέρες 5.595 φαντάροι του αστικού στρατού πλήρωσαν με το αίμα τους στην μάχη με τον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας. Οι μαχήτριες του Δημοκρατικού Στρατού αποτυπώνεται στο άρθρο η αυταπάρνηση τους, η θέληση για την νίκη και την συντριβή του εχθρού, «καμία σφαίρα και οβίδα μας δεν θα πάει χαμένη». Μέσα από τις προσωπικές μαρτυρίες και δηλώσεις των μαχητριών της 16ης Ταξιαρχίας του ΔΣΕ δίνεται η αίσθηση στους αναγνώστες της εφημερίδας το πάθος και την θέληση

για την υπεράσπιση του Γράμμου (Γράμμος, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού
Ελλάδας, Ιστορικός-Τξιδιωτικός Οδηγός, 2009)

ΠΑΡΤΙΖΑΝΑ:

Ο τίτλος «Παρτιζάνα» είναι ουσιαστικό γένους θηλυκού. Παρτιζάνος/-α, σημαίνει επαναστάτη -τρια, ο αντάρτης -ισσα, ο-η εθελοντής ένοπλος πολεμιστής -στρια που δεν ανήκει σε τακτικό στρατό και αγωνίζεται για κάποια ιδεώδη. Ιστορικά Παρτιζάνοι λέγονταν οι αντάρτες στο Β παγκόσμιο πόλεμο που αγωνίζονταν ενάντια στους Ναζί όχι μόνο οι γνωστοί Παρτιζάνοι στην Γιουγκοσλαβία, αλλά και οι Ιταλοί Παρτιζάνοι που εκτέλεσαν τον Μουσολίνι, οι Σοβιετικοί μαχητές, οι Έλληνες αγωνιστές του ΕΑΜ και αντάρτες του ΕΛΑΣ (Β.Ι. Λένιν, 2017).

Εδώ βέβαια αυτοί οι αντάρτες και αντάρτισσες συνέχισαν τον αγώνα για ελευθερία και για μια άλλη κοινωνία μέσα από τον ΔΣΕ. Είναι όργανο ανταρτισσών Σχολής Αξιωματικών ΓΑ, το συγκεκριμένο φύλλο έχει αριθμό φύλλου 3 και εκδόθηκε την Τρίτη 26 Ιούλη 1949.

- Έχει μόνο ένα άρθρο με τίτλο «**ΗΛΕΚΤΡΑ-ΓΚΙΝΗ**». Πρόκειται για δυο ιστορικά γυναικεία πρόσωπα, που έδωσαν τη ζωή τους στην ταξική πάλη ,σε διαφορετικές χρονολογίες η καθεμιά, αλλά σκοτώθηκαν κοινή ημερομηνία, 26 Ιούλη, όπου εκδόθηκε και το συγκεκριμένο φύλλο της εφημερίδας, και για αυτό είναι αφιερωμένο σε αυτές τις δυο. Διαβάζοντας το άρθρο παραλληλίζει τη δράση της μιας και της άλλης. Για τη ζωή της Ηλέκτρας αποστόλου έχουμε αναφερθεί παραπάνω. Παρακάτω θα αναφερθούμε στη ζωή και δράση της Ειρήνης Γκίνη.

Η Ειρήνη Γκίνη (Μίρκα Γκίνοβα), 24χρονη νηπιαγωγός από το χωριό Ξανθόγεια (Ρουσίλοβο) της Έδεσσας, ήταν η πρώτη γυναίκα που εκτελέστηκε με απόφαση Έκτακτου Στρατοδικείου. Γεννήθηκε το 1923 κοντά στη λίμνη Οστρόβου. Οι γονείς της ήταν φτωχοί αγρότες σλαβομακεδόνες . Από μικρή ακόμη γεύτηκε τις πίκρες και τα βάσανα της ζωής. Έμεινε ορφανή από μητέρα και μεγάλωσε μέσα σε χίλια βάσανα και δυσκολίες. Η έλλειψη της μητρικής στοργής θέριευε τη δική της αγάπη στους βασανισμένους και κατατρεγμένους .Οι δυσκολίες της ζωής που γνώρισε από τα πρώτα τα πρώτα βήματα, της δημιούργησαν χαρακτήρα αποφασιστικό, θαρραλέο, αγωνιστικό. Αποφοίτησε το 1939 από το διδασκαλείο Νηπιαγωγών Καστοριάς, αλλά η δικτατορία του Μεταξά δεν την διορίζει επειδή είναι «μακεδονοπούλα». Αυτό την έκανε να νιώσει πιο πολύ το ζυγό κάτω από τον οποίο στέναζε η πατρίδα. Το 1940, διορίστηκε προσωρινά σε ένα χωριό της Έδεσσας. Η Ειρήνη Γκίνη οργανώθηκε το 1942 στην ΕΠΟΝ

ενώ το 1943 κατατάχθηκε στα αντάρτικα τμήματα του ΕΛΑΣ στο Καϊμακτσαλάν. Από το 1942 δουλεύει στο χωριό της παράνομα. Ξεσηκώνει τα κορίτσια της επαρχίας στον απελευθερωτικό αγώνα. Το καλοκαίρι του 1946, στο δάσος της Έδεσσας, κρύβονται η μικρή ανταρτομάδα του Καϊμακτσαλάν. 200 χωροφύλακες και μαυροσκούφηδες κύκλωσαν το μέρος. «Η Μίρκα ήταν με άλλους 6 συντρόφους , όλοι άοπλοι. Μόνο αυτή είχε παραμπέλ. Η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη...χρειαζόταν σε τέτοιες στιγμές θάρρος, αποφασιστικότητα, αυτοκυριαρχία... .πλησιάζουν... η θαραλλέα Μίρκα δε χάνει το θάρρος της. Σηκώνει το παραμπέλ και σκοπεύει. Αλλά οι σφαίρες της είναι λίγες και εκείνοι είναι πολλοί. Έτσι πέφτει στα χέρια τους μαζί με τους συντρόφους της (Εκθεση ντοκουμέντων και αρχειακού υλικού, 2016)

ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ!

ΠΡΩΤΙΣΤΕΣ ΤΩ ΒΙΤΩΙ

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΙΟΥΛΗ 1949

ΒΓΑΙΝΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΑΧΗΤΡΙΕΣ ΤΗΣ 105 ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ — ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 2

ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ

Η ΗΛΕΚΤΡΑ

Βιογραφικό Η.Σ.Ε.—105

Όταν ρίξει κανένας μία ματιά, στο Πάνθεο των ηρώων της έθνικς μας αντί να σταματήσει στη μαρτυρική μορφή της Ηλέκτρας Άποστόλου, Η ήπεροχη αυτή Έλληνίδα με τη βαθιά πίστη και την απεριόριστη αγάπη στο Ιδιανό του αγώνα δάζει φωτεινό σύμβολο για την απολυτρωση του λαού μας.

Μέλος της ΟΚΝΕ στα 14 χρόνια της κι' αργότερα του ΚΚΕ συντελεί στην ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος, αντιπροσωπεύει την έλιγνιδα σε Διεθνή αντιρατσιστικά συνέδρια των γυναικών. Για την πλούσια δράση της πιάνεται απ' τους ταγματα-λήτες, βασανίζεται απάνθρωπα κι' αβοήθητα προστάσσεται βλασφημίες της, περιφρονώντας το θάνατο, παραμένει τη ζωή της στην αγκαλιά της άθανασίας. Γιατί η ΗΛΕΚΤΡΑ ΖΕΙ και μάς δίνει στο σκληρό μας αγώνα που είναι συνέχεια του δικού της αγώνα.

13 ΜΑΧΗΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ ΜΑΣ ΤΙΜΩΝΗΚΑΝ ΜΕ ΤΟ Η.ΡΑ.Σ.Η.Μ.Ο. Η ΗΛΕΚΤΡΑ

έξορξεται πολλές φορές. Το 1942 δραπέτευσε απ' την Ανάφη και ρίχνεται ολόψυχα στον αγώνα για τη λευτεριά του λαού μας. Τον

Τμή και δοξα στις ήρωικές μας μαχητρίες που στήριξε τα στήθη τους τό παρτίσο αγώνα της Ηρωίδας ΗΛΕΚΤΡΑΣ.

ΔΕΤΕ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ

Νά σώσουμε τη ζωτικότητα

Αυτές οι πολεμίστριες που ξεπλητίζονται κομβιλάνας πελάρια έόλα και πέτρες για την οχύρωση, που σπάνε τά πόδια τους και κινδυνεύουν τη ζωή τους στο μικροπόλεμο, που συγγαλονίζουν τις λαϊκές και τις κορφές με τά τραγούδια τους, όταν καταβαίνουν σε δημοκρατική συνέλευση διατάζουν, ντρέπονται να ποτε την γνώμη τους και χρειάζεται να τις θράξει με το ποικέλι ο προϊστάμενος κάθε κουβέντα τους που τις πιά πολλές φορές είναι πολύτιμη με την άπλοτητά της. Γιατί λοιπόν να διατάζουν; Τιποτα δέ δικαιολογεί το διαταγμό τους. Σκάψουμε τον δά πετούσαμε καλύτερη ανάπτυξη του τμήματός μας. Άς βοηθήσουν όλοι σ' αυτή την κατεύθυνση.

Έξορμήσεις

«Γιορτάζοντας τη νίκη μας στην Αμίλλα, εμπρός-νά έξορμήσουμε απόψε για τη γρηγορώτερη τελειοποίηση της οχύρωσής μας.» Μ' αυτά τά λόγια της απεύθυνε όλες οι κοπέλες του III τάγματος 10 του Ιούλη, σ' όλα τά τουσυκάκια, και κουβάλησαν ξύλα για τά πολυβολιϊ. Κι' οι έξορμήσεις αυτές που συνεχίστηκαν κι' άλλες βραδύες αργότερα και συντέλεσαν αποφασιστικά στό να σκεπαστούν συντομότερα-νά πολυβολιϊα και τά άμπριά μας ει- (Συνέχεια στην 3η σελ.)

ΠΡΩΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΜΙΛΛΑ

Δ.Σ.Ε.—105 ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ

Με την εβδονειδησία σας, τη προσέλευση σας στο καθήκον, την εργατικότητα σας, την κατάλληλη έκμεταλλευση του πολιτικού χρόνου, την θαυράσια αντοχή σας, την πολεμική σας επίδοση, φανήκατε γνήσιες θυγατέρες του πατριωτικού λαού μας, που επαναστατημένος μάχεται για τη λευτεριά και ανεξαρτησία του.

Δειξάτε με τις πράξεις σας πως νοιάζεστε βαθιά τό ρολό της Έλληνίδας μαχητριάς της Λαϊκής μας επανάστασης.

Στόν πόλεμο, στην εκπαίδευση, στην οχύρωση στις βαθείς διεισδύσεις στα μετώπια των εχθροδύστων σκληρές πορείες,

στη σκοπιά και στη ενέδρα, φανήκατε αντάξιες των συναγωνιστών σας και επιβεβαιώσατε πως κρατάτε γερά τό τιμημένο τουφέκι του ελευθερωτή λαϊκού μας Στρατού. Τήρα στα χέρια σας άνεμεισε η σημαία της Αμίλλας των μαχητριών του Βίτσι. Μά από σά και μπρός μπεινουν προστάσ σας πιά βαρεία καθήκοντα. Πρέπει να σεις τό παράδειγμα και υπόδειγμα στην πολεμική και ατομική ζωή. Σάλες σας είσε κληρώσεις.

Από σάς η Ταξιαρχία μας και ο Λαός του Βίτσι, περιμένει να εκπληρώσετε στό άκέραιο τό καθήκον σας, και να δώσετε συντριπτικά χτυπήματα στόν εχθρό, που δά επιχειρήσει με όλα τά μέσα

του να τό σκλαβώσει. Μά τό Βίτσι πρέπει να γίνει και θα γίνει τιμωρη και κάστρο Λευτερίας. Με τέτοιες λεβαντίδες σάν και σάς δέν μπορεί πασα η Ταξιαρχία μας να συντηρήσει σ' αυτό! Νά κάνει πράξη τό γενικό σύνθημα: Στο Βίτσι ο εχθρός δέν δά περάσει. Στο Βίτσι δά κερδίσουμε τη μάχη της λευτερίας και της ειρήνης.

Μ' χήριες που δέν σας έλαχε η τιμή να πολεμήσετε στην πρώτη γραμμή των εχθροδύστων, φανείτε αντάξιες των συναγωνιστριών σας που άναδείχτηκαν ηρωίδες, στό Κουλλκουδούρια, στό Αναγνωμο, στό Γκλ. Βατα, στό Ράντοσι, στην Όβινά στη Λυδιά, στό Βάρμπεσα.

Μαχητρίες της 105 Ταξιαρχίας.

(Συνέχεια στην 4η σελ.)

Εικόνα 8, Εξώφυλλο Παρτιζάνες του Βίτσι (Αρχείο ΚΚΕ)

Παρτιζάνες του Βίτσι:

- Επάνω και στο κέντρο είναι ξεκάθαρος ο τίτλος της εφημερίδας «Οι Παρτιζάνες του Βίτσι» ,είναι με έντονα γράμματα και από πίσω υπάρχει ένα σκίτσο με βουνά, γεμάτα έλατα και ο ήλιος αρχίζει να ανατέλλει. Θέλει να συμβολίσει τα βουνά του Βίτσι και με τον ήλιο που ανατέλλει ότι σύντομα θα έρθουν καλύτερες μέρες. Τα γράμματα του τίτλου της εφημερίδας είναι έντονα μαύρα και στα γράμματα «ζ» και «ς» φαίνεται να παριστάνεται το δρεπάνι. Κάτω από τον τίτλο δίνονται πληροφορίες για την εφημερίδα: δημοσιεύτηκε στην Κυριακή 24 Ιούλη του 1949 και βγαίνει από τις μαχήτριες της 105 Ταξιαρχίας και τέλος ο αριθμός φύλλου είναι το 2.

Ο τίτλος αναφέρεται σε γυναίκες μαχήτριες που βρίσκονταν στο Βίτσι. Ο κατεχόμενος από το ΔΣΕ χώρος στο Βίτσι περιλάμβανε τους ορεινούς όγκους Βαρνούτα ή Μπέλα Βόδα, Βέρνο ή Βίτσι και το Μάλι Μάδι. 1. Ο Βαρνούτας βρίσκεται βορειοδυτικά της Φλώρινας και στα σύνορα με την ΠΓΔΜ, έχει την υψηλότερη κορυφή του στο ελληνικό έδαφος, με υψόμετρο 2.334μ. Κατευθύνεται νότια και χαμηλώνει στη διάβαση Βίγλας Πισοδερίου. 2. Το Βέρνο, με υψηλότερη κορυφή το Βίτσι (υψ.2.128 μ) αποτελεί συνέχεια του Βαρνούτα προς το Νότο και βρίσκεται ανάμεσα στους νομούς Καστοριάς και Φλώρινας. 3. το Μάλι-Μάδι ορίζεται δυτικά από τα σύνορα με την Αλβανία, βόρεια από το δρόμο Κρυσταλλοπηγής-Βατοχωρίου, ανατολικά από το βόρειο κλάδο του Αλιάκμονα, νότια από τον κάμπο της Μεσοποταμίας. Υψηλότερη κορυφή του στο Βορρά το Μπούτσι(1.776μ.) στο Νότο το Βούτσι, δυτικά το Μάλι-Μάδι ενώ στο κέντρο ο βράχινος σκελετός ορίζεται από τη Μεσκίνα Τούμπα, τις Ραμπατίνες, την Πόποβα Νίβα (Βίτσι, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Ιστορικός-Ταξιδιωτικός Οδηγός, 2018)

- Στο εξώφυλλο δεν έχει εικόνες, έχει 4 άρθρα με λεζάντα. Το πρώτο δεξιά έχει τίτλο: «ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ, ΗΛΕΚΤΡΑ». Είναι ένα άρθρο για ιστορικό πρόσωπο -γυναίκα- την Ηλέκτρα Αποστόλου. Αναφέρεται στη ζωή της Ηλέκτρας και την σημαντική της συμβολή στο γυναικείο κίνημα. Στη μέση του άρθρου έχει ένα ορθογώνιο πλαίσιο που γράφει: 13 μαχήτριες της Ταξιαρχίας μας τιμήθηκαν με το παράσημο Ηλέκτρα. Το παράσημο “Ηλέκτρα” ήταν μια ελάχιστη ηθική αμοιβή στις μαχήτριες και τους μαχητές που έγραψαν τη δική του λαμπρή σελίδα στην τρίχρονη εποποιία του ΔΣΕ , ώστε ν’ αναγνωριστεί

η συμβολή τους, να τους ενθαρρύνουν και ταυτόχρονα να παραδειγματίσει τους υπόλοιπους.

Απονεμόταν σε μαχήτρια, απλή στέλεχος, που με την παλικαριά, τη μαχητικότητα, την αυτοθυσία, την ψυχραιμία της είχε αποδείξει πως είναι άξια συντρόφισσα της αξέχαστης ηρωίδας του ελληνικού λαού. Το μετάλλιο απεικόνιζε μέσα σ' έναν κόκκινο κύκλο ανάγλυφη την προσωπογραφία της Ηλέκτρας Αποστόλου. Το διάσημο αποτελούνταν από μια ταινία μπλε με κόκκινο περιθώριο στο πάνω και στο κάτω μέρος που έφερε το όνομα της Ηλέκτρας (Μανιτάρα-Ζώργιου, 2015)

- Από κάτω είναι το άρθρο με τίτλο: «**Πρώτες στην άμιλλα**», οι μαχήτριες ανάμεσα τους φαίνεται να είχαν άμιλλα μεταξύ τους και μάλιστα οι μαχήτριες της 105 Ταξιαρχίας βγήκαν πρώτες. Γίνεται αναφορά στην πρωτιά και ενθαρρύνουν τις μαχήτριες να συνεχίσουν και να μπουν πιο βαρεία σε καθήκοντα. Η Ταξιαρχία και ο λαός του Βίτσι αναφέρει ότι περιμένει να εκπληρώσουν στο ακέραιο το καθήκον τους, επίσης “ με τέτοιες λεβέντισσες σαν και εσάς δεν μπορεί παρά η Ταξιαρχία μας να συντελέσει σε αυτό ! Να κάνει πράξη το γενικό σύνθημα : στο Βίτσι ο εχθρός δεν θα περάσει. Στο Βίτσι θα κερδίσουμε τη μάχη της λευτεριάς και της ειρήνης”.

Αριστερά υπάρχουν δυο πιο μικρά άρθρα: το πρώτο επάνω έχει ως τίτλο : «**Λέτε τη γνώμη σας- Να σπάσουμε τη διστακτικότητα**». Αναφέρει ότι παρόλο που οι μαχήτριες δείχνουν τέτοια ανδρεία, και μαχητικότητα στις μάχες , διστάζουν να μιλήσουν στις γενικές συνελεύσεις. Και μπαίνει ως καθήκον να βοηθηθούν οι μαχήτριες και να συμβάλλουν πιο σημαντικά σε αυτή τη διαδικασία. Φαίνεται πόσο σημαντική ήταν η γνώμη όλων, και πόσο μάλλον και των γυναικών που έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Η γυναίκα στην Ελεύθερη Ελλάδα για πρώτη φορά πήρε μέρος σε εκλογές, εξέλεγε και εκλέχτηκε, ανέλαβε υπεύθυνες θέσεις στη νέα εξουσία. Έγινε μέλος του Λαϊκού Συμβουλίου του χωριού ή της επαρχίας, δικαστής στα Λαϊκά Δικαστήρια, λαϊκός πολιτοφύλακας, φρούραρχος ή αγροφύλακας. Συγκεκριμένα, γύρω στα τέλη του 1948 πάνω από το 20% των μελών των λαϊκών οργάνων ήταν γυναίκες. Η συμμετοχή της γυναίκας στους λαϊκούς θεσμούς είχε μια εξελικτική πορεία, με δυσκολίες στην αρχή , αλλά ανοδική στη συνέχεια. Η γυναικεία συμμετοχή στους θεσμούς της Ελεύθερης Ελλάδας είχε ανομοιομορφίες από περιοχή σε περιοχή. Σε χωριά που υπήρχε μετανάστευση αντρικού εργατικού δυναμικού και η πλειοψηφία των κατοίκων ήταν

γυναίκες , παρουσιάστηκε η ανάγκη εξειδικευμένης δουλειάς για τη συμμετοχή τους στους λαϊκούς θεσμούς. Οι γυναίκες σ' αυτά τα χωριά, παρόλο που είχαν οι ίδιες την ευθύνη της διαχείρισης των οικονομικών της οικογένειας, παρέμεναν αποκλεισμένες από την κοινωνική παραγωγή, περιορισμένες στο ατομικό νοικοκυριό. Το ξερίζωμα των αναχρονιστικών απόψεων για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία, ιδιαίτερα στην κοινωνική δράση, χρειαζόταν ένα ορισμένο χρονικό διάστημα (Γκόγκογλου, 1998)

- Από κάτω υπάρχει το άρθρο με τίτλο:«**Εξορμήσεις**» , και συνεχίζεται το άρθρο στην σελίδα 3. αναφέρεται σε μια «Εξόρμηση» που έγινε τη νύχτα της 10 του Ιούλη από το ΙΙΙ τάγμα για να τελειοποιήσουν το όχυρό τους, κουβάλησαν ξύλα για τα πολυβόλα. Επίσης σημαντική προσφορά των γυναικών στα οχυρωματικά έργα. «Χαρακώματα της λευτεριάς» ονομάστηκαν τα οχυρωματικά έργα που φτιάχτηκαν από άνδρες και γυναίκες των απελευθερωμένων χωριών από το ΔΣΕ. Η δουλειά αυτή δεν ήταν μόνο βαριά αλλά και πολύ ριψοκίνδυνη, γιατί γινόταν στην πρώτη γραμμή του μετώπου.

Στις απότομες και πολλές φορές ολόγυμες βουνοκορφές, σε 1500-2500 μέτρα υψόμετρο έπρεπε να φτιάξουν πολυβολεία και χαρακώματα, μεταφέροντας από απόσταση 2-5 ωρών τεράστιους κορμούς δέντρων. Στο Βίτσι, στις οχυρώσεις δούλεψαν οι αντάρτισσες . Έσκαψαν πολυβολεία, χαρακώματα, ορύγματα. Το τάγμα Μηχανικού είχε στο μεγαλύτερο ποσοστό του γυναίκες. Άνοιξε 106 πολυβολεία, σκέπασε 28 πολυβολεία, άνοιξε 110 ατομικές θέσεις και 2.105 μέτρα χαρακώματα (Βίτσι, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Ιστορικός-Ταξιδιωτικός Οδηγός, 2018)

ΟΙ ΕΣ Τ' ΑΙΜΑΤΑ! ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ!

ΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ

Αριθμός
τόμος 5
Γενάρης
1949

Όργανο των Μαχητριών της Π. Γεραρχίας του Δ.Σ.Ε.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΤΡΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΝΑΔΕΦΩΣΗ ΜΗ ΤΟΥΣ ΦΑΝΤΑΡΟΥΣ ΚΑΙ ΦΘΟΝΟΦΡΟΥΡΙΤΕΣ

«Αδίστοχα φθονοφρούριτες και επιπόνοι μήν πολεμάτε μήν γίνεσαι τό αίμα σσι, γιά τό έθνος συμπαύοντα, έλάτ'ε τά συνδελφωθούσα γιά τά έθνη ή ελπίση και ή ήρωισία στή ζωή μας.»
Μέσα στους χρόνους της κόπης άκού γιναι καθ' ύλην, πατριωτική, τιμω ή φωνή της μαχητριας του Δ.Σ., που με τών ήλιόβου άπελευθώνεται στους φαντάρους.

«Η φωτιή αυτή της γυναίκας, που κρατά τό έθνος στα χέρια και μάχεται γιά τό λευτεριά, γιά την ελπίση της Ιστορίας και προσινα συνδελφωσση, βρισται βαθια άκηχηρη, στην καρδιά του φανταρου θύματος διι έχει γυναίκα, που τόν περιτριβε, παιδιά, που τόν χρειάζονται τόν πατέρα, μόνι, που κλαίει γιά αυτόν.»

«Ο ρόλος της μαχητριας στή δουλειά της συνδελφωσης, είναι σοβαρός. Η γυναίκα σιγαίει περισσότερο και ξυπνά στή συνείδηση των φανταρων την άπορησση, που έχουν στις οικογένειες τους, στα παιδιά τους, που τ' άφισαν χωρίς καμιά άπορησση. Γιατί γιά τό πολέμησαν τόν Δ.Σ. τάξουν αίμα άδελφικό, έλληνικό μά και τό αίμα θούε γιά τόνα συμπαύοντα.»

Τέτοια πρέπει τό έθνος την συμμετοχή μας σεις άπορησες συνδελφωσης

γιά τό δουλέψουμε σσατά σ' αυτόν τόν τόρτα.
Μελετημένα τά είναι τό συνδελφικά μας και πατριωτικά σί άπαντήσεις μας άκούη και σέ φανταρη που πολεμάμε με τό δηλήτήριο του μοναρχοφασισμού μας βρίζε.
Συνδελφωση προσινα ή Δ.Σ.Ε σιούς φανταρους του μοναρχοφασιστικού στρατού.

«Η συνδελφωση αυτή γιά τίς μάχες, γυναίκες και άδελφέ, τους αγέλια τά γιναι ήρωισία καλή.»

Αυτό τό όνομα, θα δείξουμε έπεις με τό γράμματά μας, που θα φθάσουν άδίστοχα σ' αυτός με τίς προκηρύξεις με την συνδελφωση μας σία χωριό, που πολεμάμε. Με τό άλλο στό χέρι θα πολεμήμε τόν μοναρχοφασισμό, θα δώσουμε γιά τό κτήματα μέσα άπ' τίς γραμμές του Δ.Σ. που άνηλούμα. Προβλήλη άδως ή φωνή μας, που θα καλέι γιά συνδελφωση πρέπει τά φθάνει σιόν φανταρους, τά φθάνει στήν μάνα του φανταρου γιά τό έσηκωθεί πλάι σ' ής; που πολεμάμε γιά την λευτεριά, άπερησση, δημοκρατία σς καλή γιά την ελπίση, που είναι όχι μόνο κόπος διας μας αλλά και του παιδιού της.

ΕΠΑΙΝΟΙ

«Η Άνδωνίδου Μαρίνα παίρνει έπαινο άπ' την διοικήσσης γιάτί παίρνει μέρος γιά άρρώση φρουρά σέ μάχη και σέ μεγάλη πορεία έβρισε μεγάλη άνοχη σ'όλο τό διάστημα της μάχης τραγουδούσε.
Η Άντ'εμίθου Αμαθηνή (νοσοκόμη) παίρνει έπαινο γιάτί άνηφάντας τα πυρά των έχθρικών άεροπλάνων έπέδωσε και μεταφέρει έναν βαρεια τραυματισμένο στήν κλίνη της ώς τό σταδιο έπίθεσης.»

Μπαρναβία Βαϊτσά. Παιδίνα έπαινο γιάτί άνηφάντας τό πυρά του έχθρικού πυροβολικού και άεροπλάνων γούρισε στή διοικήση της και πήρε υπομαχικά γιά τό όλοπολυβάλο της άμμοσάκης που έλαχεν έπαινοσ.

Γιασπία Μαρία. Παιδίνα έπαινο γιάτί στήν μάχη Κούρτε Τετί πολεμήσε καλήκαρδια.

Ελίση. Πήραν έπαινο γιάτί διακαίθη τον σεις άπερησες βορειές Σερβων Σιδηροκόντου σί παρακάτω καλήκαρδια.

«Η Άνής Βοσικλή Κωστακίδου, Φωτεινή Λοκίτη, Μενέλια Λαγκαρούλη, Άσπασσία Αρβάνη, Μ. Μάλλου, Άντισσαία Χερσίδου.»

«Η Μικοναίλια Εγγυλίη και Σαρρούδη Βοσικλή γιάτί πολεμήσαν καλήκαρδια στήν μάχη τών Μελιβιδών. Η Καρμαζίδου Βάγια σκεπύσθη άδρου γιά την έδωσση βολή στήν ίδια μάχη.»

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Π.Δ.Ε.Γ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Σ. ΕΛΕΥΘ. ΕΛΛΑΔΑΣ. Η Παναλλοδαφική Δημοκρατική Ένωση Γυναικών με την έγκυρία της πρωτοχρονιάς άπεύθυνα σεις γυναίκες της Ελλάδας πρωτοχρονια μήνυμα, του άνδρα σ' άλλα έθνη.

«Η Π.Δ.Ε.Γ. στέλνει σεις ήρωικές μαχητρες του Δ.Σ.Ε. σεις κληρίτεις, η πρωτοχρονιά σεις άσπασση και κλησση ήρωισία σεις χαιρησση και υστερία, ευχών. Ο άδρας, που περιμαί μεσα σέ καλήρη καλή αίμα και ροζ φως; άνέδωσε τό γυναικείο κίνημα σς γρού, άπορησσησση στήν άγνη να του λαού μας. Σοφισάμε σσρία με σσην καλή του άδελφικού λαού γιά την πατρίδα και την Άνεξαρτησία.»

«Η βασανισμένη πατρίδα μας, ό λαός μας, σ' άδελφια μας, μάς καλούν σιόν καινούργιο χρόνο να δυναμώσου με την κίλη μας. Δυναμώσε και σσνα άδελφώντες, κλάι-κλάι με τους άνδρες άδρας να διάβουμε τρους άμερικανούς άμπερτες, του καλέμου, να συντρίψουμε ή, μα του μοναρχοφασισμού να χτί σσση σην έλευση ή, άπορησσησση ή, κλάι. Πρωίτες σς ν καλή, έναντια σιόν έχθρό. Πρωίτες σεις συμπαύοντα.»

«Όταν κάθε πατριωτική και πατριώτισσα κάνει τό καλήμον της άλέναινα σσο λαό, μπορούμε να άμυνουμε τό ήρωικό χρόνο μας; και σιόνη.
ΟΛΕΣ ΣΤ' ΑΙΜΑΤΑ! ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ!»

ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ ΥΠΕΡΣΙΟΝΙΣΜΩΝ

«Η συν. Λαδάς Φανή (νοσοκόμη) όνομασση Λοκίς του Δ.Σ.Ε. γιάτί σεις 2)12)88 σέ άπερησση κακά του έχθρού, σέ άνεπίθεση ήρωε λαφύρα μάς μπρέντια κίτι την χρησιμοσσησση άπέδωσ άνάνια σιόν έχθρό.»

«Η συν. Στενοπούλου Βασιλική (σύνθεσση) όνομασση Λοκίς του Δ.Σ.Ε. γιάτί μεσα στήν καταγίδα τών σερβων έξοκλήσσε σεις τίς άπορησες που της άναίθησαν.»

«Η συν. Γιαννικίτου Μάρθα όνομασση Λοκίς του Δ.Σ.Ε. γιάτί σέ άπέδωσση 10 μέρων ζωοσσησση τών έχθρών και άπορησσησση έναν στυγαλιστή ή, τά κόρη του, νερού, σιόν μάχη Άστωφ λιτά.»

«Ελίση όνομασσησση Λοκίς γιά την καλήκαρδια του, ή Καρμαζορούδη Άρμού και Τσαρσανίδου Βάγια.»

Εικόνα 9, εξώφυλλο Αγωνίστρια (Αρχείο ΚΚΕ)

ΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ:

Πρόκειται για το όργανο των Μαχητριών της II Μεραρχίας του ΔΣΕ, εκδόθηκε τον Γενάρη του 1949 με αριθμό φύλλου 5. Ο τίτλος είναι με έντονα, μεγάλα κεφαλαία γράμματα που φανερώνει επιβλητικότητα και αποφασιστικότητα.

- Το εξώφυλλο χωρίζεται σε 4 μέρη με 4 άρθρα μόνο με λεζάντα, χωρίς εικόνες. Το πρώτο άρθρο αριστερά έχει τίτλο : Ο ρόλος της μαχήτριας στη συναδέλφωση με τους φαντάρους και εθνοφρουρίτες. **«Αδέρφια εθνοφρουρίτες και φαντάροι μην πολεμάτε μην χάνεται το αίμα σας για τα ξένα συμφέροντα, ελάτε να συναδελφωθούμε για να έρθει η ειρήνη και η ησυχία στη χώρα μας».**

Το σημαίνον «συναδέλφωση είναι ουσιαστικό, γένους θηλυκού και δηλώνει μια αντιφατική κατάσταση στα πλαίσια του πολέμου. Να συναδελφωθούν με τους εχθρούς. Ξεχωριστό κεφάλαιο ήταν η προσπάθεια των μαχητριών του ΔΣΕ να παρέμβουν στους φαντάρους του αστικού κυβερνητικού στρατού. Δε δίσταζαν να διακινδυνέψουν ακόμη και τη ζωή τους για να οργανώσουν αυτήν τη διαφωτιστική δουλειά, με «όπλο» τον τηλεβόα, τα τρικ, άλλα προπαγανδιστικά μέσα. Δεν είναι λίγες οι φορές που μαζικά αλλά και ατομικά φεύγανε φαντάροι από τον εθνικό στρατό και στρατεύονταν στο ΔΣΕ , μετά από τη φλογερή παρέμβαση μαχητριών. Σε ορισμένα τμήματα , οι μαχήτριες είχαν οργανώσει «βραδινή εκπομπή» απευθυνόμενες στους φαντάρους. Κάθε βράδυ μόλις κόπαζε η μάχη , πήγαιναν κοντά στη γραμμή του αστικού στρατού με τον τηλεβόα. Πολλές φορές αντιμετώπιζαν ακόμα και εχθρικά πυρά στην προσπάθεια ορισμένων στελεχών του αστικού στρατού να τις εμποδίσουν να μεταφέρουν το μήνυμα «της συναδέλφωσης» , που επιδρούσε σε ορισμένους φαντάρους του αστικού στρατού.

- Από κάτω ακολουθεί το: Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα της ΠΔΕΓ προς τις γυναίκες της Ελλάδας. Στα πλαίσια το νέου χρόνου, αφού η εφημερίδα εκδόθηκε Γενάρη η ΠΔΕΓ στέλνει θερμό χαιρετισμό στις ηρωικές και αλύγιστες μαχήτριες του ΔΣΕ , καλεί όλους με τη νέα χρονιά(1949) να δυναμώσουν την πάλη τους και να γίνει η χρονιά αυτή , χρονιά νίκης και ειρήνης. Το γιορτινό μήνυμα κλείνει **«ΟΛΕΣ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑΙ ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ».**
- Δεξιά υπάρχουν δύο πιο μικρά άρθρα, το πρώτο επάνω γράφει : ΕΠΑΙΝΟΙ.

Αναφέρει τα ονόματα μαχητριών (Αηδονίδου Μαρίκα, Παντεμίδου Λαμπρινή, Μπορνιά Βαίτσα, Γκαρίπη Μαρία...) που μέσα από την ηρωική τους στάση πήραν επαίνους από

διοίκηση. Από κάτω υπάρχει το άρθρο με τίτλο: Ονομασίες Υπαξιωματικών. Αναφέρεται σε πέντε μαχήτριες (Λαδάνη Φανή, Ξενοπούλου Βασιλική, Γιαννακίδου Μάρθα, Καραγιαρρούδη Χρυσή, Τσομπανίδου Βάγια που μέσα από παλληκαρίσσιες πράξεις π.χ. η πρώτη σε επιχείρηση κατά του εχθρού πήρε λάφυρο μια μπρέντα και την χρησιμοποίησε αμέσως ενάντια στον εχθρό, ονομάστηκαν λοχίες του ΔΣΕ (Αυτές οι αγνώστες μαχήτριες , 2005).

Ηλέκτρα:

Η εφημερίδα έχει το όνομα Ηλέκτρα, που βασίζεται στο ιστορικό πρόσωπο την Ηλέκτρα Αποστόλου.

Εκδόθηκε από τις μαχήτριες της 107 Ταξιαρχίας,, στις 5 Μάρτη το 1949, και ο αριθμός φύλου είναι το 2.

- Τα γράμματα αυτού του τίτλου της εφημερίδας είναι καλλιτεχνικά. Δεξιά από τον τίτλο Ηλέκτρα, είναι πλαισιωμένα τα αρχικά γράμματα της ΠΔΕΓ και αριστερά πλαισιώνεται το μήνυμα : « με τη γερή μας οχύρωση θα κάνουμε φρούριο το Μάλι-Μάδι». Μάλιστα και η λεζάντα του ενός από τα δύο άρθρα , το οποίο καλύπτει και τι μεγαλύτερο μέρος του εξώφυλλου φέρει ως τίτλο: «**Θα κάνουμε φρούριο το Μάλι-Μάδι.**». Αρχικά αξίζει να σημειωθεί η μάχη στο Μάλι-Μάδι και ποια ήταν η δράση της 107ης Ταξιαρχίας για να έχουμε καλύτερη εικόνα του άρθρου.

Ο ΔΣΕ νίκησε στο Μάλι-Μάδι τον κυβερνητικό στρατό σε μια σειρά μάχες , πέρασε στην αντεπίθεση, τον ανέτρεψε και του προξένησε σοβαρές απώλειες, με αποτέλεσμα να τον πετάξει διαλυμένο στον κάμπο. Η βασική επιδίωξη του αντιπάλου να εξοντώσει τις δυνάμεις του ΔΣΕ στο χώρο του Μάλι-Μάδι απέτυχε. Ο ΔΣΕ ύστερα από πετυχημένη αντεπίθεση του σε συνεχή αγώνα τριών ημερών , διέλυσε και έθεσε εκτός μάχης την 22η, την 3η Ορεινή και την 73η Ταξιαρχία και προκάλεσε σημαντικές απώλειες στην 45η Ταξιαρχία του κυβερνητικού στρατού. Ο ΔΣΕ πέρασε στην αντεπίθεση και νίκησε στο Βίτσι τον κυβερνητικό στρατό. Φόβισε τ' αφεντικά του , τους Αμερικάνους μπερλιαλιστές , παρά την υπεροχή που είχαν σε άνδρες και πολεμικά μέσα. Ο ΔΣΕ νίκησε γιατί είχε ένα πανίσχυρο όπλο, την ηθικοπολιτική του ανωτερότητα, τα ιδανικά του, γιατί ήταν λαϊκός επαναστατικός στρατός. Η έναρξη της επιχείρησης ξεκινάει με την κίνηση των τμημάτων της 107ης Ταξιαρχίας με τρία Τάγματα συν μια Διλοχία . Το άρθρο αναφέρει ότι οι γυναίκες της 107ης Ταξιαρχίας, μετά τη νίκη έμειναν κάποιες στα υψώματα του Μάλι-Μάδι να τα φυλάνε από τον κυβερνητικό στρατό. Υπόσχονται ότι “Δε θα πατήσει πόδι φασίστα στα χώματα αυτά” στο όνομα των συναγωνιστριών τους που έπεσαν σε αυτά τα εδάφη (Γράμμος, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Ιστορικός-Τξιδιωτικός Οδηγός, 2009)

- Το δεύτερο άρθρο έχει τίτλο λεζάντας : «**Νίκησα την κούρασή μου**». Αναφέρεται σε μαρτυρία κάποιας μαχήτριας , δεν γράφει το όνομα της. Χαρακτηριστικά λέει: « ...πήγαινα μπροστά με το οπλοπολυβόλο στην πλάτη και πίσω μου ακολουθούσε η φάλαγγα. Για μια στιγμή ένοιωσα κούραση...{...} Ασυναίσθητα έσφιξα πιο δυνατά το οπλοπολυβόλο και μονολογώντας είπα: Έτσι πρέπει να 'μαστε, για να μπορέσουμε σε πιο μεγάλες μάχες ν' ανταποκριθούμε. Η αποστολή πέτυχε...μα είχα νικήσει και την κούραση...».

Η εξιστόρηση αυτής της πορείας είναι αρκετά ενδιαφέρουσα και φανερώνει τις δυσμενείς συνθήκες που πολέμησε ο ΔΣΕ. Οι μαχήτριες ειδικά του ΔΣΕ , σ' όλη τη διάρκεια του σκληρού και απερίγραπτα δύσκολου αγώνα τους, έδειξαν ότι διαθέτουν αξιοθαύμαστη ψυχική και σωματική αντοχή, αγωνίστηκαν ,πολέμησαν μαζί με τους άντρες σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες κάθε λογής, άντεξαν σε αφάνταστες κακουχίες , πολέμησαν παλικαρίσια σε άνισες μάχες με τον αντίπαλο χωρίς να χάσουν το ηθικό τους, τον επαναστατικό τους ενθουσιασμό, την πίστη στα ιδανικά του αγώνα τους.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ο ΔΣΕ διεξήγαγε έναν αγώνα δίκαιο και αναγκαίο. Με την καθοδήγηση του ΚΚΕ αντιπροσώπευε τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και της βασικής συμμαχικής της δύναμης, της εξαθλιωμένης αγροτιάς και των φτωχών αυτοαπασχολούμενων στρωμάτων των πόλεων. Αντικειμενικά, ο ΔΣΕ ήταν προϊόν μιας σκληρής ταξικής σύγκρουσης που είχε τις ρίζες της στην επαναστατική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά την απελευθέρωση της Ελλάδας, με την αποφασιστική ένοπλη δράση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ υπό την καθοδήγηση του ΚΚΕ. Στρεφόταν ενάντια στην εγχώρια αστική τάξη, που γνώρισε τότε το μεγαλύτερο κίνδυνο για την κυριαρχία της, την οποία στήριζε το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων (« δεξιών» και «κεντρώων»), σε συμμαχία με τα καπιταλιστικά κράτη της Μ. Βρετανίας και των ΗΠΑ. Δίχως τη στρατιωτική, οικονομική, οικονομική και πολιτική ενίσχυση των ξένων συμμάχων της, η αστική τάξη στην Ελλάδα δε θα μπορούσε να νικήσει.

Μετά από την Απελευθέρωση οξύνθηκε η προϋπάρχουσα από τα χρόνια της τριπλής κατοχής (από τις Γερμανία, Ιταλία, Βουλγαρία) σκληρή ταξική ένοπλη αναμέτρηση, που είτε θα οδηγούσε στην ανατροπή της αστικής τάξης . Με απομόνωση και των ξένων στηριγμάτων της, είτε στην ήττα των λαϊκών δυνάμεων , στην απομόνωση του ΚΚΕ και στην επανασταθεροποίηση της αστικής εξουσίας.

Η στρατηγική των εγχώριων και ξένων καπιταλιστικών δυνάμεων ήταν προδιαγεγραμμένη στις συνθήκες της Απελευθέρωσης. Στόχο τους είχαν να τσακίσουν το ΚΚΕ και το ΕΑΜ που, παρά την ήττα του Δεκέμβρη του 1944, διατηρούσε την επιρροή του σε μεγάλο μέρος του λαού. Αντίθετα, σημαντικές εγχώριες αστικές πολιτικές δυνάμεις δεν είχαν ανακτήσει το απαιτούμενο για το σύστημα πολιτικό κύρος, είτε λόγω της συνεργασίας με τους κατακτητές είτε της φυγής στο εξωτερικό είτε και της αποχής από τον απελευθερωτικό αγώνα. Η αστική τάξη επιδίωκε να ξεριζώσει από την συνείδηση του ελληνικού λαού την όποια δυναμική ριζοσπαστισμού είχε διαμορφώσει στα χρόνια της Κατοχής π ΕΑΜικός αγώνας με την καθοδήγηση του ΚΚΕ, ο καθοριστικός ρόλος της ΕΣΣΔ στη νικηφόρα έκβαση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Οι διωγμοί κατά των κομμουνιστών και άλλων ΕΑΜιτών κι ΕΛΑΣιτών, που ανάγκασαν χιλιάδες να βγούνε στα βουνά και άλλους να πάρουν το δρόμο της πολιτικής προσφυγιάς, η οργανική ενσωμάτωση και αθώωση των ταγματασφαλιτών και όλων των υπόλοιπων δοσιλογικών οργανώσεων στους ένοπλους και διοικητικούς μηχανισμούς του κράτους, η παρουσία χιλιάδων του βρετανικού στρατού στην Ελλάδα και μετά από το 1945

αποτελούσαν όρους για την καπιταλιστική ανασύνταξη και ανασυγκρότηση μετά από τις μεγάλες καταστροφές του πολέμου τη «μαύρη» αγορά και τις άλλες συνέπειες. Ήταν προϋποθέσεις της προετοιμασίας των αστικών δυνάμεων μπροστά στη σύγκρουση για την ολοκληρωτική επικράτηση.

Μπροστά στο λαό έμπαινε το δίλημμα «υποταγή ή οργάνωση της πάλης και αντεπίθεση». Προς τιμήν του, το λαϊκό κίνημα, με την καθοδήγηση του ΚΚΕ, επέλεξε το δεύτερο δρόμο. Ακριβώς γι' αυτό, ο ένοπλος 1946-1949 δεν ήταν αποτέλεσμα τυχοδιωκτικών επιλογών της ηγεσίας του ΚΚΕ, όπως ισχυρίζονται ο οπορτουνισμός και σειρά αστικών δυνάμεων .

Ο ΔΣΕ είναι η πιο τρανή απόδειξη ότι οι κοινωνικές αντιθέσεις δε χωράνε στα ιδεολογήματα της λεγόμενης «εθνικής ομοψυχίας» και της κατάργησης των ταξικών διαχωριστικών γραμμών.

Ο ΔΣΕ, ως λαϊκός στρατός, στηρίχτηκε στην οργανωτική-πολεμική πείρα του ΕΛΑΣίτικου αγώνα στην Κατοχή και στο Δεκέμβρη του 1944. η ΕΑΜική αντίσταση στην Κατοχή και η αντικειμενικά κρίσιμη ταξική σύγκρουση του Δεκέμβρη είχαν αφήσει μεγάλη αγωνιστική κληρονομιά στη λαϊκή συνείδηση, στις μορφές οργάνωσης και πάλης. Στον αντίποδα του αστικού στρατού, χαρακτηριστικό γνώρισμα του ΔΣΕ ήταν η συνειδητή πειθαρχία. Συνδύαζε τη μαχητική εφαρμογή των διαταγών με τη δημοκρατία των συνελεύσεων σε διάφορες βαθμίδες του, όπου ασκούσαν κριτική των κατώτερων ιεραρχικά προς του ανώτερους και αντιστρόφως, γινόταν εκτίμηση των πολεμικών επιχειρήσεων με πνεύμα αυτοκριτικής στάσης.

Η μεγάλη διεθνιστική προσφορά του ΚΚΕ και του ΔΣΕ βρίσκεται στο γεγονός ότι συγκρούστηκαν με την αστική εξουσία. Αυτή είναι η παρακαταθήκη στη μετέπειτα δράση του ΚΚΕ και στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα. Αποδεικνύεται και από το ότι υποχρέωσαν τις δύο πιο ισχυρές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, τη Μ. Βρετανία και τις ΗΠΑ, να έχουν στραμμένη ενεργά την προσοχή τους στο ένοπλο λαϊκό κίνημα της Ελλάδας, να χρηματοδοτούν και να εξοπλίζουν το στρατό της εγχώριας αστικής τάξης για να σταθεί στα πόδια της και να εμπλέκονται κυρίως στις υποθέσεις της, διοικητικά και πολιτικά, για να θωρακιστεί το κράτος της.

Το κομμουνιστικό Κόμμα της ΕΣΣΔ, όπως και άλλα ΚΚ εκδήλωσαν τη διεθνιστική τους αλληλεγγύη και συμπαράσταση. Δίχως τη βοήθεια τους δεν μπορούσε να διεξαχθεί ο αγώνας του ΔΣΕ επί τριάμιση χρόνια. Υποδέχτηκαν και φιλοξένησαν 25.000 παιδιά. Επίσης, ήταν αποφασιστική η βοήθεια που έδωσαν για την αντιμετώπιση των συνεπειών της συντεταγμένης υποχώρησης των δυνάμεων του ΔΣΕ μετά από την τελευταία μάχη

στο Γράμμο. Στη συνέχεια, υποδέχτηκαν δεκάδες χιλιάδες πολιτικούς πρόσφυγες, που βρήκαν στα κράτη της σοσιαλιστικής οικοδόμησης θερμή φιλοξενία, εργασία, μόρφωση και πολιτισμό, ασφάλεια για τους ίδιους και τις νεότερες γενιές των πολιτικών προσφύγων. Συνέβαλαν στην ανάπτυξη ευρύτερης διεθνούς αλληλεγγύης προς το ΔΣΕ, που αναπτύχθηκε από δυνάμεις τους εργατικού- λαϊκού , του κομμουνιστικού κινήματος σε καπιταλιστικές χώρες.

Το θέμα αυτής της εργασίας έχει πολλές πτυχές και μεγάλες διαστάσεις. Έγινε μια προσπάθεια με όση συντομία επιτρέπει η ευρύτητα και πολυπλοκότητα του θέματος, να αναδειχθεί ο σπουδαίος ρόλος και η ανεκτίμητη αγωνιστική προσφορά της γυναίκας στον εξαιρετικά δύσκολο και σκληρό αγώνα που διεξήγαγε ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας. Αναφέρθηκε μέσα στην εργασία ενδεικτικά σε πολύ λίγα από τα πάρα πολλά παρόμοια περιστατικά αξιοθαύμαστης αντοχής στις κάθε λογής δυσκολίες που αντιμετώπιζαν καθημερινά οι μαχήτριες του ΔΣΕ .

Έγινε λόγος για την αξιοσύνη τους και τις ικανότητες που επέδειξαν ως διοικητές και πολιτικοί επίτροποι τμημάτων του Δημοκρατικού Στρατού, και σε όποιες άλλες υπεύθυνες θέσεις τοποθετήθηκαν πίστη τους στα ιδανικά για τα οποία αγωνίζονταν έδινε στις μαχήτριες τη δύναμη να πολεμούν τον αντίπαλο με πείσμα και με εξαιρετική μαχητικότητα.

Στον αγώνα αυτό έκαναν πάρα πολλές θυσίες και πότισαν την ελληνική γη με άφθονο αίμα. (Τσέτκιν, 1975) (Λένιν, 2011) (Κράτηση_θέσης1) (Β.Ι.Λένιν, 1980)Αυτή η «μεταμόρφωση» των γυναικών , που η πλειοψηφία τους ήταν 17-20 χρονών κορίτσια, δεν ήρθε μόνος ως αντίδραση στις άθλιες συνθήκες που τις είχε καταδικάσει να ζουν η κρατική πολιτική δεκαετιών. Ούτε δικαιολογείται από την επιτακτική αναγκαιότητα της γυναικείας συμμετοχής, λόγω και του προβλήματος των εφεδρειών. Δεν έφτανε από μόνος του ο απόηχος της αγωνιστικής πνοής που είχαν εμφυσήσει το ΕΑΜ, ο ΕΛΑΣ, και η ΕΠΟΝ, παρά το ρόλο που αναμφίβολα έπαιξε. Για τη «μεταμόρφωση» τόσων γυναικών ήταν αναντικατάστατη η επίμονη, οργανωμένη , ειδική δουλειά του ΚΚΕ, και κατ επέκταση των επιτελείων του ΔΣΕ, στις γυναίκες. Δουλειά με ιδιαίτερες απαιτήσεις, που υλοποιούνταν με δυσκολίες στην αφομοίωση του περιεχομένου της , με αντιφάσεις στην καθημερινή ζωή και πάλη. Ενδεχομένως στις σύγχρονες συνθήκες της ταξικής πάλης , ακόμα και στα πλαίσια των οργάνων του οργανωμένου εργατικού-λαϊκού κινήματος , να

θεωρείται πλεονασμός η ανάγκη αυτής της επεξεργασμένης ειδικευμένης δουλειάς στις γυναίκες εργατικής λαϊκής ένταξης ή καταγωγής για την άνοδο της συμμετοχής τους στον αντικαπιταλιστικό-αντιμονοπωλιακό αγώνα το γεγονός ότι σήμερα έχουν τυπικά αρθεί μια σειρά αναχρονιστικά εμπόδια, σε σχέση με το δικαίωμα των γυναικών στη μόρφωση, με το οικογενειακό και το κληρονομικό δίκαιο, με την είσοδο της γυναίκας ως μισθωτής εργαζόμενης σε μια σειρά τομείς και κλάδους της οικονομίας, δεν αναιρεί την ανισότιμη θέση της στα πλαίσια της καπιταλιστικής κοινωνίας, που εκφράζεται με νέες μορφές στις σύγχρονες συνθήκες.

Ο καπιταλισμός έχει συμφέρον από την διαίωνιση της ανισοτιμίας, καθώς αποτελεί πηγή πρόσθετου κέρδους, αύξησης του βαθμού εκμετάλλευσης, πολιτικής χειραγώγησης. Στα πλαίσια της εκμεταλλευτικής κοινωνίας η σχέση της γυναίκας με τη μητρότητα αξιοποιείται αντιδραστικά. Η φροντίδα των παιδιών, των ηλικιωμένων και των ΑμΕΑ, του ατομικού νοικοκυριού εξακολουθεί να αποτελεί ατομική -οικογενειακή υπόθεση, με ιδιαίτερη επιβάρυνση της γυναίκας της εργατικής λαϊκής οικογένειας. Όλα αυτά διαμορφώνουν το έδαφος που αντικειμενικά εμποδίζει, καθυστερεί την ανάπτυξη της πολιτικής, της ταξικής συνείδησης των γυναικών, της σταθερής οργανωμένης συμμετοχής στον αγώνα.

Αρτικόλεξα:

ΑΚΕ, Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας

ΓΑ, Γενικό Αρχηγείο

ΔΣ, Δημοκρατικός Στρατός

ΔΣΕ, Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας

ΕΑΜ, Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο

ΕΛΑΣ, Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός

ΕΠΟΝ, Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων

ΕΣΣΔ, Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

ΗΠΑ, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

ΚΕ, Κεντρική Επιτροπή

ΚΚ, Κομμουνιστικό Κόμμα

ΚΚΕ, Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας

ΟΗΕ, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΠΔΕΓ, Πανελλαδική Δημοκρατική Ένωση Γυναικών

ΠΔΚ, Προσωρινή Δημοκρατική Κυβέρνηση

ΠΔΟΓ, Παγκόσμια Δημοκρατική Ομοσπονδία Γυναικών

ΠΕ, Πολιτικός Επίτροπος

ΠΕΕΑ, Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης

ΣΑΓΑ, Σχολή Αξιωματικών του Γενικού Αρχηγείου

Βιβλιογραφία

(n.d.).

Αγωνίστρια. (1948).

Μαχήτρια. (1948).

Ηλέκτρα. (1949).

Παρτιζάνα. (1949).

Παρτιζάνες του Βίτσι. (1949).

*Ά Πανελλαδικό Συνέδριο Γυναικών (Ντοκουμέντα από το αρχείο της Ρόζας Ιμβριώτη. (1985).
Αθήνα: ΟΓΕ.*

*Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας, Επίσημα Κείμενα, τόμος 6 (1945-1949). (1987). Αθήνα:
Σύγχρονη Εποχή.*

40 χρόνια ΕΕΔΥΕ . (1995). *Ριζοσπάστης*, 10.

Για να θριαμβεύσει η ζωή. (1996). Αθήνα: Ριζοσπάστης.

Αυτές οι αγνώστες μαχήτριες . (2005). *Ριζοσπάστης*.

*Η τρίχρονη Εποποιία του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (1946-1949). (2008). Αθήνα:
Ριζοσπάστης-Σύγχρονη Εποχή.*

*Γράμμος, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Ιστορικός-Τξιδιωτικός Οδηγός.
(2009). Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.*

Οι βασικές αρχές της μαρξιστικής φιλοσοφίας. (2010). Αθήνα : Σύγχρονη Εποχή.

Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1939-1949, Β2 τόμος. (2015). Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

70 χρόνια από την ίδρυση του ΔΣΕ. (2016). Οδηγητής.

*Βίτσι, Στα βήματα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Ιστορικός-Ταξιδιωτικός Οδηγός. (2018).
Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.*

Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1939-1949, Β1 τόμος. (2019). Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή .

Chandler, D. (1994). *Σημειωτική για αρχάριους.*

Guiraud, P. (2004). *Η σημειολογία. Αθήνα: Δαίδαλος.*

A., M. K.-Λ. (1980). *Σημειωτική και κοινωνία. Διεθνές Συνέδριο της Ελληνικής Σημειωτικής
Εταιρίας. Αθήνα: Οδυσσέας.*

B.I. Λένιν, Σ. κ.-1. (2017). *Από τη μαχητική πείρα των μπολσεβίκων. Αθήνα: Σύγχρονη εποχή.*

B.I.Λένιν. (1980). *Γράμματα στον Γκόρκι. Αθήνα : Σύγχρονη Εποχή.*

- Βασίλης, Μ. (1985). *Ο αγώνας του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Βουρνάς, Τ. (1981). *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας- Ο εμφύλιος*. Αθήνα : Αφών Τολίδη.
- Γκόγκογλου, Χ. (1998). *Η γυναίκα στο ΔΣΕ. Ριζοσπάστης*.
- Γκριτζώνας, Κ. (2001). *Μαχήτριες του Δημοκρατικού Στρατού: Η τολμηρότερη ιστορία που γράφτηκε στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου 1946-1949*. Αθήνα: Φιλίστωρ.
- Έκθεση ντοκουμέντων και αρχειακού υλικού. (2016). *Οι αλύγιστοι της ταξικής πάλης*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Έκο, Ο. (1994). *Θεωρία Σημειωτικής*. Αθήνα: Γνώση.
- Ένγκελς, Φ. (2007). *Ο Λουδοβίκος Φόιερμπαχ και το τέλος της κλασσικής γερμανικής φιλοσοφίας*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Ένγκελς, Φ. (2016). *Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Ζερβός, Δ. (2001). *Το παιδομάζωμα και ποιοι φοβούνται την αλήθεια*. Αθήνα, : Σύγχρονη Εποχή.
- Κάππος, Κ. (1999). *Η σημειωτική δεν αναιρεί την πολιτική οικονομία. Ριζοσπάστης*.
- ΚΚΕ, Τ. τ. (2017). *Η εξειδικευμένη δουλειά στις γυναίκες, στοιχείο ισχυροποίησης του Κόμματος. Κομμουνιστική Επιθεώρηση*.
- Κολοντάι, Α. Μ. (2016). *Το γυναικείο ζήτημα*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Κυρίτσης, Ν. (2012). *Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή .
- Λαγόπουλος, Α. &.Λ. (1983). *Στο Σημειολογία* (σσ. 15-23).
- Λένιν, Β. (2011). *Υλισμός και εμπειριοκριτικισμός*. Αθήνα : Σύγχρονη εποχή.
- Μανιτάρα-Ζώργιου, Κ. (2015). *Αετόπουλο, Μαχήτρια, Αξιωματικός του ΔΣΕ στη Ρούμελη*. Αθήνα.
- Μαργαρίτης, Γ. (2000). *Ιστορία του Ελληνικού Εμφυλίου πολέμου, 1946-1949, τόμ.Α*. Αθήνα: Βιβλιόραμα.
- Μάστορα-Ψαρογιάννη, Ό. (2009). *Στο Δρόμο του Χρέους*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ., Μ. Ι. (2007). *Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος Μια αποτίμηση: Πολιτικές, ιδεολογικές, ιστοριογραφικές προεκτάσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου.
- Μπάσιν, Γ. (1991). *Σημειολογία: Φιλοσοφία της Τέχνης*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Μπίρκας, Κ. (1978). *Η αθάνητος Ηρωίδα του έθνους*. Αθήνα.
- Παπακόγκου, Β. (1999). *Ανιχνευτές της Ιστορίας*. Αθήνα: Βαρβάκης.

- Παπαρήγα, Α. (2007). Απαιτείται διαρκής αγώνας στον τομέα της θεωρίας και των ιδεών. *Ριζοσπάστης*.
- Πετρόπουλος, Γ. (2001). Ηλέκτρα Αποστόλου, Μια ηρωίδα του λαού μας. *Ριζοσπάστης*.
- Τμήμα της ΚΕ του ΚΚΕ για την ισοτιμία των γυναικών. (2016). *Η συμμετοχή των γυναικών στο Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας (1946-1949)*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Τσέτκιν, Κ. (1975). *Λένιν, αρχηγός, σύντροφος, άνθρωπος*. Νέα Βιβλία.
- Φρίντριχ, Έ. (2016). *Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Χάγκεν, Φ. (2005). *Η Ελλάδα '36-'49 Από τη δικτατορία στον εμφύλιο: Τομές και συνέχειες*. Καστανιώτη.